

BULLETIN

ODDELENIA DOKUMENTÁCIE, ANALYTIKY A KOMPARATISTIKY
KANCELÁRIE NAJvyššieho súdu Slovenskej republiky

Reforma usporiadania
súdneho systému
Európskej únie

Súdny systém
Holandska

Monitorovanie na pracovisku

Smernica 32022L2381
O zlepšení rodovej vyváženosti

Právna istota a nejednotná judikatúra

Vplyv médií na rozhodovanie súdu

XIII. ročník

ISSN: 2453-7705

2/2024

AKTUALITY

Reforma usporiadania súdneho systému Európskej únie.....3
JUDr. Mária Matisová

ČLÁNKY

Súdny systém Holandska.....5
JUDr. Slávka Viteková

LEGISLATÍVA

Smernica 32022L2381
O zlepšení rodovej vyváženosti.....23
Mgr. Libuša Žuborová Jánošíková

Z JUDIKATÚRY

Podané predbežné otázky — SD EÚ.....26
JUDr. Martina Rosinová

Rozhodnuté predbežné otázky — SD EÚ.....28
JUDr. Martina Rosinová

Z rozhodovacej činnosti SD EÚ.....44
JUDr. Tatiana Siranko Kanáliková, PhD.

Rozhodnutia nadväzujúce na rozhodnuté predbežné otázky: apríl a jún 2024.....51
JUDr. Mária Matisová

Monitorovanie na pracovisku
Prehľad judikatúry ESLP.....56
Mgr. Barbara Babáková

Právna istota a nejednotná judikatúra
Príručka k článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd62
JUDr. Vladimír Benčo

Vplyv médií na rozhodovanie súdu
Príručka k článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd64
JUDr. Vladimír Benčo

Povinnosť odôvodniť zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ
Kľúčová téma ESLP.....65
Mgr. Barbara Babáková

Vážené kolegyně, kolegovia, milí čitatelia,
s radosťou Vám predstavujeme tohtoročné zimné číslo Bulletinu Oddelenia analytiky, dokumentácie a komparatistiky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Bulletin ODAK“), v ktorom Vám prináša tie najdôležitejšie informácie z oblasti európskeho práva.

Hneď v úvode sa môžete oboznámiť s reformou usporiadania súdneho systému Európskej únie, ktorej cieľom je zmierniť pracovné zaťaženie Súdneho dvora v oblasti prejudiciálnych konaní a umožniť mu sústrediť sa na svoju úlohu chrániť a posilňovať jednotu a vnútorný súlad práva Únie.

V rámci článkov venujúcich sa súdnym systémom Vám tentokrát predstavíme súdny systém Holandska.

V sekcii venovanej európskej legislatíve sa bližšie venujeme smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2381 z 23. novembra 2022, o zlepšení rodovej vyváženosti medzi riadiacimi pracovníkmi kótovaných spoločností a súvisiacich opatreniach. Smernica má byť transponovaná do právnych poriadkov členských štátov do 28. decembra 2024, pričom za cieľ si kladie zlepšenie postavenie žien vo vrcholových orgánoch kótovaných spoločností na regulovanom trhu v Európskej únii.

V pravidelných rubrikách venujúcich sa judikatúre sa môžete oboznámiť s podanými a rozhodnutými predbežnými otázkami, ako aj rozhodnutiami nadväzujúcimi na rozhodnuté predbežné otázky.

V časti venovanej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva Vám ponúkame prehľad judikatúry týkajúcej sa monitorovania na pracovisku.

V rámci prekladov Príručky k čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z trestnoprávneho hľadiska Európskeho súdu pre ľudské práva Vám tentoraz prinášame preklad dvoch výňatkov – „Právna istota a nejednotná judikatúra“ a „Vplyv médií na rozhodovaciu činnosť súdu“.

V závere Bulletinu v sekcii Kľúčové témy Európskeho súdu pre ľudské práva sa môžete oboznámiť so zásadnými prípadmi na tému „Povinnosť odôvodniť zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ“.

Príjemné čítanie a veľa zdravia, radosti a úspechov v roku 2025 Vám praje

**kolektív Oddelenia dokumentácie, analytiky
a komparatistiky Kancelárie Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky**

BULLETIN	
odborný recenzovaný právnický časopis	
Vydáva: Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Oddelenie dokumentácie, analytiky a komparatistiky Župné námestie 13, 814 90 Bratislava	
Vychádza dvakrát ročne v online verzii	
Zodpovedný redaktor: Barbara Babáková	
Korektúra: Barbara Babáková, Slávka Viteková	
Toto číslo vyšlo dňa 20. 12. 2024	ISSN 2453-7705
Názory a postoje vyjadrené v príspevkoch sú názormi ich autorov a nemožno ich považovať za názory Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.	

Reforma usporiadania súdneho systému Európskej únie

1. septembra 2024 nadobudlo účinnosť [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ, Euratom\) 2024/2019 z 11. apríla 2024, ktorým sa mení Protokol č. 3 o štatúte Súdneho dvora Európskej únie](#) a ktoré bolo prijaté s cieľom zavedenia reformy usporiadania súdneho systému Európskej únie do praxe.

Ešte v roku 2017 podľa správy ¹ Súdneho dvora nebolo potrebné navrhovať zmeny v spôsobe rozhodovania o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“). V nasledujúcich rokoch však návrhy na začatie prejudiciálneho konania predložené Súdnemu dvoru dosiahli taký počet a zložitosť, že bolo, v záujme riadneho výkonu spravodlivosti, potrebné pristúpiť k presunu niektorých kompetencií zo Súdneho dvora na Všeobecný súd, tak, ako to predvídala už Zmluva z Nice (2001). V praktickej rovine a v zmysle ZFEÚ sa tak deje zmenou [Protokolu č. 3 o štatúte Súdneho dvora Európskej únie](#) (ďalej len „štatút“).

Reforma pozostáva z troch častí:

Prvá časť reformy sa týka **prenesenia právomoci Súdneho dvora rozhodovať o prejudiciálnych otázkach na Všeobecný súd**, a to konkrétne v šiestich jasne vymedzených oblastiach:

1. spoločný systém dane z pridanej hodnoty,
2. spotrebné dane,
3. Colný kódex,
4. nomenklatúrne zatriedenie tovaru podľa kombinovanej nomenklatúry,
5. náhrada a pomoc cestujúcim v prípade odmietnutia nástupu do lietadla alebo meškania alebo zrušenia dopravných služieb,
6. systém obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov.

Týchto oblastí sa týka približne 20 % návrhov na začatie prejudiciálneho konania predložených Súdnemu dvoru, čo predstavuje dostatočne veľký počet vecí, ktoré môžu viesť ku skutočnému zníženiu jeho pracovného zaťaženia. Súdny dvor sa tak bude môcť viac sústrediť na svoje úlohy ústavného a najvyššieho súdu Únie. ² Z dôvodov právnej istoty a rýchlosti konania musí byť každý návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný na Súdny dvor, ktorý v súlade s podrobnými pravidlami stanovenými v jeho rokovacom poriadku určí, či

návrh patrí výlučne do jednej alebo viacerých určených osobitných oblastí, a teda či sa tento návrh postúpi Všeobecnému súdu. ³

Druhá časť reformy obsahuje dve zmeny, ktoré sa budú uplatňovať na všetky návrhy na začatie prejudiciálneho konania bez ohľadu na dotknutú oblasť a nezávisle od otázky ich prípadného postúpenia Všeobecnému súdu. **Všetky návrhy na začatie prejudiciálneho konania budú odteraz oznámené Európskemu parlamentu, Rade a Európskej centrálnej banke**, aby mohli posúdiť, či majú osobitný záujem na predložených otázkach a či si v dôsledku toho želajú uplatniť svoje právo predložiť vyjadrenia alebo písomné pripomienky. Druhou zmenou je, že **vo všetkých prejudiciálnych veciach sa vyjadrenia alebo písomné pripomienky predložené oprávneným subjektom uvedeným v článku 23 štatútu zverejnia na webovom sídle Súdneho dvora** v primeranej lehote po skončení prípadu, pokiaľ tento subjekt nevznesie námietky proti uverejneniu svojho vyjadrenia alebo svojich pripomienok. ⁴

Tretia časť reformy má za cieľ zachovať efektívnosť odvolacích konaní proti rozhodnutiam Všeobecného súdu vzhľadom na vysoký počet odvolaní podaných na Súdny dvor. V snahe umožniť Súdnemu dvoru sústrediť sa na odvolania, ktoré vyvolávajú závažné právne otázky, sa **mechanizmus predchádzajúceho prijatia ⁵ odvolaní Súdnym dvorom rozšíril na ďalšie rozhodnutia Všeobecného súdu, ⁶ resp. sa rozšíri o ďalšie nezávislé odvolacie orgány, ktorých rozhodnutia môžu byť preskúmané Všeobecným súdom a následne po prijatí odvolania v rámci mechanizmu predchádzajúceho prijatia aj Súdnym dvorom**. Po zmene štatútu sa k súčasným štyrom nezávislým odvolacím orgánom, ktorých rozhodnutia môžu byť preskúmané Všeobecným súdom, pridáva šesť nových.

Mechanizmus predchádzajúceho prijatia sa uplatní aj na odvolania proti rozhodnutiam Všeobecného súdu, ktorých predmetom sú rozhodnutia nezávislého odvolacieho orgánu zriadeného po 1. máji 2019 v rámci ktoréhokoľvek iného orgánu, úradu alebo agentúry Únie, (ktorý musí vo veci konať pred tým, ako sa môže podať žaloba na Všeobecný súd) a tiež na odvolania proti rozhodnutiam Všeobecného súdu, týkajúcim sa plnenia zmluvy obsa-

Reforma usporiadania súdneho systému Európskej únie

hujúcej arbitrážnu doložku v zmysle článku 272 ZFEÚ.

JUDr. Mária Matisová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Poznámky:

1 V súlade s [čl. 3 druhým bodom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ, Euratom\) 2015/2422](#) predložil Súdny dvor 14. decembra 2017 správu Európskemu parlamentu, Rade a Komisii o prípadných zmenách v rozdelení právomoci rozhodovať o návrhoch na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

2 Tlačové komuniké č. [125/24](#).

3 Tamže.

4 Tamže.

5 S cieľom umožniť Súdnu dvoru sústrediť sa na veci, ktoré si vyžadujú jeho mimoriadnu pozornosť, bol v záujme riadneho výkonu spravodlivosti zavedený mechanizmus predchádzajúceho prijatia odvolania Súdny dvorom, ktorý umožní Súdnu dvoru čiastočne alebo úplne prijať odvolanie iba vtedy, ak vyvoláva dôležitú otázku, pokiaľ ide o jednotu, vnútorný súlad alebo vývoj práva Únie. Tento mechanizmus sa doposiaľ týkal rozhodnutí prijatých jedným zo štyroch odvolacích orgánov, ktoré boli následne napadnuté na Všeobecnom súde a ktoré boli uvedené v článku 58a štatútu Súdneho dvora.

Ak žiadosť o prijatie odvolania spĺňa stanovené formálne požiadavky, Súdny dvor rozhodne o prijatí alebo neprijatí odvolania odôvodneným uznesením. (Bližšie pozri: Tlačové komuniké č. [53/19](#) a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) [2019/629 zo 17. apríla 2019](#), ktorým sa mení Protokol č. 3 o štatúte Súdneho dvora Európskej únie).

6 Tlačové komuniké č. [125/24](#).

Súdny systém Holandska

Holandsko je konštitučná monarchia s parlamentnou demokraciou a ako právny štát kladie dôraz na princíp trojdelenia moci. Súdnictvo Holandska chráni právny štát a nezávislosť súdnictva a zaručuje rovnaké práva pre všetkých. Je nezávislé, nepodlieha vláde a zabezpečuje právo pre každého na spravodlivé, nestranné a nezávislé súdnictvo, ktoré je pre spravodlivú spoločnosť kľúčové. Na súde sú si všetci rovní. Úlohou sudcu je zabezpečiť, aby sa na všetkých vzťahovali rovnaké pravidlá. Tento prístup podporuje aj dôveryhodnosť justície. Kto nesúhlasí s rozhodnutím súdu, má právo sa odvolať. Súdnictvo je rozdelené do troch oblastí, na oblasť civilného práva, trestného a správneho práva. Súdny systém je trojinštančný a súčasťou prvej inštancie sa stali aj sudy v kantónoch, ktoré riešia menšie spory a menej závažnú trestnú činnosť. Okrem súdnictva je dostupné v Holandsku aj alternatívne riešenie sporov, rozhodcovské konanie (najmä v obchodnoprávných vzťahoch), mediácia (sprostredkovanie dohôd) a Arbitrážny výbor (rieši sťažnosti spotrebiteľov na dodávateľov, ktorí sú členmi obchodného združenia, pri ktorom výbor pôsobí) a disciplinárne konanie (pre profesijné skupiny).

Právny rámec pre súdnictvo predstavuje Ústava Holandského kráľovstva ¹ (v holandskom jazyku *Grondwet*, ďalej len „Ústava“) z 24. augusta 1815 v znení neskorších predpisov, ktorá zveruje rozhodovanie občianskoprávných sporov, nárokov z občianskoprávných vzťahov a rozhodovanie o trestných činoch a trestoch odňatia slobody len súdom. Ostatné konania môže zákon zveriť súdom alebo orgánom, ktoré nepatria do sústavy súdnictva. Ústava zároveň uvádza, že sudy neposudzujú ústavnosť zákonov a medzinárodných zmlúv. ² Osobitný predpis špecifikuje sudy patriace do sústavy súdnictva, ³ ako aj ich organizáciu, zloženie a pôsobnosť súdov. ⁴ Holandsko má 11 okresných súdov, 4 odvolacie sudy a 1 najvyšší súd. Sídla okresných a odvolacích súdov sú zadefinované dekrétom o sídlach súdov (*Besluit zittingsplaatsen gerechtten*) z 27. novembra 2012.

SÚSTAVA HOLANDSKÉHO SÚDNICTVA

Zákon o súdech (*Wet op de rechterlijke organisatie*) upravuje štruktúru organizácie holandského súdnictva. Sudy sú rozdelené do troch kategórií: okresné sudy (*rechtbanken*), odvolacie sudy (*gerechtshoven*) a Najvyšší súd (*Hoge Raad*). ⁵

Sudy sú tvorené jednotlivými komorami (*kamers*). ⁶ Holandský súdny systém používa pojem komora štyrmi rôznymi spôsobmi, ktoré vysvetľujú samotní sudcovia v článku, približujúcim novinky o holandskom súdnom systéme. ⁷

Po prvé sa pojem komora používa na označenie zloženia senátu, v ktorom súd rozhoduje, a to prostredníctvom samosudcu alebo viacčlenného senátu. ⁸

Po druhé sa pojem komora používa na označenie špecializovaných organizačných jednotiek s právomocou rozhodovať veci určitého druhu vymenované v zákone o súdech. Ide o jednočlenné a viacčlenné súdne senáty, ktoré prejednávajú určité kategórie sporov alebo do ich pôsobnosti spadá konkrétna agenda, ako napríklad oddelenie sudcu pre kantón (*de kantonrechter*), ⁹ ktorý vybavuje občianskoprávne veci; oddelenie sudcu prejednávajúceho práva z nájomných zmlúv (*de pachtkamer*); ¹⁰ oddelenie sudcu pre predbežné opatrenia (*de voorzieningenrechter*); ¹¹ oddelenie sudcu pre mladistvých, ktorý prejednáva tak trestné prípady mladistvých, ako aj veci súvisiace so starostlivosťou o maloletých (*de kinderrechter*); ¹² oddelenie sudcu vybavujúceho agendu práv šľachtiteľov rastlín (*de kamers voor het kwekersrecht*); ¹³ oddelenie sudcu s colnou agendou (*de douanekamers*); ¹⁴ oddelenie sudcu s agendou pracovného práva (*de ondernemingskamer*, v anglickom jazyku *Enterprise Chamber*), ¹⁶ a iné.

Po tretie sa pojem komora používa na označenie oddelenia s konkrétnou úlohou, ktoré však nevznikli na základe zákona, ale zriadila ich správa súdu. Ide o konkrétne oddelenia alebo sekcie, ktorým je pridelená právomoc rozhodovať o konkrétnych veciach a existujú samostatne alebo podporne pre ďalšie komory, či oddelenia súdu. Ich organizáciu zabezpečuje správa súdu.

Súdny systém Holandska

Štvrtým typom sú komory, ktoré nie sú špecifikované v zákone o súdoch, a ktoré sú zavedené iným právnym predpisom s konkrétne vymedzenou pôsobnosťou. K týmto komorám sa radí aj Holandský obchodný súd alebo inak Medzinárodná obchodná komora, ktorej sa venujeme v článku nižšie.

Okresné súdy

Holandsko má 11 okresných súdov, ktoré sú vymenované v článku 1 v dekréte o sídlach súdov (*Besluit zittingsplaatsen gerechten*) z 27. novembra 2012, (ďalej len „dekrét o sídlach súdov“ alebo len „dekrét“). ¹⁷ Do pôsobnosti jedenástich okresných súdov (*rechtbanken*) patrí agenda civilného práva (*civiel recht*), správneho práva (*bestuursrecht*) a trestného práva (*strafrecht*), ktoré vybavujú sudcovia okresných súdov v kantónoch (*kantonen-rechters*) v jednotlivých oddeleniach (*sectoren*). V zmysle článku 40 až 45 zákona o súdoch prejednávajú súdy všetky civilné veci, správne, daňové a trestné veci na prvom stupni s výnimkou prípadov stanovených zákonom. Na okresných súdoch rozhodujú „vyšší sudcovia A“ (*senior rechters A*), „vyšší sudcovia“ (*senior rechters*), „sudcovia“ (*rechters*) a „zástupcovia sudcov“ (*rechters-plaatsvervangers*).

Súdy majú rozdelené oddelenia súkromného a verejného práva. Sekcie vybavujúce agendu pre rodinu a mládež, obchod, skrátené konania, insolvenčiu a kantón patria do oddelení súkromného práva a sekcie vybavujúce agendu trestného a správneho práva patria do oddelení verejného práva.

Okresné súdy majú vo všeobecnosti právomoc rozhodovať o celej agende civilného práva ¹⁸ napríklad o občianskych nárokoch, vzťahoch a konfliktoch, o rodinnoprávnych veciach, rozvodoch, výživnom, vo veciach starostlivosti o maloleté deti, o opatrovníctve, poručníctve, vo veciach úschovy, o pracovnoprávných vzťahoch, o náhrade škody, o vecných právach, nájomných zmluvách, dedičských záležitostiach; v agende obchodného práva riešia okrem iného aj platnosť a neplatnosť, či zrušenie obchodných spoločností, platnosť rozhodnutí orgánov obchodných spoločností, konkurz a reštrukturalizáciu, obchodné a ďalšie záväzkové vzťahy. Civilné oddelenie okresného súdu sa zao-

berá aj vecami, ktoré nespádajú do kompetencie sudcu pre kantón. Viaceré okresné súdy majú osobitné oddelenie pre veci týkajúce sa rodinných záležitostí a mladistvých. Sudcovia trestnoprávneho oddelenia okresného súdu sa zaoberajú aj tými trestnými vecami, ktoré nespádajú do kompetencie sudcu pre kantón. Tieto veci na okresnom súde prejednáva samosudca alebo trojčlenný senát. Senátu sú na rozhodovanie predkladané zložitejšie veci a všetky prípady, v ktorých prokuratúra žiada trest odňatia slobody na viac ako jeden rok. Až na niekoľko výnimiek sa správne spory riešia na okresnom súde na oddelení správneho práva (ide najmä o spory medzi jednotlivcami, či spoločnosťami a vládou), v mnohých prípadoch však konaniu na oddelení správneho práva predchádza najprv konanie pred správnymi orgánmi. Ak dotknutý okresný súd nemá osobitné oddelenie na riešenie záležitostí týkajúcich sa cudzincov, zaoberá sa takýmito prípadmi oddelenie správneho práva alebo niektorý jeho úsek. Vo väčšine konaní na každom oddelení rozhoduje samosudca, avšak zložitejšie veci je možné riešiť pred trojčlenným senátom.

Okresný súd rozhoduje ako súd prvej inštancie. Proti rozhodnutiu súdu je možné podať odvolanie.

Obvod okresného súdu pokrýva niekoľko regiónov, obcí, resp. kantónov. Vzhľadom na rozsiahlosť regiónov a pôsobnosť okresných súdov, ktorá ich pokrýva, má každý okresný súd na spoločnom webovom sídle súdnictva (www.rechtspraak.nl) konkrétne zadané (na mape graficky zobrazené) a rozdelené obce, ktoré patria do obvodu príslušného okresného súdu. Rozdelenie jednotlivých agend každého súdu upravuje nariadenie o rozdelení vecí (*Zaakverdelingsreglement rechtbank*), ktoré je zverejnené v Úradnom vestníku Holandského kráľovstva (*Staatscourant van het Koninkrijk der Nederlanden*), a ktoré presne špecifikuje druhy konaní s miestom príslušnosti prejednávania, na ktoré sa môže účastník obrátiť. ¹⁹ Nariadenie upravuje aj pojednávacie dni konkrétneho súdu. Každý súd má svoj rokovací poriadok, ktorým sa riadi. Cieľom tohto rozdelenia je na jednej strane mať čo najbližšie k obyvateľom Holandska (tzv. „v susedstve“) všeobecného sudcu pre najbežnejšie problémy (napr. okresných sudcov v kantónoch) a na druhej strane mať špecializovaného sudcu na jednom mieste pre špecifické oblasti práva (okresní sudco-

Súdny systém Holandska

via v sídlach okresov zaradení do špecializovaných oddelení). Príslušnosť a právomoc konkrétneho súdu pre danú vec určí odpoveď na 3 konkrétne kritériá: aký typ sudcu sa vyžaduje na prejednanie veci, o aký druh prípadu ide, a v ktorom regióne sa prípad koná.

Osobitná právomoc okresných súdov

Všeobecnú pôsobnosť niektorých okresných súdov dopĺňajú ďalšie kompetencie, ktoré sú podmienené osobitosťou okolností niektorých okresných súdov, ktoré im vyplývajú napríklad z miesta ich sídla, ktoré potom definujú aj rozsah špeciálnej právomoci okresného súdu. Tieto okolnosti vystihuje napríklad Rotterdam, kde sa nachádza najväčší európsky prístav *The port of Rotterdam* a tunajší súd má preto právomoc v námornej a lodnej agende.

Okresný súd v Rotterdame je jedným z najväčších súdov v Holandsku (rozhoduje 165 000 prípadov ročne, má 1 100 zamestnancov), a to aj z dôvodu, že sa špecializuje na pomerne rozsiahlu agendu oblasti medzinárodnej a národnej lodnej dopravy, prístavných a obchodných záležitostí, ^[20] ktoré sa sústreďujú v námornej komore (*Maritieme kamer*). ^[21] Má výlučnú právomoc v oblasti telekomunikačného práva, práva hospodárskej súťaže a finančného dohľadu. Je tiež jedným zo štyroch súdov v Holandsku, ktoré sa zaoberajú konaniami iniciovanými Úradom národnej prokuratúry (*Landelijk Parket*) a Úradom funkčnej prokuratúry (*Functioneel Parket*). ^[22]

Okresný súd Severného Holandska (*Rechtbank Noord-Holland*) je jedným súdom v Holandsku, kde je možné podať námietku proti rozhodnutiu Colnej správy. Konanie prebieha v colnej komore.

Okresný súd v Amsterdame je jedným súdom v Holandsku, ktorý má právomoc rozhodovať o doručených žiadostiach o vydanie do inej krajiny. Týmito žiadosťami sa zaoberá Medzinárodná komora pre justičnú pomoc (*Internationale Rechtschulpkamer*, *tkz. IRK*), ktorá rozhoduje o tom, či osoby, ktoré majú bydlisko v Holandsku a sú podozrivé zo spáchania trestného činu v inej krajine alebo si musia odpýkať trest odňatia slobody v inej krajine, môžu byť do inej krajiny vydané. Okresný súd v Amsterdame taktiež presadzuje navyše alter-

natívny smer súdnych sporov (*Richtig Anders Procederen*, *tkz. RAP*), ktorý predstavuje špecifický prístup pri riešení sporov v rodinnom práve, ktorý je rýchly a orientovaný na riešenia s minimálnou eskaláciou. Predstavujú ho dva typy konaní, jedným je tzv. „spoločný prístup“ (*gezamenlijke toegang*), keď sú účastníci na postupe dohodnutí a podávajú návrh na spoločnom tlačive a druhým je tzv. „čiasťtočné urovnanie sporov“ (*deelgeschillenregeling*) v podobe (akoby medzitýmneho) rozsudku o vyriešení časti sporu.

Okresný súd v Haagu je jedným súdom v Holandsku, do ktorého pôsobnosti patria zahraničné sobáše, registrácia partnerstva, úmrtie a vyhlásenie úmrtia nezvestných osôb, niektoré medzinárodné občianskoprávne veci, odovzdanie podozrivých osobitným tribunálom OSN a Medzinárodnému trestnému súdu, vojenská štátna služba, patentové prípady, prípady týkajúce sa ochranných známk spoločnosti (*Zaken over het Gemeenschapsmerk*), práva šľachtiteľov rastlín, právo na dizajn spoločnosti (*Gemeenschapsmodelrecht*), rieši spory Imigračného úradu v kauzách prisťahovalectva, pričom ostatné súdy, ktoré prejednávajú túto agendu ^[23] tak formálne konajú s prepožičanou právomocou Okresného súdu v Haagu. Zároveň súdi prípady trestných činov, ktoré vyplývajú zo zákona o medzinárodných zločinoch a vedie občianskoprávne konania proti štátu, táto právomoc mu však nevyplýva zo žiadneho predpisu, je na tieto konania miestne príslušný z dôvodu, že štát má svoje sídlo v Haagu.

Holandský obchodný súd vznikol 1. januára 2019 na Okresnom súde v Amsterdame ako reakcia na rastúcu potrebu medzinárodne pôsobiacich spoločností, ktoré vyžadovali odborné fórum špecializované na ich obchodnoprávne spory, ktoré by bolo možné legitímne vyriešiť v primeranom čase a za primerané náklady. ^[24] Bol zriadený novelou zákona o súdoch. ^[25] Je súčasťou medzinárodnej komory Okresného súdu v Amsterdame a Odvolacieho súdu v Amsterdame (*de internationale handelskamer van de rechtbank Amsterdam dan wel het gerechtshof Amsterdam*). ^[26] Holandský obchodný súd sa skladá z prvej inštancie (*de Netherlands Commercial Court*, *tzv. NCC*) a odvolacieho súdu (*de Netherlands Commercial Court of Appeal*, *tzv. NCCA*). Prvá inštancia má dve oddelenia, a to oddelenie Okresného súdu NCC v Amsterdame

Súdny systém Holandska

a oddelenie pre skrátené konania Okresného súdu NCC v Amsterdame (tzv. CSP), ktoré sa venuje záležitostiam, ktoré vyžadujú zrýchlené konanie a rozhodnutie, ako je napríklad predbežné, či neodkladné opatrenie. Odvolací súd NCCA tvorí komoru Odvolacieho súdu v Amsterdame. Do právomoci tohto súdu patria občianskoprávne alebo obchodnoprávne záležitosti v rámci autonómie strán, ktoré svojou vzájomnou dohodou písomne zverili rozhodovanie o svojich záležitostiach Okresnému súdu v Amsterdame (alebo má tento súd právomoc prejednávať žalobu z iných dôvodov), pričom ich vec nesmie podliehať právomoci okresného súdu ani výlučnej právomoci žiadnej inej holandskej komory alebo súdu; ^[27] záležitosť sa musí týkať medzinárodného sporu a účastníci sa písomne dohodli, že ich spor bude prebiehať v anglickom jazyku. ^[28] Proti rozsudkom Okresného súdu NCC a CSP možno podať odvolanie, o ktorom bude rozhodovať NCCA a proti rozsudku odvolacieho súdu NCCA je prípustný ďalší opravný prostriedok, o ktorom bude rozhodovať Najvyšší súd Holandska. ^[29] Je riadne uznávaným súdom v zmysle zmlúv a nariadení Európskej únie a jeho rozsudky sú v Európskej únii riadne vykonateľné. Konanie na tomto súde je upravené Rokovacím poriadkom medzinárodných obchodných komôr Okresného súdu v Amsterdame (NCC) a Odvolacieho súdu v Amsterdame (NCCA). ^[30]

Okresné sudy v kantónoch

Do pôsobnosti obvodov jednotlivých okresných súdov spadá aj agenda kantónov, resp. regionálnych oblastí. ^[31] Tieto sudy boli v minulosti samostatnými „oblastnými“ súdmi v menších regiónoch, oddelenými od okresných súdov, odvolacích súdov a Najvyššieho súdu. Neskôr sa začlenili do systému prvoinštančného súdnictva okresných súdov, avšak tento „oblastný“ charakter, na základe ktorého sú rozčlenené do oblastí kantónov, im zostal zachovaný, preto sa aj ich sudcovia doposiaľ nazývajú „kantonrechter“. Tieto sudy majú samostatné budovy v jednotlivých kantónoch. Konanie na nich je upravené Národným rokovacím poriadkom pre veci prejednávané v kantónoch (*Landelijk procesreglement voor rolzaken kanton*) ^[32] a Občianskym súdnym poriadkom (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*). Účastník na tomto súde nemusí byť zastúpený advokátom. Civilné oddelenie vyba-

vuje veci a spory fyzických aj právnických osôb, ktorých hodnota nepresahuje sumu 25 000 eur, rodinnoprávne, pracovnoprávne veci, spory z nájomných vzťahov, či spotrebiteľských úverov (len ak hodnota úveru nepresahuje 40 000 eur). V občianskoprávných veciach sa strany pomenúvajú „navrhovateľ“, resp. „žalobca“ (*verzoeker*) a „odporca“ alebo „žalovaný“ (*verweerder*). V oblasti trestného práva sa sudca zaoberá len drobnými priestupkami. Často ide o prípady, keď polícia alebo prokurátor uzavreli s páchateľom dohodu. Ak obvinený odmietne prijať takýto návrh, vec sa predloží sudcovi v kantóne, ktorý zvyčajne vydá rozsudok hneď na pojednávaní. Voči väčšine rozhodnutí je prípustné odvolanie, ktoré vybavuje odvolací súd, na ktorom musí byť strana zastúpená už advokátom.

Odvolacie sudy

Jedenásť súdnych okresov je rozdelených do pôsobnosti štyroch odvolacích súdov (*gerechtshoven*) v Haagu, ^[33] Amsterdame, ^[34] Arnhem-Leeuwardene ^[35] a v 's-Hertogenboschi. ^[36] Pokiaľ ide o trestné a civilné právo, sudcovia odvolacieho súdu sa zaoberajú len vecami, v ktorých bolo podané odvolanie voči rozsudku okresného súdu. Odvolací súd opakovane preskúma skutkový stav vecí, na základe ktorého vyvodí vlastné závery. Vo väčšine prípadov je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu kasačným opravným prostriedkom na Najvyššom súde Holandska (*Hoge Raad der Nederlanden*). Okrem vecí v oblasti trestného a civilného práva sa odvolací súd zaoberá aj všetkými odvolaniami voči výmerom daní, tiež rozhoduje o kompetenčných sporoch súdov prvej inštancie, aj o nároku poškodenej strany v trestnom konaní, ak nárok presahuje 1 750 eur. ^[37] Vo veciach týkajúcich sa štátnych zamestnancov a otázok sociálneho zabezpečenia sa možno odvolať na špeciálnom odvolacom tribunáli – Ústrednej odvolacej rade (*Centrale Raad van Beroep*) a vo väčšine ostatných vecí na Oddelení správneho súdu Rady štátu (*Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State*).

Súdny systém Holandska

Najvyššie súdnictvo

Holandsko má 4 špecializované najvyššie administratívne ³⁸ inštitúcie, ktoré majú rozdelenú pôsobnosť v rámci jednotlivých oblastí správnej agendy.

Ústredná odvolacia rada

Ústredná odvolacia rada (*Centrale Raad van Beroep*, tzv. CRvB) je jedným zo štyroch najvyšších odvolacích administratívnych orgánov, ktorého doménou je právo sociálneho zabezpečenia a verejnej služby a časti dôchodkového zabezpečenia. V týchto oblastiach je najvyššou rozhodovacou inštanciou. Okrem toho je prvou a jedinou inštanciou v sporoch vyplývajúcich z uplatňovania zákonov o obetiach vojny a prenasledovania (*wetten voor oorlogs en vervolgingsgetroffenen*). CRvB rieši životné situácie súvisiace s prácou, s príjmom, s existenčným sociálnym zabezpečením ľudí, či so zdravotným postihnutím (dávky v hmotnej núdzi, dávky v nezamestnanosti, invalidný dôchodok, prídavky na dieťa, starobný dôchodok, atď.). Medzinárodná komora CRvB vybavuje agendu s medzinárodným prvkom. CRvB vznikla v roku 1903 a jej základným procesným predpisom je zákon o správnom práve (*Algemene wet bestuursrecht*, tzv. *AWB*), prostredníctvom ktorého má za cieľ štandardizovať správnu prax a podporovať jej jednotu a konzistentnosť. Pojednáva vždy verejne, ak samosudca alebo senát nerozhodne inak. Zamestnáva 60 sudcov a 200 ďalších zamestnancov. ³⁹ Ročne vybaví 7 000 až 7 500 prípadov. Sídli v Utrechte.

Odvolací tribunál pre obchod a priemysel

Odvolací tribunál pre obchod a priemysel (*College van Beroep voor het bedrijfsleven*, tzv. CBB) je najvyšším súdom v oblasti hospodárskeho a správneho práva a riadi výkon spravodlivosti v socioekonomickej oblasti súdnictva. Zaoberá sa prípadmi ako sú hospodárske a poľnohospodárske dotácie, regulácia trhov, doprava, hnojivá, dobré životné podmienky zvierat, kvalita potravín, právo v oblasti zdravotníctva, finančný dohľad, ochrana spotrebiteľa, právo hospodárskej súťaže a disciplinárne právo v oblasti účtovníctva. Právo Európskej únie

sa aplikuje v mnohých prejednávanych veciach. CBB je preto špecializovaným hospodárskym a európskym správnym súdom. Spolu s ďalšími tromi najvyššími súdmi je CBB zodpovedný aj za jednotnosť a rozvoj práva v Holandsku. V osobitných otázkach je súdom prvej inštalácie a je aj odvolacím súdom vo veciach týkajúcich sa osobitných právnych predpisov, ako je zákon o hospodárskej súťaži (*Mededingingswet*) a zákon o telekomunikáciách (*Telecommunicatiewet*). CBB rozhoduje ako najvyššia inštalácia hospodárske spory, ktorým predchádzalo konanie na správnom orgáne. Strana nemusí byť v konaní zastúpená advokátom. O veci rozhoduje samosudca (*raadsheeren*) alebo senát s tromi sudcami, v prípade potreby zjednotenia výkladu vec prejedná veľký senát s piatimi sudcami. Príslušnosť a právomoc rozhodovania upravuje pre CBB dodatok č. 2 k zákonu o správnom práve. ⁴⁰ CBB má približne 95 zamestnancov. ⁴¹ V roku 2023 súd rozhodol 2 153 vecí s priemernou dĺžkou konania 72 týždňov. ⁴² Sídli v Haagu.

Oddelenie správneho súdu Rady štátu

Oddelenie správneho súdu Rady štátu (*de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State*) plní dve významné funkcie v jednej inštitúcii, a to poradnú a rozhodovaciu. Každú z úloh vykonáva samostatné oddelenie: Poradné oddelenie (*de Afdeling advisering*) a Oddelenie správneho súdu (*de Afdeling bestuursrechtspraak*). Rada štátu však nie je súčasťou organizačnej štruktúry súdnictva. Oddelenie správneho súdu (alebo ďalej aj „Oddelenie súdu“) je najvyššou všeobecnou správnu súdnou inštanciou v sporoch medzi občanom, či organizáciou a správnymi orgánmi alebo medzi správnymi orgánmi navzájom. Má právomoc vo veciach, ktorých predmetom je sporné rozhodnutie obce, regiónu, správneho orgánu, vlády, vodohospodárskeho úradu, vo veciach územného plánovania, či životného prostredia, dotácie, azylu, či povolenia na pobyt v krajine. Predtým je potrebné vyčerpať nižšie správne súdne inštalácie a využiť aj konanie pred správnym orgánom. Oddelenie súdu je rozdelené do 3 komôr: komora pre životné prostredie, komora pre dotácie a komora pre azyl a pobyt. Poradné oddelenie je nezávislým poradcom vlády a parlamentu pre legislatívu a riadenie, správu vecí verejných, monitoruje dodržiavanie európskych

Súdny systém Holandska

rozpočtových pravidiel a posudzuje klimatickú politiku vlády. ^[43] Svojou činnosťou sa snažia navzájom sa dopĺňať a v prípade, že by účastník súdneho konania bol zároveň aj žiadateľom o poradenstvo k predpisu na Poradnom oddelení, zákon o Rade štátu (*Wet op de Raad van State*) a ďalšie vnútorné predpisy umožňujú, aby sa Poradné oddelenie Rady štátu, ktorá sa musí zaoberať sporom ako správny súd, nemuselo podieľať na poskytovaní poradenstva o právnych pravidlách uplatniteľných pre tento spor. Umiestnenie legislatívneho poradenstva a výkonu spravodlivosti v rámci jednej inštitúcie je významné najmä s ohľadom na ich spoločný cieľ, ktorým je zabezpečiť zákonnosť a účinnosť verejnej správy a podporovať kvalitu právneho poriadku. Oddelenie súdu prešlo „sebareflexiou“, keď v roku 2021 uverejnilo výsledky „programu reflexie“, ktorého súčasťou bol program „zapojené súdnictvo“, ktorý mal zabezpečiť realizáciu akčného plánu, ktorý vzišiel z programu reflexie. Témami nápravy bola aj možnosť Oddelenia súdu poskytnúť právnu ochranu, ak je zákon prísny alebo správna prax rigidná; včasné urovnanie nerovností medzi právnym postavením občanov a vlády v konaní; rozšírenie spolupráce s ostatnými súdmi s cieľom lepšej signalizácie dôsledkov rozhodnutí Oddelenia súdu; zaviedli sa „expertné skupiny súdov“, ktoré si vymieňajú informácie a skúsenosti so zástupcami Rady štátu; bola zriadená skupina pre migračné právo; v roku 2023 úspešne zaviedli inštitút „amicus curiae“, ^[44] ktorého cieľom je priniesť do konania informácie zo širšieho spoločenského kontextu. ^[45] V roku 2023 prijalo Oddelenie súdu 10 334 vecí a vybavilo 9 311 vecí. ^[46] Oddelenie súdu zamestnáva 58 štátnych radcov (*staatsraden*) a 252 právnikov (*juristen*). Sídli v Haagu.

Najvyššie správne sudy majú už 11 rokov možnosť v odvolacích a kasačných konaniach (prejednávanych v trojčlennom senáte) vyžiadať si stanovisko generálneho advokáta a postúpiť vec **tzv. Veľkej komore** (*een grote kamer*), ^[47] ktorá sa skladá z piatich sudcov z rôznych súdov. Pre každý prípad sa skladá komora z iných členov. Veľká komora sa snaží stanoviskami odstraňovať výkladové rozdiely právnych predpisov a usiluje sa o ich zjednotenie. Do januára 2023 vydali veľké komory 26 rozsudkov, z toho 21 veľké komory na Oddelení správneho súdu Rady štátu, tri na Ústrednej odvolacej rade a dva na Odvolacom tribunáli pre obchod a priemysel. ^[48]

Najvyšší súd

Najvyšší súd Holandska (*Hooge Raad*) ^[49] (ďalej len „Najvyšší súd“) s kasačnou právomocou existuje od 1. októbra 1838, ale už v 15. storočí mal svojho predchodcu, ktorý vykonával najvyššiu spravodlivosť. ^[50] Ako kasačný súd skúma, či súd nižšieho stupňa (okresný alebo odvolací) pri prijímaní svojho rozhodnutia správne vyložil a aplikoval právo, posudzuje, či sa sudy nedopustili procesných chýb a či je rozsudok zrozumiteľne odôvodnený. Najvyšší súd nie je treťou inšinciou a nezisťuje skutkový stav, ale vychádza zo skutočností a okolností zistených súdom nižšieho stupňa. Kasačný opravný prostriedok teda plní dôležitú funkciu pri zjednocovaní práva, keďže Najvyšší súd pri ňom odpovedá na právne otázky a prispieva tak k rozvoju práva. Najvyšší súd prejednáva opravné prostriedky proti rozsudkom odvolacích súdov, ale aj proti rozsudkom Spoločného súdneho dvora Aruby, Curaçao, Sint Maarten a Bonaire, Saba a Sint Eustatius. ^[51] Na Najvyššom súde sa nachádza sekcia generálneho advokáta a sekcia generálneho prokurátora. Na čele sekcie prokuratúry stojí generálny prokurátor. Táto sekcia je oddelená od Úradu národnej prokuratúry a jej členovia sú nezávislí od vlády a parlamentu. Hlavnou úlohou generálneho prokurátora je poskytovať Najvyššiemu súdu nezávislé poradné stanoviská k veciam, ktoré sú predmetom rozhodovania na Najvyššom súde. ^[52] Vo väčšine prípadov stanoviská vydávajú generálni advokáti na prokuratúre v mene generálneho prokurátora. Generálni advokáti sú nezávislí a nesú zodpovednosť za obsah svojich stanovísk. Sudcovia Najvyššieho súdu a generálni advokáti prokuratúry pôsobia v troch špecializovaných komorách: civilného práva (v roku 2023 vydal takmer 400 rozsudkov s priemernou dĺžkou konania 381 dní), trestného práva (v roku 2023 vydal takmer 3 000 rozsudkov s priemernou dĺžkou konania 233 dní) a daňového práva (v roku 2023 rozhodol 654 vecí a priemerná dĺžka konania je 287 dní). ^[53] Štvrtá komora vybavuje žiadosti generálneho prokurátora predložené Najvyššiemu súdu na pozastavenie výkonu funkcie sudcu alebo odvolanie z funkcie, žiadosti o vylúčenie podané proti sudcovi a vyšetrovanie správania sudcov, ktorí boli predmetom sťažností doručených generálnemu prokurátorovi ^[54] (v roku 2023 rozhodla 13 vecí). ^[55] Najvyšší súd prejednáva veci v trojčlenných alebo päťčlenných senátoch. Sídli v Haagu.

Súdny systém Holandska

SPRÁVA HOLANDSKÝCH SÚDOV

Každý súd má orgán vykonávajúci funkciu správy súdu (*bestuur* alebo *gerechtsbestuur van de rechtbank*, po anglicky *management board*), ktorý je zložený z 3 členov vrátane svojho predsedu, ktorý zodpovedá za vedenie správy súdu. ⁵⁶ Predseda a jeden ďalší člen musia byť sudcami – súdnymi úradníkmi (*rechterlijke ambtenaren*) poverenými výkonom súdnictva na základe vymenovania podľa čl. 5f ods. 1 zákona o sudcoch (*Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren*). Tretí člen je súdny úradník (*gerechtsambtenaar*), ktorý nie je poverený výkonom súdnictva (tzv. mimosúdny člen). Všetci členovia sú menovaní kráľovským dekrétom na 6 rokov. Správa súdu má v kompetencii rôzne druhy administratívnych úloh, ktorými sú napríklad zabezpečenie chodu súdu a plynulého výkonu súdnictva, rozvrh práce, prerozdeľovanie prijatých podaní jednotlivým oddeleniam, ďalej všeobecné riadenie, organizáciu, prevádzku, plánovanie a financovanie.

Chod justície zabezpečujú viaceré centralizované celoštátne inštitúcie, medzi ktoré patrí napríklad aj Organizácia informačných služieb pre súdnictvo (*Informatievoorzieningsorganisatie /IVO/ Rechtspraak*), ktorá spravuje a obnovuje všetky digitálne zariadenia súdnictva na 12 000 justičných pracoviskách a venuje sa rozvoju digitálnych služieb súdnictva a zabezpečeniu digitálneho prístupu súdov k účastníkom a verejnosti.

Všetky súdy a súdne orgány (IVO, Stredisko justičného vzdelávania a Súdna rada, posledným dvom sa venujeme v článku nižšie) riadi Národné centrum služieb pre súdnictvo (*Landelijk Dienstencentrum voor de Rechtspraak*, skratka LDCR) prostredníctvom správnej rady, ktorú tvoria členovia vedenia jednotlivých súdov a orgánov súdnictva, ktorá má zároveň aj kontrolnú úlohu nad plnením služieb centra. Národné centrum služieb pre súdnictvo zabezpečuje mnohé služby pre plynulý chod súdnictva najmä v účtovnej oblasti, spracovaní faktúr, v oblasti nákupu, výberu súdnych poplatkov, zabezpečuje poskytovanie informácií napríklad prostredníctvom webového sídla justície, telefonicky, či prostredníctvom sociálnych médií a informačných tabúl. Za fungovanie centra zodpovedá **Súdna rada** (*Raad voor de rechtspraak*). Súdna rada bola zriadená 1. januára 2002 a prevzala úlohu,

ktorú dovtedy vykonávalo ministerstvo spravodlivosti a bezpečnosti (*Ministerie van Justitie en Veiligheid*). Úlohou Súdnej rady je zabezpečovať riadny chod súdov (finančne, technicky, personálne), ich prevádzkové riadenie a zastupuje záujmy justície navonok (aj v politickej sfére).

SUDCOVIA HOLANDSKA

Holandsko má približne 2 700 sudcov (*rechters*) ⁵⁷ a sudcov odvolacích súdov (*gerechtshoven*) alebo najvyššieho súdu (*raadsheren*), ktorí sú menovaní kráľovským dekrétom bez časového obmedzenia na základe odporúčania ministra spravodlivosti a bezpečnosti (ďalej len „minister“). Holandsko má vytvorený systém justičného vzdelávania, ⁵⁸ ktorým pripraví kandidáta na pozíciu sudcu. Sudcom sa môže stať ⁵⁹ len občan holandskej štátnej príslušnosti, ktorý má vysokoškolské vzdelanie v študijnom odbore právo na holandskej univerzite. Požiadavkou na kandidáta je právnická prax od 2 do 20 rokov (v závislosti od stupňa súdu, na ktorý je sudca vyberaný) a z požadovaného obdobia aspoň 2 roky právnickej praxe mimo súdnictva. Po úspešnom prijatí do prípravného programu absolvuje budúci sudca prípravu trvajúcu 1 až 4 roky (v závislosti od jeho doterajšej praxe a od praxe, ktorá sa vyžaduje na pozíciu sudcu na súde, na ktorom začne pôsobiť). Budúci sudca absolvuje v závislosti od stupňa prípravného programu viaceré priebežné pohovory a spracúva úlohy, ktoré mu pridávajú sudcovia, s ktorými úzko spolupracuje. Cieľom tohto procesu je príprava budúceho sudcu na samostatný výkon funkcie sudcu na tom súde, na ktorom príprava prebieha. Budúci sudca je hodnotený na základe výsledkov priebežných testov, konceptov rozsudkov, pracovných úloh, správ z hodnotenia jeho práce a z pohovoru a po úspešnom absolvovaní tohto obdobia je budúcemu sudcovi udelený certifikát o absolvovaní prípravného procesu. Na žiadosť súdu, na ktorom pôsobil bude vymenovaný kráľovským dekrétom za sudcu bez časového obmedzenia ⁶⁰ s výkonom funkcie na súde, na ktorom absolvoval odbornú prípravu, pričom sa očakáva, že na tomto súde bude pokračovať s výkonom funkcie počas prvých 4 rokov po vymenovaní. Všetky informácie o prípravnom procese a výberových konaniach v krajine sú prehľadne zverejňované na webovom sídle holandskej justície.

Súdny systém Holandska

Keďže Súdna rada (*Raad voor de rechtspraak*) je zodpovedná za reguláciu výkonu tejto profesie, ^[61] delegovala výber kandidátov na sudcov na Národnú výberovú komisiu pre sudcov (*nationale selectie-commissie*). Komisia sa skladá nie len zo sudcov, ale aj z iných členov, ktorí sú prokurátormi, právnikmi, advokátmi, pracovníkmi verejnej správy a výskumnými pracovníkmi. Komisia predloží ministrovi kandidátov, ktorých vybrala, minister následne formálne overí, či uchádzač spĺňa požiadavky na vymenovanie v zmysle zákona na výkon funkcie sudcu. Rozhodnutie o vymenovaní sudcu je následne prijímané kráľovským dekrétom, ktorý podpisuje kráľ a minister.

Dohľad nad výkonom súdnictva vykonávajú určení sudcovia, zákon môže prípadne priradiť túto funkciu aj osobám mimo sudcovského stavu. ^[62]

Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí, nestranní a rozhodujú podľa vlastného uváženia na základe zákonov a v ich medziach. Od sudcov sa vyžaduje zdatnosť aspoň v dvoch oblastiach, keďže sa holandské súdnictvo snaží zamedziť situácii, aby sa sudcovia príliš dlho a intenzívne sústredili len na jednu oblasť odbornosti, uprednostňuje sa preto striedanie aspoň dvoch agend.

Sudcovia nosia v pojednávacích miestnostiach, podobne ako na Slovensku, tradičné taláre. Talár v Holandsku (*De Toga*) zostal zaužívaný v pojednávacej miestnosti ako súčasť sudcovskej kultúry, aby bolo zrejmé, že nerozhodujú ako súkromné osoby, ale ako zástupcovia práva. Povinnosť nosiť talár platí okrem sudcov aj pre prokurátorov, asistentov sudcov (budúcich sudcov), advokátov a pre každú túto pozíciu rovnako aj pre stupeň súdu a funkciu sudcu je špecifický talár s malými rozdielmi. Vždy však ide o dlhý čierny plášť z hladkej a na niektorých miestach skladanej látky siahajúci 10 cm nad zem s bielym skladaným „befom“. ^[63]

Sudcovia môžu zostať vo funkcii až do veku 70 rokov, ^[64] resp. 73 rokov. ^[65] Predtým ich môže odvolať z funkcie alebo pozastaviť výkon funkcie len Najvyšší súd na podnet generálneho prokurátora. Odvolaný môže byť sudca pred dosiahnutím veku aj na vlastnú žiadosť alebo v prípade, že je dlhodobo alebo trvale práceneschopný, prípadne tiež aj, ak sa javí, že nedisponuje dostatočnými

vedomosťami a zručnosťami, ktoré sa odzrkadlia v negatívnom hodnotení vzdelávacieho procesu. ^[66] Pozastavený výkon funkcie sudcu môže byť aj v prípade jeho stíhania za trestný čin. Sudca nemôže byť odvolaný z dôvodu nesprávneho rozhodnutia. Disciplinárne opatrenie (pokarhanie až odvolanie z funkcie) sa môže sudcovi uložiť, ak sa správal spôsobom poškodzujúcim dôveru v súdnictvo. V každom prípade rozhoduje Najvyšší súd na základe žiadosti generálneho prokurátora a svoje rozhodnutie prijme až po vypočutí sudcu. V prípade, že sa sudca vzdá funkcie sám, odvolá ho z funkcie kráľ.

MEDZINÁRODNÁ JUSTIČNÁ SPOLUPRÁCA

Holandská justícia spolupracuje na rôznych zahraničných projektoch. ^[67] V rámci bilaterálnych vzťahov (témami spolupráce sú prevádzkové riadenie a vzdelávanie sudcov a súdnych úradníkov) sú to napríklad Projekt probácie a alternatívnych trestov na Ukrajine, ^[68] Projekt posilnenia probácie a systému alternatívnych trestov v Čiernej Hore a Srbsku, ^[69] od roku 2008 spolupracuje so surinamským súdnictvom a ďalšie, ktoré sa realizujú cestou partnerských projektov. ^[70] Od roku 2015 spolupracuje s bosnianskym súdnictvom. Významný vzájomný prínos v spolupráci predstavuje aj účasť v justičných sieťach ako sú Európska sieť Súdnych rád (*European Network of Councils for the Judiciary*, ENCI), ^[71] Európska komisia pre efektívnosť súdnictva (*European Commission for the Efficiency of Justice*, CEPEJ), ^[72] Benátska komisia (*Venice Commission*), ^[73] a mnohé ďalšie.

Holandsko participuje na poli medzinárodnej justície aj v pozícii hostiteľskej krajiny pre významné súdne inštitúcie. Podpora medzinárodného právneho poriadku vyplýva Holandsku aj z jeho Ústavy ^[74] a podpora medzinárodnej justície je jednou z ciest, ktorou Holandsko podporuje boj proti beztretnosti vojenských zločincov. Súdny a tribunály, ktoré v Holandsku za tým účelom sídlia sa zameriavajú na stíhanie osôb, ktoré spáchali genocídu, zločiny proti ľudskosti, či vojnové zločiny. Sú nimi Medzinárodný trestný súd (*International Criminal Court*, ICC), ^[75] Osobitný tribunál pre Libanon (*Special Tribunal for Lebanon*, STL), zasadaajúci *ad hoc*, ^[76] Kosovský súd (*Kosovo Specialist Chambers & Specialist Prosecutor's Office*), Medzinárodný reziduál-

Súdny systém Holandska

ny mechanizmus pre trestné tribunály (*International Residual Mechanism for Criminal Tribunals*) a ⁷⁷ Reziduálny špeciálny súd pre Sierra Leone (*Residual Special Court for Sierra Leone*), ⁷⁸ všetky sídlia, resp. zasadajúce v Haagu. Holandsko poskytuje týmto inštitúciám operačnú podporu, prepravu a zadržiavanie stíhaných osôb, bezpečnosť budov a sudcov a zabezpečuje prístup do krajiny pre svedkov a obeť (právny základ stanovujú dohody o sídlach súdov). S cieľom podporiť medzinárodný právny poriadok pracovalo Holandsko posledných 10 rokov v podpornej skupine krajín na vytvorení zmluvy o medzinárodnej právnej spolupráci pri vnútroštátnom vyšetrovaní a stíhaní medzinárodných zločinov. Vyvrcholením úsilia bola dohoda na texte Dohovoru o medzinárodnej spolupráci pri vyšetrovaní a stíhaní genocídy, zločinov proti ľudskosti, vojnových zločinov a iných medzinárodných zločinov, ktorú v máji 2023 v Ľubľane uzatvorilo takmer 70 štátov. Ľubľanský dohovor bol v dňoch 14. a 15. februára 2024 podpísaný v Paláci mieru v Haagu prvými 33 krajinami. ⁷⁹ Zmluva má za cieľ uľahčiť spoluprácu medzi štátmi v rámci medzinárodnej justície, obsahuje ustanovenia o spoločných vyšetrovacích tímoch, digitálnej výmene informácií, videokonferenciách a rôznych špeciálnych vyšetrovacích technikách. Okrem toho dohovor zahŕňa aj povinnosť kriminalizovať príslušné medzinárodné trestné činy vo vnútroštátnom práve a účinne ich stíhať.

ZÁVER

„Dobrá spravodlivosť poskytuje právnu ochranu a zabraňuje zneužívaniu moci.“

(*Goede rechtspraak biedt rechtsbescherming en voorkomt machtsmisbruik.*)

Takvor Avedissian, predseda Ústrednej odvolacej rady (CRvB)

Spoločnosť sa rýchlo mení a súdnictvo neustále stavia pred nové výzvy. Tento trend je možné vnímať naprieč všetkými krajinami a Holandské kráľovstvo nie je výnimkou. V projekte „Poslanie a vízia“ si súdnictvo Holandska do roku 2030 kladie za cieľ dosiahnuť stav spravodlivosti, v ktorom bude spravodlivosť včasná a predvídateľná a prístup k súdom bude zabezpečený digitálne

pre všetkých, ktorí sa budú domáhať spravodlivosti. Súdnicstvo má byť aktívne, má nezávisle a nestrannne spolupracovať v sieťach a plniť si svoje povinnosti vyplývajúce zo svojho členstva v nich. Snahou súdnictva zostáva zachovať jeho osobný-ľudský rozmer komunikácie, keďže súdne spisy majú predovšetkým ľudský aspekt. Vnímajú však aj potrebu brať ohľad na to, že súdnictvo je rôznorodé a malo by naďalej zabezpečovať inkluzívnosť, aby sa každý cítil v organizácii slobodne a mal príležitosť sa učiť jeden od druhého a spolupracovať navzájom, stavajú zároveň na zodpovednosti a dôvere vo vzťahu ku všetkým zamestnancom justície. ⁸⁰ Justícia má byť podľa holandských predstaviteľov zjednodušená, rýchlejšia a digitalizovanejšia. ⁸¹ Holandsko má snahu prijímať efektívnejšie riešenia vyhovujúce jednotlivým oblastiam tak právneho poriadku ako aj osobitostiam jednotlivých regiónov, preto prijíma pilotné projekty a experimentálne procesy v rámci súdnictva, aby flexibilnejšie reagovalo na zmeny v spoločnosti. ⁸² Súdnicstvo očakáva, že tak získa nové príležitosti na iné spôsoby vedenia konaní.

Holandské súdnictvo sa v rámci rôznych projektov usiluje poskytnúť obyvateľom čo najkomplexnejšie služby v spolupráci s inými profesijnými odborníkmi (prokuratúra, obce, probácia, advokácia, bytové spoločnosti, sociálne služby, služby v súvislosti so starostlivosťou o duševné zdravie) a prináša do svojich regiónov rôzne projekty, ktoré sa líšia v závislosti od potrieb, ktoré sú pre danú spoločnosť v regióne špecifické.

Takýmto pilotným projektom je napríklad program Okresného súdu v Zeelande Západného Brabantska (ktorý je súčasťou projektu „Inovácia v rámci súdnictva“), na ktorého základe bola zriadená špecifická pozícia sudcu, tzv. „regulačný sudca“ (*de regel-rechter*), ⁸³ ktorý rieši (najmä cestou mediácie, rýchlejšie a s nižšími súdnymi poplatkami) susedské konflikty, problémy v pracovnoprávnom vzťahu, či spory vyplývajúce z vlastníctva, nájmu nehnuteľnosti, pohľadávky alebo náhradu škody. Cieľom projektu je spoločné hľadanie spravodlivosti a vytvorenie priestoru pre strany, aby mohli uzatvoriť dohodu o spore a nájsť riešenie vyhovujúce obom stranám. ⁸⁴ Ďalšie projekty sa orientujú na problémy trestnej činnosti a domáceho násillia, proti ktorým sa snaží bojovať napríklad aj Okresný súd v Rotterdame. Projekt „Susedská spravodlivosť“

Súdny systém Holandska

tvorí časť programu „Prevencia s autoritou“ a má priniesť spravodlivosť blízko domova. Tento program je zameraný na zabránenie sklonom k trestnej činnosti mládeže v juhozápadnej časti Haagu s cieľom zvýšiť bezpečnosť a kvalitu života v regióne. Program ponúka osobitný prístup a zvýšenie perspektívy mladých rodín a stanovuje hranice s účinnejšími systémovo orientovanými opatreniami, spolupracuje s odborníkmi a organizáciami a približuje justíciu obyvateľstvu v čase, kedy môže pôsobiť preventívne (podobne sa angažuje aj Okresný súd v Amsterdame). ⁸⁵

Všetky realizované projekty majú za cieľ zvýšenie dôveryhodnosti justície. Podľa posledných štatistických zistení Európskej komisie z roku 2023 vníma nezávislosť holandskej justície až 70% bežnej populácie a 74% spoločností ako celkom alebo veľmi dobrú. V porovnaní s rokom 2020 ide však o mierny pokles (77% populácie a 81% spoločností). ⁸⁶ Holandsko vníma potrebu zvyšovania dôveryhodnosti v justíciu a snaží sa o ňu aj prostredníctvom projektov, ktoré majú za cieľ priblížiť justíciu občanom. Tento cieľ má naplniť aj program „sudca zo susedstva“ (*neighbourhood judge*), ktorý pomôže riešiť spor v ranom štádiu alebo „sudca pre dlhy“ (*debt judge*), ktorý pomôže s reštrukturalizáciou dlhu.

Podľa štatistík holandského súdnictva bolo v roku 2023 v okresnom súdnictve v kantónoch vyriešených 875 250 prípadov (číslo zaokrúhlené na desiatky), v okresnom súdnictve bolo rozhodnutých 54 520 prípadov o občianskoprávných veciach, 147 860 vecí rozhodnutých v rodinnoprávnej agende, 161 460 vecí predstavovalo trestnú agendu, 37 630 rozhodnutí vydaných v správnych veciach, 29 510 daňových vyriešených prípadov a 39 660 imigračných prípadov. Odvolacie súdy vybavili v občianskoprávnej agende 5 910 vecí, rodinnoprávnej agende 4 470 vecí, 26 290 vyriešených trestných prípadov a 8 700 daňových vecí. Ústredný odvolací senát vybavil 4 380 vecí. V porovnaní s rokom 2022 vybavili okresné súdy o 43% viac imigračných vecí a bol zaznamenaný 30% nárast vybavených prípadov odvolacích súdov v daňových veciach. V roku 2023 zverejnili holandské súdy ⁸⁷ 58 200 rozhodnutí (rozhodnutých bolo 1 395 010 vecí) a tento štatistický údaj má rokmi rastúcu tendenciu, keď ešte v roku 2019 bolo zverejnených 31 100 rozhodnutí (rozhodnutých bolo 1 541 750 prípadov). ⁸⁸

Holandské súdnictvo sa snaží reflektovať na zmeny spoločnosti v každom ohľade. Vyvíja sa jeho legislatíva a rovnako aj procesy v súdnictve. Zmenené bolo v roku 2020 prideľovanie vecí sudcom, reformoval sa systém právnej pomoci, právna pomoc sa stala prístupnejšou, znížili sa súdne poplatky, súdnictvo sa postupne digitalizuje a prináša elektronizáciu do justície aj pre účastníkov prostredníctvom aplikácií a snaží sa aj naďalej o justičný progres. Význam holandského justičného modelu je podporený aj vysokým umiestnením krajiny v medzinárodných indexoch právneho štátu (ako napr. [The World Justice Project](#) alebo [Transparency International](#)).

JUDr. Slávka Viteková

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Súdny systém Holandska

Poznámky:

1 Čl. 112 až 122 [Ústavy](#).

2 Čl. 120 Ústavy.

3 Na základe rozhodnutia kráľovnej Beatrix z 27. novembra 2012, ktorým sa určujú sídla súdov a odvolacích súdov bol vydaný Dekrét o sídlach súdov platný od 1. apríla 2013 v znení neskorších zmien a doplnení.

4 Zákon o súdnej organizácii platný od 1. júla 2023 v znení neskorších predpisov, prijatý pôvodne kráľom Williamom 18. apríla 1827 ako zákon o organizácii a správe súdnictva (ďalej len „zákon o súdoch“).

5 Čl. 2 zákona o súdoch.

6 V praxi holandský jazyk používa pojem „komora“ v dvoch významoch:

- 1) V širšom, neformálnom význame ide o všetky osoby (resp. kolektív), ktoré správa súdu organizačne začlenila do organizačnej jednotky (na Slovensku známe ako „kolégium“).
- 2) V konkrétnom význame je to konkrétny sudca alebo sudcovia, ktorým bola vec pridelená (napr. viacčlenná komora alebo jednočlenná komora, na Slovensku ju poznáme ako „senát“, či „súdne oddelenie“).

Ako príklad k prvému významu komôr môžeme uviesť námornú komoru na Okresnom súde v Rotterdame (na základe všeobecných pravidiel právomoci) a patentovú komoru na Okresnom súde v Haagu (na základe článku 80 národného patentového zákona z roku 1994), v rámci ktorých prejednávajú veci viacčlenné a jednočlenné komory (senáty). Ďalšie funkčné jednotky, ktoré nie sú v zákone pomenované v rámci organizácie súdu alebo tribunálu, sa nazývajú oddelenia (verejnoprávne alebo súkromnoprávne), tímy (obchodné, skrátené konanie) alebo sekcie. Námorná komora je súčasťou tímu *Handel en Haven* na Okresnom súde v Rotterdame. Patentová komora je súčasťou tímu *Handel, Sectie Intellectuele Eigendom* na Okresnom súde v Haagu. Predsedovia oddelení, tímov a sekcií majú administratívne povinnosti, ktoré na nich deleguje správa súdu. Niektoré sudy pracujú s oddeleniami alebo sekciami, iné nie. Väčšina súdov pracuje s tímami, ale ich počet na jednotlivých súdoch sa líši. Správa každého súdu môže rozhodnúť o spôsobe organizácie týchto organizačných jednotiek, môže ich zmeniť alebo zrušiť.

7 Autori Frakes a Visser vysvetľujú skutočnosti v organizácii súdneho systému Holandska, zameriavajú sa na vyvrátenie nedorozumení ohľadom nesprávneho vnímania postavenia nových súdov NCC (Obchodný súd v Amsterdame) a NCCA (Odvolací obchodný súd v Amsterdame) verejnosťou v súdnom systéme Holandska. V texte článku schematicky znázorňujú rozdelenie jednotlivých komôr na súde, začlenenie nových komôr a prehľad pridelenia vecí sudcom na Okresnom súde v Amsterdame. Viac v článku „Späť k veci: NCC/NCCA funguje v angličtine, ale je jednoducho súdom v Amsterdame, ktorý má teda povinnú súdnu právomoc“ (NCC BACK TO BUSINESS: NCC/NCCA WERKT IN HET ENGELS, MAAR IS GEWOON RECHTBANK OF HOF

AMSTERDAM EN HEEFT DUS VERPLICHTE RECHTSMACHT), odkaz je dostupný v zdrojoch tohto článku. Pán Frakes je predsedom holandského obchodného súdu (prvá inštancia) a poradcom na odvolacom súde v 'sHertogenbosch. Pán Visser je tajomníkom a personálnym právníkom Holandského obchodného súdu a personálnym právníkom Okresného súdu Stredného Holandska.

8 Jednotlivé ustanovenia zákona upravujú konkrétny spôsob obsadenia súdu v rôznych situáciách napríklad článok 6 zákona o súdoch ustanovuje v ods. 2, že viacčlenné komory (na Slovensku je ich možné prirovnať k senátom) zasadať v trojčlennom zložení sudcov (v Holandsku uvádza zákon o právnom postavení súdnych úradníkov, ďalej aj ako „zákon o sudcoch“ /*Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren*/ výraz „rechterlijke ambtenaren“ v preklade „súdny úradník“ v zmysle „sudca“ ako osoba poverená výkonom súdnictva), z ktorých jeden sudca tomuto zloženiu predsedá (ak v komore zasadať aj členovia, ktorí nie sú sudcami, predsedom môže byť len osoba poverená výkonom súdnictva); alebo napríklad články 15 až 17 zákona o Občianskom súdnom poriadku (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) upravujú zloženie súdu na jednotlivých úrovniach súdnictva, kde spravidla (okrem výnimiek) prejednávajú veci samosudcovia, odvolací súd pojednáva v trojčlennom senáte a Najvyšší súd v päťčlennom senáte.

9 Podľa čl. 47 ods. 2 zákona o súdoch „Osoba, ktorá zasaďá v oddelení samosudcu, má titul sudcu nižšieho stupňa (*kantonrechter*, po anglicky *sub-district judge*) alebo zástupca okresného sudcu (*kantorechter-plaatsvervanger*, po anglicky *deputy sub-district judge*).“

10 Čl. 48 zákona o súdoch uvádza, že správa súdu vytvára viacčlenné „nájomné komory“ (senáty prejednávajúce spory vyplývajúce z nájomných zmlúv) za účelom prejednávania a rozhodovania vecí uvedených v čl. 1019j Občianskeho súdneho poriadku. Správa súdu určuje obsadenosť komôr, pričom dvaja členovia takej komory sú odborníci, ale nie sú zncami, ani súdnymi úradníkmi poverenými výkonom funkcie sudcu, ani sudcami nižších obvodov. Tieto komory riešia spory, ktoré vznikli v súvislosti s nájomnými zmluvami, zabezpečením vystaňovania z nájmu, vypratáním prenajatého priestoru, nároky na zapltenie nájomného, náhradu škody, nároky na vrátenie preplatku na nájomnom a iné; podobne aj čl. 69 zákona o súdoch.

11 Napríklad v čl. 50 zákona o súdoch sudca pre predbežné opatrenie tvorí súdne oddelenie (komoru) obsadenú samosudcom, ktorý prejednáva a rozhoduje v konaniach, v ktorých sa žiada náprava z dôvodu naliehavosti. Môže rozhodovať aj v iných zákonom určených veciach. Vo vzťahu k rozhodovaniu o predbežných opatreniach v zmysle Občianskeho súdneho poriadku však v takom konaní nesie titul predsedu senátu pre konanie o predbežnom opatrení (*president in kort geding*).

Súdny systém Holandska

12 Čl. 53 zákona o súdoch uvádza, že správa súdu určí jednočlenný senát - samosudcov pre detské veci, ktorí budú rozhodovať konania o mladistvých alebo vo veci starostlivosti o maloleté deti a zákon týchto sudcov označuje ako „detský sudca“ (*kinderrechter*).

13 Čl. 55a zákona o súdoch upravuje zodpovednosť správy Okresného súdu v Haagu zabezpečiť vytvorenie jednočlenných a viacčlenných senátov na prejednávanie a rozhodovanie vecí uvedených v čl. 78 ods. 1 a 2 zákona o osivách a sadivovom materiáli z roku 2005 (*Zaaizaad – en plantgoedwet 2005*) pod označením senáty pre práva šľachtiteľov rastlín. Podobne zaväzuje tento zákon aj správu Odvolacieho súdu v Haagu v čl. 70.

14 Čl. 56 tamže zaväzuje správu Okresného súdu Severného Holandska (*Noord-Holland*) zabezpečiť vytvorenie jednočlenných a viacčlenných senátov na prejednávanie a rozhodovanie prípadov uvedených v čl. 8:2 ods. 2 a 3 všeobecného colného zákona pod názvom Colné komory. Podobne zaväzuje tento zákon aj správu Odvolacieho súdu v Amsterdame v čl. 65.

15 [Slovník holandskej procedurálnej terminológie](#) dostupný online na webovom sídle súdnictva.

16 Čl. 66 tamže zaväzuje Odvolací súd v Amsterdame na prejednávanie a rozhodovanie vecí uvedených v druhej knihe Občianskeho zákonníka, v čl. 173 a 217 zákona o dôchodkoch, v čl. 168 a 211a zákona o povinných profesijných dôchodkových systémoch, v čl. 5 zákona o európskych zamestnaneckých radách, v čl. 26 zákona o zamestnaneckých radách, v čl. 36 zákona o účasti na školách a v čl. 997 a 1000 Občianskeho súdneho poriadku zákon zaväzuje správu amsterdamského odvolacieho súdu vytvoriť pluralitné komory pod označením „Enterprise Chamber“ a určiť ich personálne obsadenie z troch súdnych úradníkov zodpovedných za výkon súdnictva a z dvoch odborníkov, ako mimosúdnych členov.

17 **31** Okresnými súdmi v zmysle dekrétu sú:

- **Okresný súd v Amsterdame** pre oblasť Amsterdamu;
- **Okresný súd v Haagu** pre oblasti Gouda, Haag a Leiden;
- **Okresný súd v Gelderlande** pre oblasti Apeldoorn, Arnhem, Nijmegen a Zutphen;
- **Okresný súd v Limburgu** pre oblasti Maastricht a Roermond;
- **Okresný súd Stredného Holandska** pre oblasti Almere, Amersfoort, Lelystad a Utrecht;
- **Okresný súd Severného Holandska** (Rechtbank Noord-Holland) pre oblasti Alkmaar, Haarlem, Haarlemmermeer a Zaanstad;
- **Okresný súd Severného Holandska** (Rechtbank Noord-Nederland) pre oblasti Assen, Groningen a Leeuwarden;
- **Okresný súd Východného Brabantska** pre oblasti Eindhoven a 's-Hertogenbosch;
- **Okresný súd Overijssel** pre oblasti Almelo, Enschede a Zwolle;
- **Okresný súd v Rotterdame** pre oblasti Dordrecht a Rotterdam;

- **Okresný súd Zeeland Západného Brabantska** pre oblasti Bergen op Zoom, Breda, Middelburg a Tilburg.

18 V zmysle čl. 4 až 14 Občianskeho súdneho poriadku.

19 Súd sa môže v určitých prípadoch odchýliť od pravidiel pridelovania vecí (napr. v prípade postúpenia z dôvodu konzistentnosti, z bezpečnostných dôvodov, či z dôvodu vzdialenosti od bydliska) a správa súdu môže rozhodnúť, že určité prípady alebo kategórie prípadov sa budú pojednávať na inom mieste ako je určené podľa predpisov o pridelovaní vecí alebo v prípade, ak predpisy konkrétnu situáciu neupravujú.

20 Porovnaj napríklad čl. 625 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý upravuje právomoc Okresného súdu v Rotterdame v námorných a lodných veciach.

21 Rozhodnutia námornej komory Okresného súdu v Rotterdame sa nachádzajú v skrátenej verzii [v anglickom jazyku na stránke holandského súdnictva](#).

22 Prokuratúra v Holandsku je organizačne členená jednak podľa predmetu agendy a jednak podľa územného členenia. Úrad prokurátora sídli v mieste sídla súdu (okresná prokuratúra, *arrondissementsparket*) alebo odvolacieho súdu (rezortná prokuratúra, *ressortsparket*). Na okresných prokuratúrach pracujú prokurátori a pomocný personál pod vedením vedúceho prokurátora. Na rezortných prokuratúrach pracujú generálni advokáti (*advocaten-generaal*) a personál prokuratúry pod vedením generálneho prokurátora (*hofadvocaat-generaal*). Prokuratúra na Najvyššom súde Holandska, ktorú vedie generálny prokurátor na Najvyššom súde nie je súčasťou organizačnej sústavy prokuratúry.

23 Apostila, azyl, integrácia, štátna príslušnosť, pracovné povolenie, vízum, pobyt, dočasné zadržanie, deportácia štátnych príslušníkov a podobne.

24 Medzi zásadnou položkou v nákladoch bývali výdavky súvisiace s prekladom podaní do anglického jazyka, v ktorom mali strany záujem komunikovať. Už len tým, že na Holandskom obchodnom súde môže celé konanie prebiehať v anglickom jazyku sa trovy konania zásadne znížili.

25 Ako každý nový inštitút, aj tento zrejme vzbudzoval v medzinárodných sporoch pochybnosti o vykonateľnosti jeho rozhodnutí, preto sa na stránkach holandského súdnictva nachádza článok, ktorý vysvetľuje nezrovnalosti, ktoré sa na verejnosti objavili a snaží sa informovať o rozsahu pôsobnosti, právomoci a konečnej vykonateľnosti rozhodnutí tohto súdu. Viac v texte [Back to business - de Netherlands Commercial Court \(of Appeal\) werkt in het Engels, maar is gewoon rechtbank en Amsterdam en heeft dus verplichte rechtsmacht \(research notes\).pdf](#).

26 Medzinárodné obchodné komory okresného súdu a odvolacieho súdu v Amsterdame sú ako organizačné jednotky zriadené a organizačne podliehajú správe súdu okresného súdu a odvolacieho súdu, na ktorom sídli. Správa súdu určuje personálne obsadenie komôr a zodpovedná za organizáciu medzinárodných obchodných komôr na svojom súde.

Súdny systém Holandska

27 Porovnaj úpravu právomoci a príslušnosti súdov (nariadenie Brusel 1a (č. 1215/2012), čl. 1 a nasl., čl. 72, čl. 99 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, čl. 42 a 60 zákona o súdoch) a čl. 30r Občianskeho súdneho poriadku. Nariadenie Brusel 1a priznáva holandskému súdu právomoc v určitých prípadoch, v ktorých má napríklad odporca bydlisko v Holandsku (čl. 4). Zmluvný záväzok bol alebo má byť splnený v Holandsku (čl. 7 ods. 1). V Holandsku nastala alebo môže nastať škodová udalosť (čl. 7 ods. 2). Strany si určili holandský súd (voľba súdu, čl. 25). V prípadoch, ktoré nie sú prípadmi EÚ, Občiansky súdny poriadok uvádza (viac-menej) podobné pravidlá: bydlisko žalovaného (čl. 2); miesto, kde sa záväzok splnil alebo má splniť (čl. 6 písm. a); miesto škodovej udalosti (čl. 6 písm. e) a súd určený stranami (čl. 8, voľba súdu).

28 Prípadoch musí spĺňať požiadavky článku 1.3 rokovacieho poriadku NCC. Jednou z požiadaviek je dohodnúť sa na doložke, ktorá postúpi prípad NCC a angličtina sa stane jazykom konania. Bližšie informácie účastníkom poskytuje webové sídlo súdu: <https://www.rechtspraak.nl/English/NCC/Pages/claue.aspx>.

29 <https://www.rechtspraak.nl/English/NCC/Pages/who-are-we.aspx>.

30 Rokovací poriadok Holandského obchodného súdu (*Rules of Procedure for the International Commercial Chambers of the Amsterdam District Court, NCC District Court and the Amsterdam Court of Appeal*, NCC Court of Appeal) bol prijatý v decembri 2018 a následne v roku 2023 novelizovaný tak, aby reflektoval na presun digitálneho portálu NCC („eNCC“) zo serverov spravovaných Najvyšším súdom na servery spravované IT organizáciou holandského súdnictva (*IVO Rechtspraak*).

31 Pozri vysvetlivku č. **17**.

32 Odkaz na elektronické znenie predpisu sa nachádza v zdrojoch článku.

33 Odvolací súd v Haagu prejednáva odvolania podané voči rozhodnutiam Okresných súdov v Haagu a v Rotterdame s výnimkou vecí týkajúcich sa sociálneho zabezpečenia, verejnej služby (kde je príslušný Ústredný odvolací senát/*Centrale Raad van Beroep*) a oblasti správneho práva, kde je príslušná na konanie Štátna rada (*Raad van Staat*).

34 Odvolací súd v Amsterdame je príslušný pre odvolania podané voči rozhodnutiu Okresného súdu v Amsterdame a Okresného súdu Severného Holandska (*Rechtbank Noord-Holland*), s výnimkou vecí sociálneho zabezpečenia, verejnej služby a vecí správneho práva.

35 Odvolací súd v Aarnheme-Leuwardene prejednáva odvolania podané voči rozhodnutiam Okresných súdov v Gelderlande, Strednom Holandsku, Severnom Holandsku (*Rechtbank Noord-Nederland*) a Overijssele s výnimkou vecí sociálneho zabezpečenia a verejnej služby a vecí správneho práva.

36 Odvolací súd v 's-Hertogenboschi prejednáva odvolania podané voči rozhodnutiam Okresného súdu v Limburgu, Východnom Brabantsku, Zeelande Západnom Brabantsku s výnimkou vecí sociálneho zabezpečenia, verejnej služby a vecí správneho práva. Odvolací súd sídli, rovnako ako Okresný súd Východného Brabantska, v Justičnom paláci v 's-Hertogenboschi.

37 Čl. 60 zákona o súdoch.

38 „Správne právo“ (*bestuurs recht*) je v Holandsku v dnešnej dobe častejšie používaný výraz (v zdrojoch) a je vnímaný ako moderný názov pre to, čo sa kedysi nazývalo „administratívne právo“ (*administratief recht*).

39 Menný zoznam starších sudcov-poradcov (*senior raads-heren*), sudcov-poradcov (*raadsheren*) a poradcov-zástupcov (*raadsheren-plaatsvervangers*) sa nachádza na webovom sídle súdnictva v časti venovanej Ústrednej odvolacej rade.

40 Zverejnený v úradnom vestníku (*overheid.nl*): <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005537/2020-01-01/#Bijlage2>.

41 Na webovom sídle súdu sa nachádza aktuálne [zloženie CBb](#).

42 Výročná správa CBb za rok 2023 je zverejnená na webovom sídle súdu.

43 Základ týchto kompetencií možno nájsť v čl. 73 a 75 Ústavy. Podobne ako Snemovňa reprezentantov a Senát, Holandský dvor audítorov a Národný ombudsman je Rada štátu jednou z vysokých štátnych rád. Ide o orgány upravené ústavou, ktoré vykonávajú svoje úlohy nezávisle od vlády.

44 Správa o „Programe reflexie“ ponúka [konkrétny prípad s rozhodnutím](#) zverejneným na stránke Rady štátu, v ktorom sa v konaní zúčastnil *amicus curiae*. Inštitút *amicus curiae* je pre konania na najvyšších správnych súdoch zavedený v čl. 8:12b zákona o správnom práve a v časti 8.1.2b sú zakotvené pripomienky iných než účastníkov konania.

45 Viac v [správe o „Programe reflexie“](#) dostupnej na webovom sídle Rady štátu.

46 Výročná správa Oddelenia správneho súdu Rady štátu za rok 2023 je zverejnená na webovom sídle súdu.

47 Stanovisko (*een conclusie*), ktoré vypracuje generálny advokát je následne prijímané na zasadnutí Veľkej komory a je považované za stanovisko Veľkej komory. Právny základ Veľkej komory a jej stanoviská zakotvuje článok 8:10 a 8:12a zákona o správnom práve. Stanoviská nie sú pre súdy záväzné, majú poradný charakter. [Správa](#), ktorá zhodnocuje 10 rokov pôsobenia Veľkej komory sa nachádza na webovom sídle Rady štátu.

48 [Rozhodnutia veľkých komôr](#) sú zverejnené na webovom sídle Rady štátu.

49 Webové sídlo súdu: <https://www.hogeraad.nl/>.

Súdny systém Holandska

50 Viac k stručnej histórii najvyššieho súdництва Holandska na webovom sídle Najvyššieho súdu – [História Najvyššieho súdu – Najvyšší súd](#).

51 Podľa výročnej správy Najvyššieho súdu za rok 2023 rozhodla občianskoprávna komora v desiatich „tzv. karibských prípadoch“. Pozri napríklad: [ECLI:NL:HR:2023:773](#), o práve vzťahov a [ECLI:NL:HR:2023:1057](#) o dohodách o časovo vymedzenom užívaní nehnuteľností. Právo, ktoré sa má uplatniť zvyčajne zodpovedá právu v európskej časti kráľovstva, ale nie je to tak vo všetkých prípadoch. Procesné právo totiž nie je vo všetkých ohľadoch rovnaké. Okrem toho musí Najvyšší súd pri výklade a uplatňovaní právnych noriem zohľadniť možnosť, že sociálne názory v karibskej časti kráľovstva sa môžu líšiť od názorov v európskej časti kráľovstva.

52 Generálny prokurátor má aj ďalšie osobitné oprávnenia ako napríklad právo požiadať o kasáciu o právnej otázke v záujme zákona, ktorá je významná z hľadiska zjednotenia práva a vývoja práva a ktorú nemožno podať prostredníctvom riadneho kasačného opravného prostriedku alebo ho nemožno podať včas; právo revízie rozhodnutia – vyvolať obnovu konania v neprospech bývalého obžalovaného; predkladá Najvyššiemu súdu návrh na odvolanie alebo iné disciplinárne stíhanie sudcu; preskúmava podnety na ministrov a poslancov parlamentu, kde je podozrenie zo spáchania trestného činu verejných činiteľov; kontroluje činnosť prokuratúry; vykonáva dohľad nad spracovaním osobných údajov súdmi a prokuratúrami; a ďalšie.

53 Štatistické údaje z Výročnej správy Najvyššieho súdu za rok 2023 sa nachádzajú na webovom sídle súdu.

54 [Výročná správa Najvyššieho súdu za rok 2023](#) uvádza niekoľko rozhodnutí, v ktorých došlo k odvolaniu z funkcie sudcu.

55 [Aktuálne zloženie komôr](#) sa nachádza na webovom sídle súdu.

56 Zakotvuje ju čl. 15 zákona o súdoch.

57 V závislosti od funkcie a agendy, ktorá je sudcovi pridelená sa môže líšiť aj ich pomenovanie. Od všeobecného pomenovania sudcu „rechter“ je špecifickým pomenovaním napríklad sudca okresného súdu pre kantón „kantonrechter“, sudcovia, či poradcovia odvolacích súdov (gerechtshoven) a Najvyššieho súdu (Hoge Raad der Nederlanden) sa nazývajú „raadsheren“, sudca pre prípravné konanie alebo aj sudca v konkurznom konaní sa nazýva „de rechter-commissaris“. Špecificky nazvané sú aj pozície sudcov v pilotných projektoch ako je napríklad regulačný sudca „de regelrechter“. Na okresnom súde pôsobí aj tzv. policajný sudca „politierechter“, ktorý prejednáva trestné prípady, v ktorých sadzba trestu odňatia slobody nepresahuje 1 rok a mnohé iné.

58 Dekrét o odbornej príprave sudcov a prokurátorov ([Besluit opleiding rechters en officieren van justitie](#)) platný od 1. januára 2017. Stredisko justičného vzdelávania (Studiecentrum Rechtspleging, tzv. SSR) môže byť v zmysle dekrétu

poverené výkonom časti odbornej prípravy. Predstavuje vzdelávací inštitút pre súdnictvo aj prokuratúru. Stredisko spadá pod Súdnú radu.

59 [Požiadavky na funkciu sudcu](#) sú zverejnené na webovom sídle justície.

60 Čl. 117 ods. 1 Ústavy.

61 Viac o [druhoch právnických profesií v Holandsku](#) na stránke Európskeho portálu elektronickej justície.

62 Čl. 116 ods. 3 a 4 Ústavy.

63 Bef je biela skladaná látka zapínajúca sa okolo krku alebo pripínaná na golier.

64 Čl. 46h ods. 3 zákona o sudcoch. Pozri bližšie aj [rozhodnutie Ústredného odvolacieho senátu](#) z 12. augusta 2021, ktorý rozhodol, že zákonný limit veku sudcu nie je diskrimináciou na základe veku.

65 Za účelom zrýchliť konania a posilniť sudcovský aparát [prijala vláda](#) (resp. [predĺžila platnosť](#) už dovtedy realizovaného [záväzku](#) vlády) dňa 7. novembra 2023 zákon, ktorým bol doplnený [zákon o sudcoch o čl. 54a](#), ktorý predĺžil vekovú hranicu výkonu funkcie sudcu, ktorú vykonávajú v pozícii zástupcov sudcov a poradcov až do veku 73 rokov. Toto ustanovenie má ohraničenú platnosť na 3 roky, do 16. novembra 2026.

66 Dňa 24. februára 2023 rozhodnutím č. [ECLI:NL:HR:2023:328](#) štvrtá komora Najvyššieho súdu Holandska odvolala zástupcu sudcu. Dotknutá osoba bola vymenovaná za zástupcu sudcu v rámci odbornej prípravy na sudcu. Ako zástupkyňa sudcu nebola nasadená viac ako dva roky. Jej vzdelanie sudcu viedlo k negatívnejmu hodnoteniu. Neexistoval žiadny iný dôvod na to, aby dotknutá osoba už nebola vo funkcii zástupcu sudcu. S odkazom na rozsudok z roku 2021 č. [ECLI:NL:HR:2021:1996](#) Najvyššieho súdu Holandska rozhodol, že existuje dostatočne závažný dôvod na prepustenie dotknutej osoby. (zdroj: [Štvrtá komora – výročná správa Najvyššieho súdu](#)).

67 [Medzinárodná spolupráca | Súdna rada](#).

68 Viac na [webovom sídle Centra pre medzinárodnú právnu spoluprácu](#).

69 [Probácia a alternatívne tresty v Čiernej Hore a Srbsku | Webová stránka CILC](#).

70 [Twinning – Európska komisia](#).

71 [ENCJ | ENCJ - European Networks of Councils for the Judiciary](#).

72 [Council of Europe European Commission for the efficiency of justice \(CEPEJ\) - European Commission for the Efficiency of Justice \(CEPEJ\)](#).

Súdny systém Holandska

73 [Venice Commission :: Council of Europe.](#)

74 Čl. 90 Ústavy.

75 [International Criminal Court.](#)

76 [Rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 1757 \(2007\) \[o zriadení osobitného tribunálu pre Libanon\] | Refworld.](#)

77 [Home | UNITED NATIONS | International Residual Mechanism for Criminal Tribunals.](#)

78 [Home | Residual Special Court for Sierra Leone - RSCSL.](#)

79 Viac informácií sa nachádza na webovom sídle [Medzinárodná spolupráca | Medzinárodná právna pomoc; Podpísaný dohovor o lepšom boji proti medzinárodnej trestnej činnosti | Správa | Rijksoverheid.nl. Znenie dohovoru](#) je dostupné na webovom sídle holandského úradného vestníka.

80 Materiál „Poslanie, vízia a program holandského súdnictva“ dostupný na webovom sídle holandského súdnictva definuje nadčasové poslanie súdnictva, čo súdnictvo predstavuje a zároveň akú víziu o budúcej podobe si súdnictvo stanovuje naplniť do roku 2030.

81 [Inovácie v súdnictve | Jurisdikcia a riešenie sporov | Rijksoverheid.nl.](#)

82 [Rozhodnutie zo 6. marca 2023](#), ktorým sa stanovujú dočasné pravidlá týkajúce sa podoby, obsahu a hodnotenia experimentov v oblasti výkonu spravodlivosti a dátum na dobudnutia účinnosti zákona o dočasných pokusoch pri výkone súdnictva (dočasná vyhláška o pokusoch pri výkone spravodlivosti) je dostupná v úradnom vestníku. [Zákon o dočasných experimentoch](#) v oblasti výkonu súdnictva je zverejnený v úradnom vestníku.

83 Sudca „*de regelrechter*“ je súčasťou projektu „susedská spravodlivosť“, ktorý tvorí časť programu „Prevencia s autoritou“ a prináša spravodlivosť blízko domova. Tento program je zameraný na zabránenie sklonom k trestnej činnosti mládeže v juhozápadnej časti Haagu s cieľom zvýšiť bezpečnosť a kvalitu života v regióne. Program ponúka osobitný prístup a zvýšenie perspektívy mladých rodín a stanovuje hranice s účinnějšími systémovo orientovanými opatreniami. Viac na stránkach holandského súdnictva v časti okresného súdnictva v juhozápadnej časti Haagu.

84 Podľa správy o projekte zverejnenej na webovom sídle súdu (viď odkaz v zdrojoch) bolo v roku 2023 vyriešených 24% z 250 prípadov, 25% prípadov bolo schopných pokračovať samostatne po konaní s regulačným sudcom, 34% prípadov bolo postúpených inému odborníkovi a 15% prípadov skončilo neúspešne.

85 Viac na stránkach holandského súdnictva v časti [okresného súdnictva na juhozápade Haagu.](#)

86 Údaje pochádzajúce zo Správy Európskej komisie o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Holandsku a Správy Európskej komisie o právnom štáte 2024, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Holandsku.

87 Portál na vyhľadanie rozhodnutí holandských súdov: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/>.

88 Zdroj štatistické ročenky na webovom sídle súdnictva. Výročná správa o súdnictve Holandska za rok 2023 dostupná na webovom sídle holandského súdnictva www.rechtspraak.nl.

Súdny systém Holandska

Zdroje:

1. De Rechtspraak. College van Beroep voor het bedrijfsleven. *College van Beroep voor het bedrijfsleven Jaarverslag 2023* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-26]. Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Jaarverslag-CBb-2023.pdf>

2. De Rechtspraak. Voor professionals in het recht. Reglement procedures en formulieren. Kanton. *Landelijk procesreglement voor rolzaken kanton* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-26]. Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/procesreglementen/LPR-rolzaken-kanton-versie-1-juli-2024.pdf>

3. De Rechtspraak. Organisatie en contact. Rechtspraak in Nederland. *Rechtters* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-15]. Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Rechtspraak-in-Nederland/Rechtters/Paginas/default.aspx>

4. De Rechtspraak. Organisatie en contact. Organisatie. *Rechtbanken* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-15]. Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/>

5. De Rechtspraak. Werken bij de rechtbank. *De toga* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: <https://rechtvoordjou.nl/home/werken-bij-de-rechtbank/de-toga>

6. De Rechtspraak. Kwaliteit van de rechtspraak. Innovatie binnen de rechtspraak. *Multiproblematiek wijkrechtspraak* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Raad-voor-de-rechtspraak/Kwaliteit-van-de-rechtspraak/innovatie-binnen-de-rechtspraak/Paginas/multiproblematiek-wijkrechtspraak.aspx>

7. De Rechtspraak. *Oplossen zonder rechter* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/Oplossen-zonder-rechter>

8. De Rechtspraak. Rechtbank Amsterdam. Regels en procedures. *Richting Anders Procederen (RAP)* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Amsterdam/>

[Regels-en-procedures/Paginas/Richting-Anders-Procederen.aspx](https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Richting-Anders-Procederen.aspx)

9. European Commission. *Commission staff working document. 2024 Rule of Law Report. Country Chapter on the rule of law situation in the Netherlands* [online]. European Union, Brussel, ©2024 [cit. 2024-10-18]. Dostupné na: https://commission.europa.eu/document/download/3a411497-b5f1-4b49-8d6a-1a01220453c8_en?filename=44_1_58073_coun_chap_netherlands_en.pdf&prefLang=sk

10. European justice. Gerechtelijke stappen. Rechtssystemen. EU en lidstaten. Nationale rechtssystemen Nederland. *Organisatie van justitie – rechtssystemen*. [online]. European Union. Directorate-General for Communication ©2024 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: https://e-justice.europa.eu/16/SK/national_justice_systems?NETHERLANDS&member=1

11. European justice. Wetgeving en jurisprudentie. Nationale wetgeving Nederland. *Rechtsbronnen* [online]. European Union. Directorate-General for Communication ©2024 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: https://e-justice.europa.eu/6/SK/national_legislation?NETHERLANDS&clang=nl

12. European justice. Een beoefenaar van een juridisch beroep vinden. *Soorten juridische beroepen in Nederland* [online]. European Union. Directorate-General for Communication ©2024 [cit. 2024-11-15]. Dostupné na: <https://e-justice.europa.eu/contentPresentation.do?clang=nl&idCountry=NL&idTaxonomy=29>

13. FRANKES, L. S., VISSER, W. A.: *Back to business: NCC/NCCA werkt in het engels, maar is gewoon rechtbank of hof Amsterdam en heeft dus verplichte rechtsmacht* [online]. ©2020 [cit. 2024-11-13]. In: De Rechtspraak. Organisatie en contact. Organisatie. Netherlands Commercial Court (NCC). Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Back%20to%20business%20-%20de%20Netherlands%20Commercial%20Court%20%28of%20Appeal%29%20werkt%20in%20het%20Engels%2c%20maar%20is%20gewoon%20rechtbank%20en%20Amsterdam%20en%20heeft%20dus%20verplichte%20rechtsmacht%20%28research%20notes%29.pdf>

Súdny systém Holandska

14. Government of the Netherlands [online]. Ministry of General Affairs, ©2024 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: <https://www.government.nl/>

15. Hoge Raad der Nederlanden. De Hoge Raad. Jaarverslag 2023. *Hooge Raad Der Nederlanden Jaarverslag 2023* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-26]. Dostupné na: <https://www.hogeraad.nl/jaarverslag/hoge-raad/>

16. *Mission, vision and agenda of The Netherlands Judiciary* [online]. ©2021 [cit. 2024-11-16]. In: De Rechtspraak. Organisatie en contact. Organisatie. Missie, visie an agenda van de Rechtspraak. Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/mission-vision-and-agenda-of-the-judiciary.pdf>

17. Netherlands Commercial Court. The Judiciary. *Glossary of Dutch Procedural Terminology* [online]. ©September 2022 [cit. 2024-11-15]. Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/ncc-glossary-final-26062019.pdf>

18. Overheid. Regeling. *Grondwet* [online]. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ©2023 [cit. 2024-10-18]. Dostupné na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001840/2023-02-22/0>

19. Overheid. Regeling. *Wet op de rechterlijke organisatie* [online]. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ©2023 [cit. 2024-10-18]. Dostupné na: https://wetten.overheid.nl/BWBR0001830/2023-07-01/#Hoofdstuk2_Afdeling2_Paraagraaf1_Artikel21b

20. Overheid. Regeling. *Besluit zittingsplaatsen gerechten* [online]. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ©2012 [cit. 2024-10-18]. Dostupné na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0032316/2013-04-01>

21. Overheid. Regeling. *Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering* [online]. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ©2024 [cit. 2024-11-15]. Dostupné na: https://wetten.overheid.nl/BWBR0001827/2024-11-08/#BoekDerde_Titeldeel16_Artikel1019j

22. Overheid. Regeling. *Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren* [online]. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ©2023 [cit. 2024-11-15]. Dostupné na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0008365/2023-11-16/#Hoofdstuk1>

23. Overheid. Regeling. *Algemene wet bestuursrecht* [online]. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ©2024 [cit. 2024-11-19]. Dostupné na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005537/2024-11-19>

24. Overheid. Regeling. *Besluit opleiding rechters en officieren van justitie* [online]. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ©2016 [cit. 2024-11-15]. Dostupné na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038892/2017-01-01/0>

25. Overheid. Staatscourant van het Koninkrijk de Nederlanden. *Zaakverdelingsreglement rechtbank Limburg* [online]. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ©2021 [cit. 2024-11-15]. Dostupné na: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-9137.html>

26. Overheid. Staatscourant van het Koninkrijk de Nederlanden. *Zaakverdelingsreglement rechtbank Amsterdam* [online]. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ©2022 [cit. 2024-11-15]. Dostupné na: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-31340.html>

27. Raad van State. Jaarsverslag 2023. *Bestuursrechtspraak in cijfers 2023* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-26]. Dostupné na: <https://www.raadvanstate.nl/jaarverslag2023/>

28. Raad van State. Over ons. Bestuursrechtspraak. 10 jaar conclusie en grote kamer in de Awb. *De grote kamer in 10 vragen* [online]. ©2023 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: <https://www.raadvanstate.nl/overrvs/bestuursrechtspraak/10-jaar-conclusie-en-grote-kamer/de-grote-kamer-in-10-vragen/>

29. Raad van State. Jaarsverslag 2023. Bestuursrechter. *Programma „Betrokken Rechtspraak“* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: <https://www.raadvanstate.nl/jaarverslag2023/bestuursrechter/programma-betrokken-rechtspraak/>

Súdny systém Holandska

30. Raad voor de Rechtspraak. Jaardocumenten. Jaarbericht Raad voor de rechtspraak. *Jaarverslag Rechtspraak 2023* [online]. ©2024 [cit. 2024-11-15]. Dostupné na: https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Jaarverslag_Rechtspraak_2023.pdf

31. *Rules of Procedure for the International Commercial Chambers of the Amsterdam District Court (NCC District Court) and the Amsterdam Court of Appeal (NCC Court of Appeal)* [online]. Third Edition, ©June 2023 [cit. 2024-11-13]. In: De Rechtspraak. English. NCC. Rules. Dostupné na: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/NCC-Rules-third-edition.pdf>

32. Samen Recht Vinden. Home. Wat We doen. *Samenwerking Zeeuwse Regelrechter* [online]. Samen Recht Vinden ©2024 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: <https://samenrechtvinden.nl/wat-we-doen/samenwerking-zeeuwse-regelrechter>

33. Training and study centre for the judiciary [online]. De Rechtspraak, Openbaar Ministerie ©2024 [cit. 2024-11-16]. Dostupné na: <https://ssr.nl/>

Smernica 32022L2381

O zlepšení rodovej vyváženosti

Európsky parlament dňa 23. novembra 2022 prijal [Smernicu Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2022/2381 o zlepšení rodovej vyváženosti medzi riadiacimi pracovníkmi kótovaných spoločností a súvisiacich opatreniach](#) (ďalej len „Smernica“). Uvedená Smernica má byť transponovaná do právnych poriadkov členských štátov do 28. decembra 2024. Vďaka Smernici by mala nastať zmena k lepšiemu v tom smere, že ženy by mali zastávať väčší počet vrcholových pracovných pozícií. V súčasnej dobe ženy zastávajú tieto pozície približne v jednej sedmine, pričom na Slovensku je podľa analytikov len štvrtina vyšších manažérskych pozícií obsadená ženami a na každom eure zarobí žena o 18 centov menej ako opačné pohlavie. Na základe prijatej Smernice by firmy mali preukazovať presadzovanie rodových politík a znižovanie platových rozdielov medzi mužmi a ženami. Podľa Smernice: „...spoločnosti budú musieť povinne preukázať, akým spôsobom prispievajú k napĺňaniu politík rodovej rovnosti, či už ide o zastúpenie žien v riadiacich funkciách alebo znižovanie platových rozdielov medzi mužmi a ženami“.

Na jednej strane spoločnosti túto zmenu vítajú, keďže zmena pomerov mužov a žien vo vedení by mohla priniesť nové pohľady, nápady a skúsenosti, ktoré ženy majú a môžu byť odlišné od pohľadu druhého pohlavia. Na druhej strane sa objavujú názory, že do riadenia a vnútorného fungovania spoločnosti by nemali zasahovať vonkajšie subjekty a prikazovať im zloženie vedenia spoločnosti. Taktiež sa niektoré spoločnosti obávajú zvýšenej byrokracie, keďže Smernica zavádza aj povinnosť tým spoločnostiam, ktoré by nezačali uplatňovať túto politiku (rodovú rovnosť), a to vysvetliť dôvody, prečo k tomu nedochádza.

Medzi základné hodnoty Európskej únie a členských štátov patrí rovnosť. Zmluva o fungovaní Európskej únie prenáša na orgány Únie právomoci na prijímanie opatrení na zabezpečenie uplatňovania zásady rovnosti a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami v otázkach zamestnania a povolania. V roku 2017 vyhlásil Európsky parlament, Rada a Komisia Európsky pilier sociálnych práv, ktorý má začlenené medzi svoje zásady rovnaké zaobchádzanie a rovnosť príležitostí medzi ženami a mužmi, týkajúce sa účasti na trhu práce, podmienok zamestnávania a kariérneho postupu.

Na dosiahnutie rodovej rovnosti na pracovisku je potrebné zabezpečiť ucelený prístup, ktorý bude zahŕňať podporu rodovo vyváženého rozhodovania v rámci spoločnosti na všetkých úrovniach, ako aj odstraňovanie rodových rozdielov pri odmeňovaní. Ďalším cieľom takéhoto postupu je znižovanie chudoby žien (finančnej závislosti žien od mužov). Cieľom Smernice je „zabezpečiť uplatňovanie zásady rovnosti príležitostí pre ženy a mužov a dosiahnuť rodovo vyvážené zastúpenie vo vrcholových riadiacich pozíciách stanovením súboru procedurálnych požiadaviek týkajúcich sa výberu kandidátov na vymenovanie alebo voľbu do pozícií riadiacich pracovníkov na základe transparentnosti a zásluh.“

Smernica má stanoviť opatrenia pre členské štáty, ktorých výsledkom je dosiahnuť vyváženejšie rodové zastúpenie medzi riadiacimi pracovníkmi kótovaného podniku.

PROSTRIEDKY NA DOSIAHNUTIE CIEĽOV SMERNICE

Členské štáty budú mať povinnosť zabezpečiť, aby kótované spoločnosti, ktoré nedosahujú ciele vyplývajúce z čl. 5 Smernice (t. j. a/ najmenej 40 % príslušníkov menej zastúpeného pohlavia na pozícií nevykonných riadiacich pracovníkov, b/ najmenej 33 % menej zastúpeného pohlavia na všetkých pozíciách riadiacich pracovníkov), upravili proces výberu na vymenovanie alebo voľbu na pozície riadiacich pracovníkov. Bude potrebné, aby sa na tento účel, spôsobom, ktorý nebude diskriminačný, stanovili ešte pred výberovým konaním jasné, neutrálne formulované a jednoznačné kritériá uplatňujúce sa na celé výberové konania.

Kótovaný podnik, alebo spoločnosť, sa podľa Smernice definujú ako „spoločnosť so sídlom v členskom štáte, ktorej akcie sú v jednom alebo vo viacerých členských štátoch prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu...“. Znamená to, že Smernica sa nebude vzťahovať na stredné, malé alebo mikropodniky, čiže na spoločnosti, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ročný obrat nepresahuje 50 miliónov eur alebo celková súvaha nepresahuje 43 miliónov eur. Kótované spoločnosti budú povinné podľa Smernice upraviť proces výberu kandidáta na vymenovanie alebo obsadenie

Smernica 32022L2381

O zlepšení rodovej vyváženosti

pozície riadiaceho pracovníka. Spoločnosť musí podmienky procesu výberu upraviť ešte pred výberovým konaním.

Ďalšou povinnosťou členských štátov, vyplývajúcou zo Smernice, bude zabezpečiť, aby kótované spoločnosti povinne informovali kandidátov o kvalifikačných kritériách, o ktoré sa oprú pri výbere, o objektívnom komparatívnom posúdení kandidátov a tiež v relevantnom prípade o špecifických dôvodoch, ktoré viedli k uprednostneniu kandidáta, ktorý nie je príslušníkom menej zastúpeného pohlavia. Pri výbere kandidátov na riadiace funkcie, hlasovaním akcionárov alebo zamestnancov, členské štáty budú povinné vyžadovať od kótovaných spoločností, aby zabezpečili, že hlasujúci budú riadne oboznámení o opatreniach vyplývajúcich z tejto Smernice. Medzi opatrenia, ktoré by mohli dopomôcť k dosiahnutiu stanovených cieľov patrí napríklad úprava transparentného procesu výberu, či voľby kandidátov na voľné riadiace funkcie orgánov.

Viacere spoločnosti sa na druhej strane aj obávajú zo zvýšenia byrokracie, čo môže vyplývať z článku 7 Smernice, kde je vyjadrená povinnosť členských štátov vyžadovať od spoločností poskytovanie informácií o rodovom zastúpení vo svojich riadiacich orgánoch (výkonných aj nevýkonných) a informácie o dosahovaní cieľov vyplývajúcich z tejto Smernice. Správy o týchto informáciách budú kótované spoločnosti povinné predkladať členským štátom raz ročne a zároveň budú povinné ich uverejňovať na svojich webových sídlach, kde by mali byť vhodným a ľahko dostupným spôsobom sprístupnené. Na druhej strane členské štáty, na základe takto získaných údajov, uverejnia zoznam kótovaných spoločností. V prípade, ak spoločnosť nedosiahne jeden z cieľov uvedených v článku 5 ods. 1 Smernice, spoločnosť okrem vyššie uvedených informácií, bude povinná uviesť aj dôvody, pre ktoré sa jej nepodarilo dosiahnuť predmetné ciele, a aké opatrenia prijme alebo už prijala, aby ciele dosiahla.

SMERNICA V SLOVENSKOM PRÁVNOM PORIADKU

Slovenská republika nemala vnútroštátnu právnu úpravu týkajúcu sa stanovenia pravidiel pre dosiahnutie vyváženého zastúpenia žien a mužov v obchodných spoločnostiach. Z tohto dôvodu pristúpila k minimalistickému transponovaniu Smernice (EÚ) 2022/2381, aby splnila záväzky vyplývajúce z členstva v Európskej únii. Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona č. 300/2024 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s riadením kótovanej spoločnosti (zákon uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 19. 11. 2024) politika presadzujúca rovnosť medzi pohlaviami, smerujúca k budovaniu spravodlivej spoločnosti, je dôležitá pre hospodársky rast, konkurencieschopnosť krajiny a v neposlednom rade aj pre jej prosperitu. V slovenských podmienkach sú menej zastúpeným pohlavím vo vyšších pozíciách ženy a je preukázané, že spoločnosti, v ktorých je zastúpenie žien na riadiacich pozíciách vyššie sú úspešnejšie ako spoločnosť, ktorá má zastúpenie žien nižšie.

Slovenské kótované spoločnosti budú povinné podľa prijatého zákona upraviť interné predpisy procesu výberu kandidáta na vymenovanie alebo obsadenie pozície riadiaceho pracovníka. Spoločnosť určí jasné, neutrálne formulované a jednoznačné podmienky procesu výberu ešte pred výberovým konaním. Pôjde najmä o podrobnosti týkajúce sa oznámenia o voľnej pozícii riadiaceho pracovníka, o požadovaných kvalifikačných predpokladoch, o predbežnom procese výberu a o užšom procese výberu. Kandidáti na vymenovanie alebo voľbu na voľné pozície riadiacich pracovníkov sa budú vyberať na základe objektívneho komparatívneho posúdenia požadovaných kvalifikačných predpokladov. Ak sa stretnú na výberovom konaní viacerí kandidáti, ktorí budú rovnako spôsobilí z hľadiska určených podmienok na obsadenie pozície, spoločnosť uprednostní kandidáta menej zastúpeného pohlavia. V takomto prípade by však nemalo ísť o automatické a bezpodmienečné uprednostnenie, pretože takýto postup by bol v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie. Zákon prevzal znenie ustanovenia Smernice, na základe ktorého sa zabezpečuje právo na informáciu druhému, „neúspešnému“, kandidátovi o dôvodoch osobitného zreteľa, ktoré viedli spoločnosť k výberu iného

Smernica 32022L2381

O zlepšení rodovej vyváženosti

kandidáta. Podľa paragrafu 6 prijatého zákona neúspešný kandidát menej zastúpeného pohlavia sa bude môcť domáhať na súde ochrany (v konaniach bude príslušný súd, ktorý je príslušný na konanie v obchodnoprávných sporoch), ak sa domnieva, že pri výbere bol dotknutý na svojich právach, a to nedodržaním vyváženosti oboch pohlaví. V rámci právnej ochrany sa bude môcť neúspešný kandidát domáhať, aby mu kótovaná spoločnosť poskytla primerané zadost'účinenie a spoločnosť bude v súdnom konaní niesť dôkazné bremeno, aby preukázala, že z objektívneho hľadiska existovali v prospech úspešného kandidáta dôvody osobitného zreteľa. Ak primerané zadost'účinenie nebude dostačujúce, neúspešný kandidát sa bude môcť domáhať aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Kótované spoločnosti podliehajúce slovenskej právnej úprave budú musieť informačnú povinnosť, vyplývajúcu z článku 7 Smernice, splniť voči Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky najneskôr do 30. novembra kalendárneho roka k stavu dosiahnutému 31. októbra kalendárneho roka. Kótované spoločnosti budú povinné poskytovať informácie nielen o nedosiahnutí niektorých z cieľov, ale aj dôvodoch, pre ktoré sa ciele, vyplývajúce zo zákona, nepodarilo dosiahnuť. Zároveň pripoja popis prijatých opatrení na dosiahnutie cieľov vyváženosti alebo pripravovaných opatrení na dosiahnutie cieľov vyváženosti. Zákon určuje aj sankčný mechanizmus v prípade, ak si kótovaná spoločnosť ani v lehote určenej na splnenie informačnej povinnosti túto povinnosť nesplní. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky uloží spoločnosti pokutu za nesplnenie povinnosti, a to až do výšky 100 000 eur. Kótované spoločnosti si podľa prijatého zákona budú musieť upraviť proces výberu tak, aby bol v súlade so Smernicou a zákonom do 30. júna 2026, pričom účinnosť Smernice je na dobu určitú, a to do 31. decembra 2038.

Mgr. Libuša Žuborová Jánošíková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2381 z 23. novembra 2022

o zlepšení rodovej vyváženosti medzi riadiacimi pracovníkmi kótovaných spoločností a súvisiacich opatreniach

Oblasť úpravy

Sociálne ustanovenia

Autor predpisu

Európsky parlament
Rada Európskej únie

Úradný vestník

[Ú. v. EÚ L 315, 7. decembra 2022, s. 44](#)

Dátum prijatia predpisu

23. novembra 2022

Dátum účinnosti

27. decembra 2022

Deskriptor EUROVOC-u :

predstavenstvo
burza
práca žien
výkonný riaditeľ
menovanie zamestnancov
rodová rovnosť

Podané predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

OBLASŤ OBČIANSKEHO PRÁVA

C-280/24

Malicník

Dátum podania návrhu

23. apríl 2024

Právna oblasť

- ochrana spotrebiteľov
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Krajský súd v Prešove

Položené prejudiciálne otázky

1. Či právo Únie bráni takej judikatúre, akou je rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2022, sp. zn. 7Cdo 294/2019, podľa ktorého je požiadavka jasnosti a zrozumiteľnosti obsahu služby, za ktorú má spotrebiteľ zaplatiť poplatok za poskytnutie úveru splnená tým, že „z označenia sporného poplatku vyplýva, že ide o poplatok za poskytnutie úveru, t. j. za úkony na strane veriteľa, ktoré sú nevyhnutné pre uzavretie zmluvy, a ktoré sú jeho internou záležitosťou a súčasťou jeho nákladov, teda za úkony veriteľa súvisiace s poskytnutím úveru ako vypracovanie zmluvy a jej uzavretie a pod.“ a tiež tým, že výška poplatku bola presne určená?

2. Má relevanciu na účely posúdenia neprijateľnosti spracovateľského poplatku rozsah výdavkov veriteľa za službu spojenú s takýmto poplatkom a preto má zmluva označovať obsah takejto služby alebo poplatok predstavuje len odmenu, pri ktorej veriteľ nemusí vychádzať z výdavkov na poskytnutie služby spojenej s takýmto poplatkom?

3. Ak spracovateľský poplatok má odrážať výdavky veriteľa na službu spojenú s takýmto poplatkom, má na účely článku 6 ods. 1 [smernice 93/131](#) relevanciu faktor, ak veriteľ v takomto poplatku presúva na spotrebiteľa všetky výdavky, ktoré veriteľ má na poskytnutie služby spojenej s takýmto poplatkom a keď obsah služby je v záujme obidvoch strán zmluvy?

OBLASŤ OBCHODNÉHO PRÁVA

C-590/24

AK Dlhopolec a i.

Dátum podania návrhu

10. september 2024

Právna oblasť

- vnútorný trh — zásady
- základné práva
- Charta základných práv
- sloboda usadiť sa
- slobodné poskytovanie služieb
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Najvyšší súd Slovenskej republiky

Položené prejudiciálne otázky

1. Majú sa ustanovenia čl. 26 v spojení s čl. 49 a čl. 114 [ZoFEÚ](#) a čl. 57 v spojení s čl. 58 [Smernice EP a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES](#) (ďalej len „smernica 2014/24/EÚ“) a čl. 3 v spojení s čl. 38 a čl. 41 [Smernice EP a Rady 2014/23/EÚ z 26. februára 2014 o udeľovaní koncesii](#) (ďalej len „smernica 2014/23/EÚ“) vykladať tak, že **bránia právnej úprave** o akú ide v tejto veci, ktorá uloženie pokuty podľa § 13 [Zákona o registri partnerov verejného sektora](#) a jej nezaplatenie spája s vylúčením z uzatvárania zmlúv a koncesných zmlúv s verejným sektorom (tak na základe výsledkov verejného obstarávania, ako aj mimo verejného obstarávania), iba **v dôsledku (a teda z dôvodu) výmazu** z registra partnerov verejného sektora (ďalej ako: „RPVS“)?

2. V prípade, ak odpoveď na prvú otázku je kladná, je potrebné vyššie uvedené ustanovenia čl. 26 v spojení s čl. 49 a čl. 114 [ZoFEÚ](#) a čl. 57 v spojení s čl. 58 smernice 2014/24/EÚ a čl. 3 v spojení s čl. 38 a čl. 41 smernice 2014/23/EÚ **vykladať tak, že bránia uloženiu pokuty** podľa § 13 ods. 1 písm. a) Zákona o RPVS, ktorej nezaplatenie môže viesť k výmazu z RPVS?

3. V prípade, ak odpoveď na prvú otázku je negatívna, má sa ustanovenie čl. 49 [Charty základných práv EÚ](#) (ďalej len „Charta“) a z neho vyplývajúca zásada primeranosti trestu vykladať tak, že **bráni**

Podané predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

právnej úprave o akú ide v tejto veci, ktorá nezaplatenie pokuty uloženej partnerovi verejného sektora automaticky, **bez možnosti zohľadnenia závažnosti deliktu (nezákonného konania), individuálnych okolností jeho spáchania a dôvodov nezaplatenia pokuty**, spája s jeho výmazom z RPVS a nemožnosťou jeho zápisu do RPVS po dobu dvoch rokov od výmazu?

4. Majú sa ustanovenia čl. 49 [Charty](#) a zásada primeranosti trestu vykladať tak, že **bránia právnej úprave** o akú ide v tejto veci, podľa ktorej orgán ukladajúci pokutu partnerovi verejného sektora **automaticky uloží pokutu vo výške hospodárskeho prospechu**, bez toho, aby tento orgán mohol diferencovať, aký delikt je dôvodom uloženia sankcie **a bez toho, aby vedel zohľadniť ďalšie negatívne právne dôsledky (sankcie)**, ktoré prípadne pre sankcionovanú osobu nastanú po uložení pokuty?

5. Majú sa ustanovenia čl. 49 Charty a zásada zákonnosti a primeranosti trestu a zásada právnej istoty vykladať tak, že **bránia právnej úprave** o akú ide v tejto veci, podľa ktorej sa uloží pokuta **vo výške hospodárskeho prospechu bez toho**, aby samotná právna úprava **explicitne** určila **základné parametre** pre jeho určenie, pokiaľ **ide o základ**, z ktorého sa hospodársky prospech vypočíta a pokiaľ **ide o obdobie** dosiahnutia tohto hospodárskeho prospechu?

6. Majú sa ustanovenia čl. 49 Charty a zásada zákonnosti trestného činu a zásada právnej istoty vykladať tak, že **bránia právnej úprave** o akú ide v tejto veci, podľa ktorej právnym dôvodom uloženia sankcie je nedodržanie požiadavky nestrannosti oprávnenej osoby, bez **podrobnejšieho určenia kritérií**, na základe ktorých je potrebné túto nestrannosť hodnotiť?

JUDr. Martina Rosinová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

OBLASŤ OBCHODNÉHO PRÁVA

C-28/23
NFS a. s.

Dátum podania návrhu
24. január 2023

Dátum rozhodnutia
17. október 2024

Právna oblasť

- sloboda usadiť sa
- slobodné poskytovanie služieb
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok
Okresný súd Bratislava III

Položené prejudiciálne otázky

1. Je zmluva o poskytnutí dotácie a zmluva o budúcej kúpnej zmluve uzavretá medzi ministerstvom (štátom) a nesúťažne zvoleným subjektom súkromného práva „verejnou zákazkou na stavebné práce“ v zmysle článku 1 ods. 2 písm. b) [smernice 2004/181](#), resp. článku 2 ods. 6 písm. c) [smernice 2014/242](#), pokiaľ zmluva o poskytnutí dotácie je Európskou komisiou schválenou štátnou pomocou v zmysle článku 107 ods. 3 písm. c) [ZFEÚ](#), obsahom záväzkov obsiahnutých v zmluve o poskytnutí dotácie je záväzok štátu poskytnúť dotáciu, ako aj záväzok subjektu súkromného práva postaviť budovu podľa ministerstvom špecifikovaných podmienok a umožniť využívanie jej časti športovej organizácii a obsahom záväzkov obsiahnutých v zmluve o budúcej zmluve je jednostranná opcia subjektu súkromného práva predstavujúca záväzok štátu postavenú budovu odkúpiť, pričom tieto zmluvy predstavujú vzájomne časovo a vecne prepojený rámec vzájomných záväzkov medzi ministerstvom a subjektom súkromného práva?

2. Bráni článok 1 ods. 2 písm. b) smernice 2004/18, resp. článok 2 ods. 6 písm. c) smernice 2014/24, právnej úprave vo vnútroštátnom práve členského štátu, podľa ktorej je absolútne (t. j. od začiatku/*ex tunc*) neplatný právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom, ak toto porušenie zákona spočíva v závažnom porušení pravidiel verejného obstarávania?

3. Bráni článok 2d ods. 1 písm. a) a článok 2d ods. 2 [smernice 89/665](#), právnej úprave vo vnútroštátnom práve členského štátu, podľa ktorej je absolútne (t. j. od začiatku/*ex tunc*) neplatný právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom, ak toto porušenie zákona spočíva v závažnom porušení (obídení) pravidiel verejného obstarávania, ako vo veci samej?

4. Je nevyhnutné vykladať článok 1 ods. 2 písm. b) smernice 2004/18, resp. článok 2 ods. 6 písm. c) smernice 2014/24 v tom zmysle, že *ex tunc* bráni priznaniu právnych účinkov zmluvy o budúcej kúpnej zmluve ako je vo veci samej?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol takto:

1. Článok 1 ods. 2 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby

sa má vykladať v tom zmysle, že:

súbor zmlúv medzi členským štátom a hospodárskym subjektom, ktorý zahŕňa zmluvu o poskytnutí dotácie a zmluvu o budúcej kúpnej zmluve uzatvorené na účely výstavby futbalového štadióna, predstavuje „verejnú zákazku na [stavebné] práce“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ tento súbor zmlúv jednak zakladá vzájomné záväzky medzi týmto štátom a týmto hospodárskym subjektom, ktoré zahŕňajú záväzok postaviť tento štadión v súlade s podmienkami špecifikovanými uvedeným štátom, ako aj jednostrannú opciu v prospech uvedeného hospodárskeho subjektu zodpovedajúcu záväzku toho istého štátu uvedený štadión odkúpiť, a jednak poskytuje tomu istému hospodárskemu subjektu štátnu pomoc, ktorú Európska komisia uznala za zlučiteľnú s vnútorným trhom.

2. Smernica Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác, zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EÚ z 26. februára 2014, ako aj smernica Európskeho parlamentu

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

nebránia tomu, aby sa na základe námietky neplatnosti vznesenej verejným obstarávateľom uplatnila vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje, že zmluva uzatvorená v rozpore s právnou úpravou v oblasti verejného obstarávania je absolútne neplatná ex tunc pod podmienkou, že pokiaľ ide o verejnú zákazku patriacu do vecnej pôsobnosti smernice 2014/24, je právna úprava stanovujúca takúto neplatnosť v súlade s právom Únie, vrátane všeobecných zásad tohto práva.

V odôvodnení svojho rozhodnutia k prvej prejudiciálnej otázke Súdny dvor EÚ vysvetlil:

34. Na úvod treba pripomenúť, že smernicou uplatniteľnou z hľadiska *ratione temporis* na zadanie verejnej zákazky je v zásade tá, ktorá bola účinná v deň, keď verejný obstarávateľ zvolil druh konania, ktoré zamýšľal uskutočniť, a definitívne rozhodol, či zadaniu tejto verejnej zákazky musí predchádzať súťažné konanie. Naopak, neuplatniteľnými sú ustanovenia smernice, ktorých lehota na prebratie uplynula po tomto okamihu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. januára 2021, RTS infra a Aannemingsbedrijf Norré-Behaegel, [C-387/19](#), [EU:C:2021:13](#), bod 23, ako aj citovanú judikatúru).

35. V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že rozhodnutie nevykonať súťažné konanie na výstavbu slovenského národného futbalového štadióna bolo prijaté uznesením slovenskej vlády č. 400/2013 z 10. júla 2013, teda v deň, keď sa uplatňovala smernica [2004/18](#). S výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, sa zdá, že pokiaľ ide o Ministerstvo školstva a Slovenskú republiku, v tomto uznesení sa definitívne rozhodlo o tom, či sa musí vykonať súťažné konanie.

36. V každom prípade, aj keby tento súd dospel k záveru, že rozhodnutie, v ktorom sa definitívne rozhodlo, či sa takéto súťažné konanie musí vykonať, bolo prijaté po 18. apríli 2016, teda po dni, keď nadobudlo účinnosť zrušenie smernice 2004/18 a keď uplynula lehota na prebratie [smernice 2014/24](#), obsah článku 1 ods. 2 písm. b) smernice 2004/18 v podstate zodpovedá, pokiaľ ide o uskutočnenie stavby spôsobom, ktorý zodpovedá požiadavkám,

ktoré vymedzil verejný obstarávateľ, obsahu článku 2 ods. 1 bodu 6 písm. c) smernice 2014/24.

37. Na základe týchto úvodných spresnení treba určiť, či súbor zmlúv s takými vlastnosťami, aké má súbor zmlúv, o ktorý ide vo veci samej, spĺňa kritériá „verejnej zákazky na [stavebné] práce“ v zmysle článku 1 ods. 2 písm. b) smernice 2004/18, keďže tento pojem je autonómnym pojmom práva Únie, pre ktorý nie je relevantná právna kvalifikácia zmluvy podľa práva členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. januára 2007, Auroux a i., [C-220/05](#), [EU:C:2007:31](#), bod 40, ako aj citovanú judikatúru).

38. V tejto súvislosti treba v súlade s definíciou pojmu „verejná zákazka“ uvedenou v článku 1 ods. 2 písm. a) smernice 2004/18 overiť, či takýto súbor zmlúv predstavuje odplacnú zmluvu uzatvorenú písomne medzi hospodárskymi subjektmi a verejným obstarávateľom, a ak áno, či predmetom tejto zmluvy je realizácia diela zodpovedajúca požiadavkám špecifikovaným týmto verejným obstarávateľom v zmysle článku 1 ods. 2 písm. b) tejto smernice.

39. Vyjadriť sa k tejto otázke v danom prípade prislúcha vnútroštátnemu súdu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, po tom, čo v tejto súvislosti pristúpi k požadovanému posúdeniu. Treba totiž pripomenúť, že článok 267 [ZFEÚ](#) neumožňuje Súdnemu dvoru uplatniť právne normy Únie na konkrétny prípad, ale iba vyjadriť sa k výkladu Zmlúv a aktov prijatých inštitúciami Európskej únie. V súlade s ustálenou judikatúrou však Súdny dvor môže v rámci súdnej spolupráce stanovenej v tomto článku 267 [ZFEÚ](#) na základe okolností uvedených v spise podať vnútroštátnemu súdu prvky výkladu Únie, ktoré môžu byť pre tento súd užitočné pri posudzovaní účinkov daného ustanovenia tohto práva (rozsudok zo 7. septembra 2023, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“, [C-216/21](#), [EU:C:2023:628](#), bod 72 a citovaná judikatúra).

40. V prvom rade pojem „zmluvy“ uvedený v článku 1 ods. 2 písm. a) smernice 2004/18 zahŕňa aj súhlasné prejavy vôle vyplývajúce z viacerých dokumentov bez toho, aby tomu bránila okolnosť, že každý z týchto dokumentov predstavuje zmluvu podľa vnútroštátneho práva.

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

41. V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že zmluva o poskytnutí dotácie a zmluva o budúcej kúpnej zmluve sú vecne prepojené, pričom obe boli uzatvorené v rámci projektu výstavby slovenského národného futbalového štadióna, a sú aj časovo prepojené. Túto časovú prepojenosť potvrdzuje rozhodnutie SA.46530, v ktorom sa uvádza, že výstavba tohto štadióna sa začala až na jeseň 2016, teda po uzatvorení, 10. mája 2016, dodatku č. 1 k zmluve o poskytnutí dotácie, ako aj zmluvy o budúcej kúpnej zmluve.

42. V druhom rade zmluvy tvoriace súbor zmlúv, o ktorý ide vo veci samej, boli uzatvorené písomne na jednej strane spoločnosťou Národný futbalový štadión, pokiaľ ide o zmluvu o poskytnutí dotácie, a spoločnosťou NFŠ, pokiaľ ide o zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, ktoré sú hospodárskymi subjektmi, a na druhej strane Slovenskou republikou, ktorá je verejným obstarávateľom v zmysle článku 1 ods. 9 prvého pododseku [smernice 2004/18](#).

43. V treťom rade treba overiť, či je súbor zmlúv s vlastnosťami, aké má súbor zmlúv, o ktorý ide vo veci samej, uzatvorený odplatne.

44. Na jednej strane podľa judikatúry Súdneho dvora výraz „odplatne“ označuje zmluvu, podľa ktorej sa každá zo strán zaväzuje poskytnúť plnenie výmenou za iné plnenie. Synalagmatická povaha zmluvy je tak podstatnou vlastnosťou verejnej zákazky, ktorá sa povinne prejaví vytvorením právne záväzných povinností pre každú zo strán zmluvy, ktorej vykonanie musí byť možné vymáhať súdne (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. septembra 2020, *Tax-Fin-Lex*, [C-367/19](#), [EU:C:2020:685](#), body [25](#) a [26](#), ako aj citovanú judikatúru).

45. V tejto súvislosti treba uviesť, že ak zmluva obsahuje povinnosť kúpy zo strany verejného obstarávateľa bez toho, aby mala druhá zmluvná strana povinnosť predaja, táto neexistencia povinnosti predaja nemôže nevyhnutne stačiť na vylúčenie synalagmatickej povahy tejto zmluvy, a teda existencie verejnej zákazky, pričom k takémuto záveru je možné v prípade potreby dospieť až po preskúmaní všetkých relevantných skutočností.

46. V prejednávanej veci vnútroštátny súd poukazuje na existenciu vzájomných záväzkov medzi Ministerstvom školstva a spoločnosťou NFŠ. Okrem toho tento súd najmä uvádza, že zmluva o poskytnutí dotácie obsahuje záväzok štátu poskytnúť dotáciu, ako aj záväzky právneho predchodcu spoločnosti NFŠ postaviť slovenský národný futbalový štadión v súlade s podmienkami špecifikovanými Ministerstvom školstva, financovať najmenej 60 % výdavkov na výstavbu a, v pôvodnej verzii tejto zmluvy, umožniť Slovenskému futbalovému zväzu využívať jeho časť. Aj keď dodatkom č. 1 k zmluve o poskytnutí dotácie bol tento posledný uvedený záväzok zrušený, tento dodatok nezrušil ostatné záväzky, ktoré boli prevedené na NFŠ.

47. Na druhej strane v rámci verejnej zákazky na stavebné práce je verejnému obstarávateľovi poskytnuté plnenie spočívajúce vo vykonaní prác, ktoré chce získať a ktoré majú pre neho priamy hospodársky úžitok. Takýto hospodársky úžitok možno konštatovať nielen vtedy, keď je stanovené, že verejný obstarávateľ sa stane vlastníkom prác alebo diela, ktoré sú predmetom zákazky, ale aj v iných situáciách, najmä ak sa predpokladá, že verejný obstarávateľ bude mať právny titul, ktorý mu zaručí možnosť disponovať s týmito dielami, vzhľadom na ich verejný účel [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. apríla 2021, *Komisia/Rakúsko* (Prenájom ešte nepostavenej budovy), [C-537/19](#), [EU:C:2021:319](#), bod [44](#) a citovanú judikatúru].

48. Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že hoci slovenský národný futbalový štadión patrí spoločnosti NFŠ, zmluva o poskytnutí dotácie obmedzuje právo previesť vlastníctvo tohto štadióna na tretie osoby, najmä tým, že vyžaduje predchádzajúci písomný súhlas Slovenskej republiky. Tento štát má teda k tomuto štadiónu v podstate predkupné právo s inherentnou hospodárskou hodnotou.

49. Hospodársky úžitok môže tiež spočívať v ekonomických výhodách, ktoré môžu verejnému obstarávateľovi vyplývať z užívania alebo budúceho prevodu diela, v skutočnosti, že sa finančne podieľal na realizácii diela alebo na rizikách, ktoré prevzal v prípade hospodárskeho neúspechu diela (rozsudok z 25. marca 2010, *Helmut Müller*, [C-451/08](#), [EU:C:2010:168](#), bod [52](#) a citovaná judikatúra).

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

50. V prejednávanej veci, ako uviedla NFŠ vo svojich písomných pripomienkach a na pojednávaní, opcia, ktorú má táto zmluvná strana na základe zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, predstavuje záruku proti obchodnému riziku pre prípad, že by sa slovenský národný futbalový štadión ukázal pre ňu obchodne nevýhodný. Verejný obstarávateľ tak tým, že sa zaviazal odkúpiť tento štadión na žiadosť spoločnosti NFŠ, prevzal na seba všetky riziká v prípade hospodárskeho neúspechu diela.

51. Vo štvrtom rade treba pripomenúť, že na to, aby zmluva predstavovala „verejnú zákazku na [stavebné] práce“, ktorej predmetom je realizácia diela, musí byť toto dielo zhotovené podľa požiadaviek spresnených verejným obstarávateľom, pričom prostriedky použité na jeho zhotovenie nie sú relevantné (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. októbra 2009, Komisia/Nemecko, [C-536/07](#), [EU:C:2009:664](#), bod 55).

52. V tejto súvislosti môže byť identifikovaný rozhodujúci vplyv verejného obstarávateľa na projekt plánovanej budovy, najmä ak možno preukázať, že tento vplyv sa vykonáva na architektonickú štruktúru tejto budovy, ako je jej rozmer, jej vonkajšie múry a nosné múry [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. apríla 2021, Komisia/Rakúsko (Prenájom ešte nepostavenej budovy), [C-537/19](#), [EU:C:2021:319](#), bod 53].

53. V prejednávanej veci vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania spresňuje, že slovenský národný futbalový štadión mal byť vyhotovený v súlade s podmienkami stanovenými Ministerstvom školstva. V tejto súvislosti toto posledné uvedené ministerstvo vo veci samej odkázalo, podobne ako NFŠ vo svojich písomných pripomienkach predložených Súdnemu dvoru, na dodržiavanie kritérií smernice UEFA o infraštruktúre štadiónov, pokiaľ ide o štadióny kategórie 4.

54. Povinnosť dodržiavať tieto kritériá, pričom existenciu tejto povinnosti musí overiť vnútroštátny súd, by pritom mohla umožniť identifikovať rozhodujúci vplyv Slovenskej republiky na architektonickú štruktúru v prípade, že by táto smernica UEFA obsahovala požiadavky týkajúce sa napríklad rozmerov hracej plochy, kapacity štadióna z hľadiska počtu divákov alebo počtu poskytnutých parkovacích miest, čo takisto musí preskúmať vnútroštátny súd.

55. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy a s výhradou overení, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, súbor zmlúv s vlastnosťami, aké má súbor zmlúv, o ktorý ide vo veci samej, predstavuje „verejnú zákazku na [stavebné] práce“ v zmysle článku 1 ods. 2 písm. b) smernice [2004/18](#).

56. Tento záver nespochybňuje skutočnosť, že Komisia v rozhodnutí SA.46530 konštatovala, že dotácia na výstavbu slovenského národného futbalového štadióna a zmluva o budúcej kúpnej zmluve na tento štadión predstavujú štátnu pomoc zlučiteľnú s vnútorným trhom v zmysle článku 107 ods. 3 písm. c) [ZFEÚ](#).

57. Podľa spoločnosti NFŠ z tohto rozhodnutia vyplývajú zistenia, ktoré bránia tomu, aby sa súbor zmlúv, o ktorý ide vo veci samej, považoval za verejnú zákazku. Z uvedeného rozhodnutia tak predovšetkým vyplýva, že táto spoločnosť nemala povinnosť postaviť slovenský národný futbalový štadión. Okrem toho uvedená spoločnosť uvádza, že pri výbere svojich dodávateľov dodržiavala pravidlá v oblasti verejného obstarávania v súlade s povinnosťou, ktorá vyplýva z uvedeného rozhodnutia.

58. Na jednej strane, hoci sa v rozhodnutí SA.46530 uvádza, že NFŠ zostane vlastníkom slovenského národného futbalového štadióna po jeho výstavbe bez toho, aby existoval záväzok previesť vlastníctvo tohto štadióna na Slovenskú republiku, v tomto rozhodnutí sa neuvádza, že by neexistoval záväzok postaviť uvedený štadión.

59. V každom prípade treba uviesť, že je pravda, že vnútroštátne súdy sa musia zdržať prijímania rozhodnutí, ktoré sú v rozpore s rozhodnutím Komisie týkajúcim sa zlučiteľnosti štátnej pomoci s vnútorným trhom, pričom jej posúdenie patrí do výlučnej právomoci tejto inštitúcie, ktorej činnosť je preskúmateľná súdom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. marca 2020, Buonotourist/Komisia, [C-586/18 P](#), [EU:C:2020:152](#), body 90 a 91, ako aj citovanú judikatúru). Posúdenia, ktoré by mohli implicitne vyplývať z rozhodnutia tejto inštitúcie, týkajúceho sa štátnej pomoci, však v zásade nemôžu byť záväzné pre vnútroštátne súdy v spore, o aký ide vo veci samej, ktorý nesúvisí so zlučiteľnosťou tejto pomoci s vnútorným trhom.

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

60. Na druhej strane, ak má verejný obstarávateľ povinnosť dodržiavať pravidlá práva Únie v oblasti verejného obstarávania, tento verejný obstarávateľ sa nemôže zbaviť tejto povinnosti, ktorá mu osobitne prislúcha, tým, že hospodárskemu subjektu, ktorému zadá takúto zákazku, uloží povinnosť dodržiavať tieto pravidlá pri realizácii predmetnej zákazky. V prejednávanej veci preto existenciu verejnej zákazky medzi spoločnosťou NFŠ a Slovenskou republikou nemôže spochybniť skutočnosť, že v rozhodnutí SA.46530 sa uvádza, že stavebné práce na slovenskom národnom futbalovom štadióne budú predmetom súťažného konania v súlade s pravidlami uplatniteľnými v oblasti verejného obstarávania.

V odôvodnení svojho rozhodnutia k druhej až štvrtej prejudiciálnej otázke Súdny dvor EÚ vysvetlil:

67. V prvom rade [smernicu 89/665](#) nemožno považovať za smernicu, ktorá vykonáva úplnú harmonizáciu, a teda že upravuje všetky možné opravné prostriedky v oblasti verejného obstarávania (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. mája 2020, T-Systems Magyarország, [C-263/19](#), [EU:C:2020:373](#), bod [53](#)).

68. Na základe tohto spresnenia treba overiť, či námietka neplatnosti vznesená verejným obstarávateľom patrí do pôsobnosti tejto smernice.

69. V tejto súvislosti článok 1 smernice 89/665 s názvom „Rozsah pôsobnosti a dostupnosť postupov preskúmania“ v odseku 3 uvádza osoby, ktoré musia mať možnosť uplatniť postupy preskúmania podľa tejto smernice. Toto ustanovenie vyžaduje, aby postupy preskúmania boli dostupné prinajmenšom každej osobe, ktorá má alebo mala záujem o získanie určitej zákazky a ktorá bola poškodená alebo v prípade ktorej existuje riziko poškodenia údajným porušením.

70. Okrem toho článok 1 ods. 1 štvrtý pododsek uvedenej smernice uvádza rozhodnutia, proti ktorým musí byť možné uplatniť preskúmanie podľa tej istej smernice. Toto ustanovenie sa obmedzuje na požiadavku, aby rozhodnutia prijaté verejnými obstarávateľmi mohli byť predmetom takéhoto preskúmania.

71. Zo spoločného výkladu týchto ustanovení vyplýva, že cieľom smernice 89/665 nie je stanoviť postupy alebo prostriedky nápravy v prospech verejných obstarávateľov.

72. Tento výklad je podporený judikatúrou Súdneho dvora, podľa ktorej ustanovenia tejto smernice chránia hospodárske subjekty pred svojvôľou verejného obstarávateľa (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. mája 2020, T-Systems Magyarország, [C-263/19](#), [EU:C:2020:373](#), bod [51](#) a citovanú judikatúru).

73. Predovšetkým treba poznamenať, že článok 2d smernice 89/665, ktorého sa týka tretia prejudiciálna otázka, sa týka dôsledkov porušenia pravidiel práva Únie v oblasti verejného obstarávania, podobne ako článok 2e tejto smernice. Súdny dvor pritom rozhodol, že článok 2e uvedenej smernice sa vzťahuje len na opravné prostriedky podané podnikmi, ktoré majú alebo mali záujem o získanie určitej zákazky a ktoré boli poškodené alebo existuje riziko, že budú poškodené údajným porušením (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. mája 2020, T-Systems Magyarország, [C-263/19](#), [EU:C:2020:373](#), bod [54](#)).

74. Z toho vyplýva, že námietka neplatnosti vznesená verejným obstarávateľom nepatrí do pôsobnosti smernice 89/665.

75. V druhom rade [smernica 2014/24](#) stanovuje, ako vyplýva z jej článku 1 ods. 1, len pravidlá uplatniteľné na postupy verejného obstarávania, pričom však neupravuje dôsledky porušenia týchto pravidiel.

76. Článok 83 smernice 2014/24 však stanovuje pravidlá týkajúce sa presadzovania tejto smernice. Tieto pravidlá majú procesnú povahu a uplatňujú sa od 18. apríla 2016, teda odo dňa uplynutia lehoty na prebratie uvedenej smernice, na všetky nové alebo prebiehajúce postupy verejného obstarávania, ktoré patria do vecnej pôsobnosti tejto istej smernice.

77. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že článok 83 ods. 1 a 2 smernice 2014/24 sa má vykladať v tom zmysle, že členským štátom neukladá ani nezakazuje prijať právnu úpravu, podľa ktorej môže orgán dohľadu na účel ochrany finančných

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

záujmov Únie ex offio začať postup preskúmania s cieľom skontrolovať, či nedošlo k porušeniam právnej úpravy v oblasti verejného obstarávania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. marca 2020, Hungeod a i., [C-496/18 a C-497/18](#), [EU:C:2020:240](#), bod [84](#)).

78. Treba však konštatovať, že ak je takýto postup stanovený, patrí do pôsobnosti práva Únie, keďže verejné zákazky, ktoré sú predmetom takéhoto preskúmania, patria do vecnej pôsobnosti smerníc o verejnom obstarávaní. Takýto postup preto musí byť v súlade s právom Únie, vrátane všeobecných zásad tohto práva (rozsudok z 26. marca 2020, Hungeod a i., [C-496/18 a C-497/18](#), [EU:C:2020:240](#), body [85](#) a [86](#)).

79. Rovnako sa má článok 83 ods. 1 a 2 [smernice 2014/24](#) vykladať v tom zmysle, že členským štátom neukladá ani nezakazuje prijať vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá stanovuje možnosť verejného obstarávateľa vzniesť v prípade sporu týkajúceho sa zmluvy námietku absolútnej neplatnosti *ex tunc* založenú na porušení právnej úpravy v oblasti verejného obstarávania.

80. Okrem toho zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, s výhradou overenia vnútroštátnym súdom, že by postup preskúmania, ktorý je základom sporu vo veci samej, bol v rozpore s právom Únie, vrátane všeobecných zásad tohto práva.

[C-547/22](#)

INGSTEEL spol. s r. o.

Dátum podania návrhu

17. august 2022

Dátum rozsudku

6. jún 2024

Právna oblasť

- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok

Okresný súd Bratislava II

Položené prejudiciálne otázky

1. Je možné považovať za súladný s článkom 2 ods. 1 písm. c) v spojení s ods. 6 a 7 [Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/66/ES z 11. decembra 2007, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS, pokiaľ ide o zvýšenie účinnosti postupov preskúmania v oblasti zadávania verejných zákaziek](#) taký postup vnútroštátneho súdu, rozhodujúceho o nároku na náhradu ujmy spôsobenej nezákonne vylúčenému uchádzačovi z verejného obstarávania, ktorý odmieta priznať nárok na náhradu škody z titulu zmarenej šance (*loss of opportunity*)?

2. Je možné považovať za súladný s článkom 2 ods. 1 písm. c) v spojení s ods. 6 a 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/66/ES taký postup vnútroštátneho súdu, rozhodujúceho o nároku na náhradu ujmy spôsobenej nezákonne vylúčenému uchádzačovi z verejného obstarávania, ktorý nepovažuje za súčasť nároku na náhradu škody nárok na ušlý zisk spôsobený titulom zmarenia šance zúčastniť sa verejného obstarávania?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol o prejudiciálnych otázkach takto:

Článok 2 ods. 1 písm. c) [Smernice Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2007/66/ES z 11. decembra 2007,](#)

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

sa má vykladať v tom zmysle, že:

bráni vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktoré zo zásady vylučujú možnosť, aby uchádzač, ktorý bol vylúčený z verejného obstarávania z dôvodu nezákonného rozhodnutia verejného obstarávateľa, získal náhradu škody spôsobenej stratou príležitosti zúčastniť sa na tomto verejnom obstarávaní s cieľom získať predmetnú zákazku.

Bližšie informácie k uvedenému rozhodnutiu Súdneho dvora EÚ a najmä k jeho odôvodneniu sú obsiahnuté v tomto Bulletine ODAK, v nasledujúcej rubrike nazvanej Z rozhodovacej činnosti SD EÚ na strane 00.

OBLASŤ SPRÁVNEHO PRÁVA

C-185/23

protectus s. r. o.

Dátum podania návrhu

22. marec 2023

Dátum rozsudku

29. júl 2024

Právna oblasť

- základné práva
- Charta základných práv
- medziinštitucionálne ustanovenia

Pôvod prejudiciálnych otázok

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky

Položené prejudiciálne otázky

1. Má sa čl. 51 ods. 1 [Charty základných práv Európskej únie](#) vykladať tak, že členský štát vykonáva právo Únie v situácii, kedy súd tohto členského štátu posudzuje zákonnosť rozhodnutia osobitného výboru parlamentu tohto štátu, ktorý v druhom stupni potvrdil administratívne rozhodnutie národného bezpečnostného orgánu, ktorým právnickej osobe zrušil (odňal)

- jednak potvrdenie o priemyselnej bezpečnosti, oprávňujúce na prístup k utajovaným skutočnostiam podľa vnútroštátneho práva,
- no zároveň a výlučne v dôsledku zrušenia tohto potvrdenia aj certifikát o priemyselnej bezpečnosti, ktorý bol tejto právnickej osobe vydaný na účely prístupu k utajovaným skutočnostiam „*SECRET UE/EU SECRET*“ v zmysle čl. 11 a prílohy V [Rozhodnutia Rady z 23. septembra 2013 o bezpečnostných predpisoch na ochranu utajovaných skutočností EÚ](#) (2013/488/EÚ) v platnom znení?

2. Ak je odpoveď na otázku č. 1 kladná:

Má sa čl. 47 ods. 1 a 2 Charty vykladať tak, že bráni vnútroštátnej úprave a praxi, podľa ktorej

- a) v rozhodnutí národného bezpečnostného orgánu o zrušení (odňatí) uvedeného potvrdenia a certifikátu sa neuvádzajú utajované skutočnosti, ktoré tento orgán viedli k záveru, že sú splnené podmienky pre ich zrušenie (odňatie), ale uvádzajú sa len odkazy na prí-

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

- slušnú listinu v spise tohto úradu, v ktorej je táto utajovaná skutočnosť obsiahnutá,
- b) dotknutá právnická osoba nemá prístup k spisu národného bezpečnostného orgánu a k jednotlivým listinám, v ktorých sú uvedené utajované skutočnosti, ktoré tento orgán viedli k záveru o zrušení (odňatí) uvedeného potvrdenia a certifikátu,
- c) prístup k tomuto spisu a k takýmto listinám môže mať advokát dotknutej právnickej osoby, avšak len po súhlase riaditeľa národného bezpečnostného orgánu, prípadne po súhlase iného orgánu, ktorý národnému bezpečnostnému orgánu tieto listiny predložil, a aj po takomto prístupe je povinný zachovávať mlčanlivosť o obsahu spisu a týchto listín,
- d) prístup k tomuto spisu a k týmto listinám však má v plnom rozsahu súd, ktorý posudzuje zákonnosť rozhodnutia opísaného v otázke č. 1?

3. Ak je odpoveď na otázku č. 2 kladná:

Má sa čl. 47 ods. 1 a 2 [Charty](#) vykladať tak, že priamo dovoľuje (prípadne ukladá) súdu, ktorý posudzuje zákonnosť rozhodnutia opísaného v otázke č. 1, aby neaplikoval úpravu a prax uvedenú v otázke č. 2 a povolil dotknutej právnickej osobe alebo jej advokátovi prístup k spisu národného bezpečnostného orgánu, prípadne k listinám, v ktorých sú uvedené utajované skutočnosti, ak to tento súd považuje za potrebné na zabezpečenie práva na účinný prostriedok nápravy a kontradiktórne konanie?

4. Ak je odpoveď na otázku č. 3 kladná:

Majú sa čl. 51 ods. 1 a 2 Charty vykladať tak, že oprávnenie súdu povoliť prístup k spisu, prípadne k listinám v zmysle otázky č. 3 sa týka

- len tých častí spisu alebo listín, ktorých obsahom sú skutočnosti, ktoré sú relevantné pre posúdenie priemyselnej bezpečnosti v zmysle čl. 11 a prílohy V [rozhodnutia Rady č. 2013/488/EÚ](#),
- aj tých častí spisu a listín, ktorých obsahom sú skutočnosti, ktoré sú relevantné len pre posúdenie priemyselnej bezpečnosti v zmysle vnútroštátneho práva, t. j. nad rámec dôvodov predpokladaných v rozhodnutí Rady č. 2013/488/EÚ?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol o prejudiciálnych otázkach takto:

1. Článok 51 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie

sa má vykladať v tom zmysle, že:

- ak vnútroštátny súd preskúmava zákonnosť rozhodnutia obsahujúceho zrušenie potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti, umožňujúceho prístup k utajovaným skutočnostiam členského štátu, predmetom tohto preskúmania nie je akt predstavujúci vykonanie práva Únie v zmysle tohto ustanovenia,
- ak takýto súd preskúmava zákonnosť rozhodnutia obsahujúceho v dôsledku zrušenia tohto potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti aj odňatie certifikátu o priemyselnej bezpečnosti, umožňujúceho prístup k utajovaným skutočnostiam Európskej únie v súlade s článkom 11 a prílohou V k Rozhodnutiu Rady 2013/488/EÚ z 23. septembra 2013 o bezpečnostných predpisoch na ochranu utajovaných skutočností EÚ, predmetom tohto preskúmania je akt predstavujúci vykonanie práva Únie v zmysle tohto článku 51 ods. 1.

2. Článok 47 Charty základných práv

sa má vykladať v tom zmysle, že:

- na jednej strane nebráni vnútroštátnej právnej úprave a praxi, podľa ktorých rozhodnutie o odňatí previerky bezpečnosti zariadenia v zmysle rozhodnutia 2013/488 neuvádza utajované skutočnosti odôvodňujúce toto odňatie, a to vzhľadom na naliehavé dôvody týkajúce sa napríklad ochrany bezpečnosti štátu alebo medzinárodných vzťahov, pričom je však stanovené, že súd príslušný na posúdenie zákonnosti uvedeného odňatia má prístup k týmto skutočnostiam a že advokát bývalého držiteľa tejto previerky bezpečnosti zariadenia môže mať prístup k uvedeným skutočnostiam len so súhlasom dotknutých vnútroštátnych orgánov a pod podmienkou zaručenia ich dôveryhodnosti, pokiaľ tento súd dbá na to, aby sa nesprístupnenie skutočností obmedzilo na to, čo je striktné nevyhnutné, a aby sa bývalému držiteľovi uvedenej previerky bezpečnosti zariadenia v každom prípade

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

oznámila podstatu dôvodov tohto odňatia spôsobom, ktorý riadne zohľadňuje nevyhnutnú dôvernú dôkazov,

- na druhej strane za predpokladu, že by článok 47 [Charty základných práv](#) bránil takejto právnej úprave a takejto praxi, tento článok nevyžaduje, aby príslušný vnútroštátny súd sám sprístupnil bývalému držiteľovi previerky bezpečnosti zariadenia, prípadne prostredníctvom jeho advokáta, určité utajované skutočnosti, ak sa nesprístupnenie týchto skutočností tomuto bývalému držiteľovi alebo jeho advokátovi nezdá byť odôvodnené. Prípadne tak môže urobiť príslušný vnútroštátny orgán. Ak uvedený orgán neudelí súhlas s týmto sprístupnením, tento súd pristúpi k preskúmaniu zákonnosti odňatia tejto previerky bezpečnosti zariadenia výlučne na základe dôvodov a dôkazov, ktoré boli sprístupnené.

K prvej prejudiciálnej otázke Súdny dvor EÚ vysvetlil:

39. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 51 ods. 1 Charty vykladať v tom zmysle, že ak vnútroštátny súd preskúmava zákonnosť rozhodnutia obsahujúceho jednak zrušenie potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti, umožňujúceho prístup k utajovaným skutočnostiam členského štátu, a jednak v dôsledku tohto zrušenia aj odňatie certifikátu o priemyselnej bezpečnosti, umožňujúceho prístup k USEÚ v súlade s článkom 11 a prílohou V k rozhodnutiu 2013/488, predmetom tohto preskúmania sú akty predstavujúce vykonanie práva Únie v zmysle tohto článku 51 ods. 1.

40. Pôsobnosť Charty je vymedzená v jej článku 51 ods. 1, podľa ktorého sú ustanovenia Charty v súvislosti s konaním členských štátov určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie.

41. Základné práva zaručené v právnom poriadku Únie sa uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie, avšak nie mimo týchto situácií (rozsudky z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson, [C-617/10](#), [EU:C:2013:105](#), bod 19, a zo 6. októbra 2015, Delvigne, [C-650/13](#), [EU:C:2015:648](#), bod 26).

42. Pojem „vykonávanie práva Únie“ v zmysle článku 51 ods. 1 Charty predpokladá existenciu súvislosti medzi aktom práva Únie a dotknutým vnútroštátnym opatrením, ktorá presahuje podobnosť dotknutých oblastí alebo nepriame vplyvy jednej oblasti na inú (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. októbra 2016, Paoletti a i., [C-218/15](#), [EU:C:2016:748](#), bod 14, ako aj z 24. februára 2022, Glavna direkcija „Požarna bezopasnost i zaštita na naselenieto“, [C-262/20](#), [EU:C:2022:117](#), bod 60).

43. Preto na určenie toho, či sa na vnútroštátnu právnu úpravu vzťahuje pojem „vykonávanie práva Únie“ v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, treba spomedzi iných kritérií preskúmať, či je cieľom dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy vykonanie ustanovenia práva Únie, aká je povaha tejto právnej úpravy a či táto právna úprava sleduje iné ciele než tie, ktoré zahŕňa právo Únie, hoci môže toto právo nepriamo ovplyvniť, ako aj to, či existuje osobitná právna úprava Únie v tejto oblasti alebo taká, ktorá by ju mohla ovplyvniť (rozsudok z 5. mája 2022, BPC Lux 2 a i., [C-83/20](#), [EU:C:2022:346](#), bod 27, ako aj citovaná judikatúra).

44. Pokiaľ ide v tejto súvislosti v prvom rade o uplatňovanie Charty na zrušenie potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti, umožňujúceho prístup k utajovaným skutočnostiam členského štátu, treba uviesť, že právo Únie v tomto štádiu svojho vývoja neobsahuje žiadny akt stanovujúci všeobecné pravidlá týkajúce sa rozhodnutí prijatých členskými štátmi s cieľom umožniť prístup ku skutočnostiam utajovaným na základe vnútroštátnych predpisov [pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. apríla 2024, NW a PQ (Utajované skutočnosti), [C-420/22](#) a [C-528/22](#), [EU:C:2024:344](#), bod 103].

45. Konkrétne rozhodnutie 2013/488, na ktoré odkazuje vnútroštátny súd v súvislosti s certifikátom o priemyselnej bezpečnosti umožňujúcim prístup k USEÚ, vo svojom článku 1 ods. 1 spresňuje, že ustanovuje základné zásady a minimálne normy bezpečnosti na ochranu USEÚ. Toto rozhodnutie naopak neobsahuje ustanovenia upravujúce prístup ku skutočnostiam utajovaným na základe vnútroštátnych právnych predpisov.

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

46. V tejto súvislosti z návrhu na začatie prejudiciálneho konania nevyplýva, že cieľom alebo účinkom vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá upravuje zrušenie potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti, o ktoré ide vo veci samej, je nadviazať na ustanovenie práva Únie alebo že by uplatnenie tejto právnej úpravy malo vplyv na uplatnenie takéhoto ustanovenia.

47. V dôsledku uvedeného sa nezdá, že by zrušenie bezpečnostného potvrdenia, o aké ide vo veci samej, znamenalo vykonávanie práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 [Charty](#).

48. Pokiaľ ide v druhom rade o uplatňovanie Charty na odňatie certifikátu o priemyselnej bezpečnosti, umožňujúceho prístup k USEÚ, treba uviesť, že inštitúcie Únie prijali osobitné akty určené na úpravu ochrany USEÚ v rámci ich fungovania.

49. Konkrétne Rada prijala na tento účel [rozhodnutie 2013/488](#), na ktoré odkazuje vnútroštátny súd.

50. Z odôvodnenia 3 a článku 1 ods. 2 tohto rozhodnutia vyplýva, že základné zásady a minimálne normy, ktoré stanovuje, musia členské štáty dodržiavať v súlade so svojimi vnútroštátnymi zákonmi a inými právnymi predpismi, aby každý mohol mať istotu, že pre USEÚ je zabezpečená rovnocenná úroveň ochrany.

51. Pokiaľ ide konkrétne o priemyselnú bezpečnosť, v článku 11 ods. 2 uvedeného rozhodnutia sa stanovuje, že GSR môže priemyselným alebo iným subjektom zmluvou zveriť vykonanie úloh, ktoré zahŕňajú alebo si vyžadujú prístup k USEÚ alebo manipuláciu s nimi, alebo ich uchovávanie.

52. S cieľom zabezpečiť ochranu USEÚ zo strany dodávateľov a subdodávateľov sa v článku 11 ods. 5 tohto istého rozhodnutia vyžaduje, aby NSA, DSA alebo akýkoľvek iný príslušný orgán každého členského štátu v súlade s vnútroštátnymi zákonmi a inými právnymi predpismi zabezpečil, aby dodávateľia a subdodávateľia so sídlom v príslušnom členskom štáte, ktorí sú zapojení do utajovaných zmlúv alebo subdodávateľských zmlúv, v dôsledku čoho potrebujú pri plnení týchto zmlúv alebo počas fázy pred uzavretím zmluvy prístup k USEÚ v rámci svojich zariadení, boli držiteľmi FSC pre požadovaný stupeň utajenia.

53. Článok 11 ods. 7 rozhodnutia 2013/488 stanovuje, že vykonávacie ustanovenia k tomuto článku 11 sa uvádzajú v prílohe V k tomuto rozhodnutiu.

54. Táto príloha V uvádza vo svojich bodoch 8 až 13 normy týkajúce sa FSC. Z nich najmä vyplýva, že FSC vydáva príslušný vnútroštátny orgán v súlade s vnútroštátnymi zákonmi a inými právnymi predpismi s cieľom preukázať, že priemyselný subjekt je schopný zabezpečiť primeranú ochranu USEÚ, že tento orgán musí zabezpečiť prinajmenšom splnenie súboru požiadaviek stanovených v uvedenej prílohe V a že každá zmena FSC sa musí oznámiť GSR. Bod 13 tej istej prílohy V okrem toho spresňuje, že odňatie FSC príslušným vnútroštátnym orgánom predstavuje pre GSR dostatočný dôvod na vypovedanie utajovanej zmluvy alebo na vylúčenie účastníka z verejného obstarávania.

55. S cieľom zabezpečiť vykonanie rozhodnutia 2013/488 článok 15 ods. 3 písm. c) tohto rozhodnutia stanovuje, že členské štáty prijímajú všetky vhodné opatrenia v súlade so svojimi príslušnými vnútroštátnymi zákonmi a inými právnymi predpismi, aby pri manipulácii s USEÚ a ich uchovávaní dodržiavali toto rozhodnutie, okrem iných, tie osoby, ktoré majú náležité povolenie na prístup k USEÚ na základe povahy svojich úloh. Na účely splnenia tejto povinnosti musia členské štáty v súlade s článkom 16 ods. 3 písm. a) bodom i) tohto rozhodnutia najmä určiť NSA zodpovedný za bezpečnostné mechanizmy ochrany USEÚ, aby sa zabezpečilo, že USEÚ, ktoré uchovávajú akékoľvek ministerstvá, orgány alebo agentúry, sú chránené v súlade s uvedeným rozhodnutím.

56. Vzhľadom na pravidlá takto stanovené v rozhodnutí 2013/488, ukladajúcim povinnosti členským štátom, sa opatrenia, ktoré členské štáty prijali s cieľom zaistiť priemyselnú bezpečnosť ohrozením prístupu k USEÚ spojeným so zmluvami uzavretými Radou, prostredníctvom vydávania a kontroly FSC, musia považovať za opatrenia, ktorými sa vykonáva právo Únie.

57. Takéto vykonávanie zahŕňa predovšetkým odňatie FSC zo strany vnútroštátneho orgánu v zmysle bodu 13 prílohy V k tomuto rozhodnutiu. Takýmto odňatím sa totiž spochybňuje povolenie, ktorého vydanie je osobitne upravené právom Únie,

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

konkrétne článkom 11 ods. 5 uvedeného [rozhodnutia](#) v spojení s bodom 8 prílohy V k tomuto rozhodnutiu. Účinky takéhoto povolenia sú navyše prinajmenšom čiastočne vymedzené právom Únie, keďže tento článok 11 ods. 5 vyžaduje, aby dodávatelia alebo subdodávatelia, ktorí sú zapojení do utajovaných zmlúv alebo subdodávateľských zmlúv, v dôsledku čoho potrebujú pri plnení týchto zmlúv alebo počas fázy pred uzavretím zmluvy prístup k USEÚ v rámci svojich zariadení, boli držiteľmi FSC pre požadovaný stupeň utajenia.

58. Okolnosť, že podmienky, za ktorých môže vnútroštátny orgán odňať FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488, nie sú priamo určené týmto rozhodnutím alebo iným aktom Únie, a teda patria do voľnej úvahy členských štátov, avšak v súlade s rámcom stanoveným v uvedenom rozhodnutí, nemôže odôvodniť odlišný záver.

59. Z judikatúry Súdneho dvora totiž vyplýva, že členský štát, ktorý využíva slobodu výberu medzi viacerými spôsobmi uplatnenia aktu Únie, alebo diskrečnú právomoc či voľnú úvahu, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou režimu zavedeného týmto aktom, sa musí považovať za členský štát vykonávajúci toto právo v zmysle článku 51 ods. 1 [Charty](#) (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. novembra 2019, TSN a AKT, [C-609/17](#) a [C-610/17](#), [EU:C:2019:981](#), bod 50, ako aj citovanú judikatúru).

60. Toto riešenie sa má uplatniť aj v prejednávanej veci, keďže široká miera voľnej úvahy, ktorú majú členské štáty v rámci vymedzenom v rozhodnutí 2013/488 na účely odňatia FSC v zmysle tohto rozhodnutia, je súčasťou režimu definovaného týmto rozhodnutím. Existencia takejto voľnej úvahy okrem toho vôbec neznamená, že takáto FSC má svoj základ vo vnútroštátnom práve alebo že jej účinky by boli vymedzené výlučne vnútroštátnym právom.

61. Za týchto podmienok a vzhľadom na skutočnosť, že cieľom režimu ochrany USEÚ, zavedeného rozhodnutím 2013/488, je zabezpečiť riadne fungovanie Rady, nemôže uspieť tvrdenie uvedené slovenskou, estónskou a francúzskou vládou, podľa ktorého výkon tejto voľnej úvahy patrí do právomoci, ktorú si členské štáty ponechali.

62. Pokiaľ sa slovenská vláda v tejto súvislosti odvoláva na článok 4 ods. 2 [ZEÚ](#), treba pripomenúť, že členským štátom síce prináleží v súlade s týmto ustanovením definovať svoje základné bezpečnostné záujmy a prijať opatrenia vhodné na zabezpečenie svojej vnútornej a vonkajšej bezpečnosti, ale samotná skutočnosť, že vnútroštátne opatrenie bolo prijaté na účely ochrany národnej bezpečnosti, nemôže mať za následok neuplatniteľnosť práva Únie a oslobodiť členské štáty od povinnosti nevyhnutne dodržiavať toto právo (rozsudok zo 16. januára 2024, Österreichische Datenschutzbehörde, [C-33/22](#), [EU:C:2024:46](#), bod 50 a citovaná judikatúra).

63. V prejednávanej veci z informácií uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že certifikát o priemyselnej bezpečnosti, o aký ide vo veci samej, sa musí považovať za certifikát predstavujúci FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488.

64. V prvom rade z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že v súlade s príslušnou slovenskou právnou úpravou sa takýto certifikát vydáva jedine s cieľom umožniť podniku, ktorý je jeho držiteľom, prístup k USEÚ, že jeho vydanie zahŕňa informovanie tohto podniku o povinnostiach vyplývajúcich z práva Únie, ktoré musí dodržiavať, a že slovenské právo nestanovuje žiadne iné povolenie umožňujúce podniku prístup k USEÚ v rámci vymedzenom v rozhodnutí 2013/488.

65. Hoci vnútroštátny súd ďalej spresňuje, že príslušná slovenská právna úprava nebola osobitne prijatá na prebratie tohto rozhodnutia, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že takéto konštatovanie nemôže vylúčiť, že akt založený na tejto právnej úprave predstavuje vykonanie práva z uvedeného rozhodnutia v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, pokiaľ tento akt nadväzuje na pravidlá stanovené v tom istom rozhodnutí (pozri analogicky rozsudok z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson, [C-617/10](#), [EU:C:2013:105](#), bod 28).

66. Hoci návrh na začatie prejudiciálneho konania napokon nepoukazuje na to, že by žalobkyňa vo veci samej uzavrela zmluvu s Radou alebo že by sa zúčastnila na dojednávani alebo plnení takejto zmluvy, táto okolnosť nemôže stačiť na vylúčenie uplatnenia rozhodnutia 2013/488. Z článku 11 a prílohy V k tomuto rozhodnutiu totiž vyplýva, že

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

podnik môže požiadať o vydanie FSC na to, aby sa v prípade potreby zúčastnil na verejnom obstarávaní Rady, ktoré by zahŕňalo prístup k USEÚ.

67. Okrem toho sa vnútroštátny súd pýta Súdneho dvora na dôležitosť, ktorá sa má priznať tomu, že slovenské právo povoľuje odňatie certifikátu o priemyselnej bezpečnosti podniku len na základe toho, že bolo zrušené jeho potvrdenie o priemyselnej bezpečnosti. V tejto súvislosti treba konštatovať, že vytvorenie takéhoto spojenia medzi zrušením vnútroštátnej bezpečnostnej previerky v zmysle slovenskej právnej úpravy a odňatím FSC v zmysle [rozhodnutia 2013/488](#) predstavuje voľbu Slovenskej republiky pri výkone voľnej úvahy uvedenej v bode 60 tohto rozsudku a že takáto voľba teda nemôže vylúčiť, že odňatie takejto FSC predstavuje vykonávanie práva Únie.

K druhej a tretej prejudiciálnej otázke Súdny dvor EÚ vysvetlil:

69. Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 47 [Charty](#) vykladať v tom zmysle, že na jednej strane bráni vnútroštátnej právnej úprave a praxi, podľa ktorých rozhodnutie o odňatí FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488 neuvádza utajované skutočnosti odôvodňujúce toto odňatie, pričom je však stanovené, že súd príslušný na posúdenie zákonnosti tohto odňatia má prístup k týmto skutočnostiam a advokát bývalého držiteľa tejto FSC môže mať prístup k uvedeným skutočnostiam len so súhlasom dotknutých vnútroštátnych orgánov a pod podmienkou zaručenia ich dôvernosti, ako aj na druhej strane za predpokladu, že by tento článok bránil takejto právnej úprave a praxi, oprávňuje tento vnútroštátny súd, aby sám sprístupnil bývalému držiteľovi uvedenej FSC, prípadne prostredníctvom jeho advokáta, určité utajované skutočnosti, ak sa neoznámenie týchto skutočností tomuto bývalému držiteľovi alebo jeho advokátovi nezdá byť odôvodnené.

70. V prvom rade treba preskúmať, či situácia, o akú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti článku 47 Charty.

71. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je predpokladom priznania práva na účinný prostriedok nápravy, upraveného v článku 47 Charty,

v danom prípade to, že osoba, ktorá ho uplatňuje, sa dovoľáva práv alebo slobôd zaručených právom Únie alebo že je proti tejto osobe vedené stíhanie, ktoré predstavuje výkon práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty [rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), [C-430/21](#), [EU:C:2022:99](#), bod 34 a citovaná judikatúra].

72. V prejednávanej veci treba konštatovať, že rozhodnutie 2013/488 nepochybne nezakladá právo hospodárskeho subjektu na to, aby mu bola udelená FSC, ak sú splnené určité podmienky.

73. Z bodu 8 prílohy V k tomuto rozhodnutiu však vyplýva, že prístup hospodárskeho subjektu k USEÚ na účely uzavretia alebo plnenia utajovanej zmluvy Rady je podmienený tým, že je držiteľom FSC.

74. Za týchto podmienok treba najskôr pripomenúť, ako vyplýva z bodu 52 tohto rozsudku, že z článku 11 ods. 5 rozhodnutia 2013/488 vyplýva, že dodávatelia a subdodávatelia, ktorí sú zapojení do utajovaných zmlúv alebo subdodávateľských zmlúv, v dôsledku čoho potrebujú pri plnení týchto zmlúv alebo počas fázy pred uzavretím zmluvy prístup k USEÚ v rámci svojich zariadení, musia byť držiteľmi FSC pre požadovaný stupeň utajenia.

75. V bode 10 prílohy V k tomuto rozhodnutiu sa ďalej spresňuje, že FSC sa vyžaduje počas fázy pred uzavretím zmluvy, ak sa počas predkladania ponúk musia poskytnúť USEÚ.

76. Napokon v súlade s bodom 11 prílohy V k uvedenému rozhodnutiu verejný obstarávateľ neuzavrie utajovanú zmluvu s vybraným uchádzačom, pokiaľ mu príslušný vnútroštátny orgán členského štátu, v ktorom má dotknutý dodávateľ alebo subdodávateľ sídlo, nepotvrdí, že bola udelená príslušná FSC. Okrem toho bod 13 tejto prílohy stanovuje, že odňatie FSC predstavuje dostatočný dôvod na vypovedanie utajovanej zmluvy.

77. Z uvedeného vyplýva, že odňatie FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488 má za následok to, že dotknutý hospodársky subjekt stratí oprávnenie na prístup k USEÚ na účely uzavretia a plnenia utajovanej zmluvy. Takéto odňatie teda najmä znamená, že stratí možnosť, ktorú mal pred týmto odňatím, zúčastniť sa na fáze pred uzavretím utajovanej zmluvy Rady, ako aj možnosť, aby s ním

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

táto inštitúcia uzavrela takúto zmluvu, ak bude vybraná jeho ponuka. K strate tejto možnosti dôjde aj vtedy, ak tento hospodársky subjekt podobne ako žalobkyňa vo veci samej nebol v deň odňatia svojej FSC dodávateľom alebo subdodávateľom Rady.

78. Takýto hospodársky subjekt v dôsledku toho musí mať v súlade s článkom 47 [Charty](#) k dispozícii účinný prostriedok nápravy pred súdom s cieľom napadnúť rozhodnutie o odňatí jeho FSC v zmysle [rozhodnutia 2013/488](#).

79. V druhom rade, pokiaľ ide o minimálne záruky, ktoré musí spĺňať takýto prostriedok nápravy, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora platí, že ak má byť súdne preskúmanie zarúčené článkom 47 Charty účinné, dotknutá osoba musí mať možnosť oboznámiť sa s dôvodmi, na ktorých sa zakladá rozhodnutie prijaté voči nej, buď prostredníctvom prečítania samotného rozhodnutia, alebo prostredníctvom oznámenia dôvodov na základe jej žiadosti, bez toho, aby bola dotknutá právomoc príslušného súdu vyžadovať od dotknutého orgánu, aby tieto dôvody oznámil, aby sa jej umožnilo brániť svoje práva za najlepších možných podmienok a pri plnej znalosti veci rozhodnúť, či je potrebné obrátiť sa na príslušný súd, a aby tento súd mal možnosť v plnom rozsahu preskúmať zákonnosť dotknutého vnútroštátneho rozhodnutia (rozsudok zo 4. júna 2013, ZZ, [C-300/11](#), [EU:C:2013:363](#), bod [53](#) a citovaná judikatúra).

80. V situácii, o akú ide vo veci samej, keď je odňatie FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488 založené výlučne na odňatí inej bezpečnostnej previerky, bude súdne preskúmanie odňatia tejto FSC môcť byť účinné len v rozsahu, v akom bývalý držiteľ uvedenej FSC môže mať prístup k dôvodom, na ktorých je založené odňatie tejto inej bezpečnostnej previerky, keďže jedine tento prístup mu umožní pochopiť povahu dôvodov, ktoré v konečnom dôsledku viedli k odňatiu tej istej FSC, a teda prípadne mu umožní napadnúť tieto dôvody.

81. Je pravda, že naliehavé dôvody týkajúce sa najmä ochrany bezpečnosti štátu alebo medzinárodných vzťahov môžu brániť tomu, aby sa bývalému držiteľovi FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488 oznámili všetky alebo niektoré skutočnosti, na ktorých je založené odňatie tejto FSC. V takom prípade

však prislúcha príslušnému vnútroštátnemu súdu, voči ktorému sa nemožno dovolávať utajenia alebo dôvernosti týchto skutočností, aby v rámci súdneho preskúmania, ktoré vykonáva, uplatnil postupy umožňujúce zosúladiť na jednej strane tieto naliehavé dôvody a na druhej strane potrebu dostatočne zaručiť osobe podliehajúcej súdnej právomoci dodržanie jej procesných práv, akými sú právo byť vypočutý a zásada kontradiktórnosti (pozri analogicky rozsudok z 18. júla 2013, Komisia a i./Kadi, [C-584/10 P](#), [C-593/10 P](#) a [C-595/10 P](#), [EU:C:2013:518](#), bod [125](#), ako aj citovanú judikatúru).

82. Na tento účel sú členské štáty povinné stanoviť účinné súdne preskúmanie tak existencie a opodstatnenosti dôvodov, ktoré uvádza príslušný vnútroštátny orgán v súvislosti s bezpečnosťou štátu pri odmietnutí sprístupniť všetky alebo niektoré skutočnosti, na ktorých sa zakladá odňatie FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488, ako aj zákonnosti tohto odňatia (pozri analogicky rozsudok zo 4. júna 2013, ZZ, [C-300/11](#), [EU:C:2013:363](#), bod [58](#)).

83. V rámci súdneho preskúmania zákonnosti odňatia FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488 členským štátom prislúcha stanoviť pravidlá, ktoré umožnia súdu poverenému preskúmaním zákonnosti tohto odňatia oboznámiť sa so všetkými dôvodmi, ako aj s dôkazmi, ktoré s nimi súvisia a na základe ktorých bolo prijaté uvedené rozhodnutie o odňatí (pozri analogicky rozsudok zo 4. júna 2013, ZZ, [C-300/11](#), [EU:C:2013:363](#), bod [59](#)).

84. Pokiaľ ide o požiadavky, ktoré musí spĺňať súdne preskúmanie existencie a opodstatnenosti dôvodov uvádzaných príslušným vnútroštátnym orgánom vo vzťahu k bezpečnosti dotknutého členského štátu, je dôležité, aby bol súd poverený vykonať nezávislé preskúmanie všetkých právnych a skutkových okolností, ktoré uviedol príslušný vnútroštátny orgán, s cieľom posúdiť v súlade s vnútroštátnymi procesnými pravidlami, či naliehavé dôvody týkajúce sa napríklad ochrany bezpečnosti štátu alebo medzinárodných vzťahov skutočne bránia oznámeniu všetkých alebo niektorých dôvodov, na ktorých je založené sporné odňatie, ako aj s tým súvisiacich dôkazov (pozri analogicky rozsudky zo 4. júna 2013, ZZ, [C-300/11](#), [EU:C:2013:363](#), body [60](#) a [62](#), ako aj z 18. júla 2013, Komisia a i./Kadi, [C-584/10 P](#), [C-593/10 P](#) a [C-595/10 P](#), [EU:C:2013:518](#), bod [126](#)).

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

85. Ak tento súd dospeje k záveru, že bezpečnosť štátu nebráni aspoň čiastočnému oznámeniu dôvodov alebo dôkazov, na základe ktorých bola odňatá FSC v zmysle [rozhodnutia 2013/488](#), a ktoré neboli pôvodne oznámené, poskytne príslušnému vnútroštátnemu orgánu možnosť oznámiť dotknutej osobe chýbajúce dôvody a dôkazy. Ak tento orgán nebude súhlasiť s ich oznámením, uvedený súd pristúpi k preskúmaniu zákonnosti tohto odňatia len na základe dôvodov a dôkazov, ktoré boli oznámené (pozri analogicky rozsudky zo 4. júna 2013, ZZ, C-300/11, [EU:C:2013:363](#), bod 63, ako aj z 18. júla 2013, Komisia a i./Kadi, [C-584/10 P](#), [C-593/10 P](#) a [C-595/10 P](#), [EU:C:2013:518](#), bod 127).

86. Ak sa naopak ukáže, že naliehavé dôvody týkajúce sa napríklad ochrany bezpečnosti štátu alebo medzinárodných vzťahov skutočne bránia tomu, aby sa dotknutej osobe oznámili všetky alebo niektoré dôvody alebo dôkazy, ktoré tvoria základ pre odňatie FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488, súdne preskúmanie zákonnosti tohto odňatia sa musí vykonať v rámci konania, ktoré primerane zabezpečí rovnováhu požiadaviek vyplývajúcich z týchto naliehavých dôvodov a požiadaviek vyplývajúcich z práva na účinnú súdnu ochranu, najmä právo na dodržanie zásady kontradiktórnosti, pričom prípadné zásahy do tohto práva sa obmedzia na to, čo je striktné nevyhnutné (pozri analogicky rozsudky zo 4. júna 2013, ZZ, C-300/11, [EU:C:2013:363](#), bod 64, ako aj z 18. júla 2013, Komisia a i./Kadi, [C-584/10 P](#), [C-593/10 P](#) a [C-595/10 P](#), [EU:C:2013:518](#), bod 128).

87. V tejto súvislosti na jednej strane vzhľadom na nevyhnutnosť dodržať článok 47 [Charty](#) sa v tomto konaní musí v čo najväčšej miere dodržať zásada kontradiktórnosti, aby sa dotknutej osobe umožnilo spochybniť dôvody, na ktorých sa zakladá odňatie FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488, ako aj predložiť svoje pripomienky k dôkazom, ktoré sa týkajú tohto odňatia, a tým účinne uplatniť svoje prostriedky obhajoby. Na tento účel je možné využiť také možnosti, ako je oznámenie zhrnutia obsahu dotknutých skutočností alebo dôkazov (pozri analogicky rozsudok zo 4. júna 2013, ZZ, C-300/11, [EU:C:2013:363](#), bod 65, ako aj z 18. júla 2013, Komisia a i./Kadi, [C-584/10 P](#), [C-593/10 P](#) a [C-595/10 P](#), [EU:C:2013:518](#), bod 129).

88. V každom prípade je dôležité, aby sa dotknutej osobe oznámila podstata dôvodov, na ktorých sa zakladá uvedené odňatie, keďže nevyhnutnosť chrániť najmä bezpečnosť štátu alebo medzinárodné vzťahy nemôže mať za následok to, že dotknutá osoba bude zbavená svojho práva byť vypočutá, a v dôsledku toho sa jej právo na prostriedok nápravy proti tomuto odňatiu stane neúčinným (pozri analogicky rozsudok zo 4. júna 2013, ZZ, C-300/11, [EU:C:2013:363](#), bod 65).

89. V prípade potreby, ak vnútroštátny orgán, ktorý odňal FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488, chce pred príslušným vnútroštátnym súdom uplatniť len niektoré z dôvodov, na ktorých je založené odňatie tejto FSC, ktoré považuje za dostatočné na odôvodnenie tohto odňatia, je možné, aby oznámil len podstatu iba týchto dôvodov (pozri analogicky rozsudok z 18. júla 2013, Komisia a i./Kadi, [C-584/10 P](#), [C-593/10 P](#) a [C-595/10 P](#), [EU:C:2013:518](#), body 119, 127 a 130). V tomto prípade v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 85 tohto rozsudku tento súd pristúpi k preskúmaniu zákonnosti uvedeného odňatia jedine na základe dôvodov, ktorých podstata bola oznámená.

90. Na druhej strane zabezpečenie rovnováhy medzi právom na účinnú súdnu ochranu a potrebou zabezpečiť najmä ochranu bezpečnosti štátu alebo medzinárodných vzťahov, z ktorého vychádza záver uvedený v bodoch 87 a 88 tohto rozsudku, neplatí rovnako pre dôkazy, ktoré sú základom dôvodov predložených príslušnému vnútroštátnemu súdu. Za určitých okolností totiž môže zverejnenie týchto dôkazov priamo a konkrétne ohroziť najmä bezpečnosť štátu, pretože môže napríklad ohroziť život, zdravie alebo slobodu osôb alebo odhaliť vyšetrovacie metódy osobitne používané vnútroštátnymi vyšetrovacími orgánmi, a tým vážne narušiť budúce plnenie úloh týchto orgánov, prípadne mu úplne zabrániť (pozri analogicky rozsudok zo 4. júna 2013, ZZ, C-300/11, [EU:C:2013:363](#), bod 66).

91. V tejto súvislosti príslušnému vnútroštátnemu súdu príslúcha posúdiť, či a v akom rozsahu nesprístupnenie dôverných informácií alebo dôkazov dotknutej osobe a s tým súvisiaca nemožnosť tejto osoby uplatniť svoje pripomienky voči nim môže mať vplyv na dôkaznú silu týchto dôkazov (pozri analogicky rozsudok z 18. júla 2013, Komisia a i./

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

Kadi, [C-584/10 P](#), [C-593/10 P](#) a [C-595/10 P](#), [EU:C:2013:518](#), bod 129, ako aj citovanú judikaturu).

92. Za týchto podmienok príslušnému vnútroštátnemu súdu prislúcha dbať na to, aby podstata dôvodov, ktoré tvoria základ odňatia FSC v zmysle [rozhodnutia 2013/488](#), bola oznámená dotknutej osobe spôsobom, ktorý riadne zohľadňuje nevyhnutnú dôvernú dôkazov, a prípadne vyvodíť v súlade s vnútroštátnym právom dôsledky z prípadného porušenia tejto povinnosti oznámenia (pozri analogicky rozsudok zo 4. júna 2013, ZZ, [C-300/11](#), [EU:C:2013:363](#), bod 68).

93. Vzhľadom na tieto požiadavky vyplývajúce z článku 47 [Charty](#) sa v prejednávanej veci zdá, že právomoc príslušného vnútroštátneho súdu na prístup ku všetkým utajovaným skutočnostiam, na ktorých je založené odňatie FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488, na ktorú poukazuje vnútroštátny súd, predstavuje nevyhnutnú, ale nie dostatočnú podmienku na zabezpečenie účinného prostriedku nápravy v situácii, o akú ide vo veci samej.

94. Rešpektovanie práva na obhajobu totiž neznamená len to, že príslušný súd pozná všetky relevantné skutočnosti na prijatie rozhodnutia, ale tiež to, že dotknutá osoba môže, prípadne prostredníctvom svojho zástupcu, presadzovať svoje záujmy vyjadrením svojho stanoviska k týmto skutočnostiam (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. septembra 2022, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság a i., [C-159/21](#), [EU:C:2022:708](#), bod 58).

95. Okrem toho možnosť advokáta bývalého držiteľa FSC získať so súhlasom dotknutých vnútroštátnych orgánov prístup k utajovaným skutočnostiam, na ktorých je založené odňatie FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488, nemôže stačiť na zaručenie dodržania článku 47 Charty v situácii, keď tieto orgány môžu odmietnuť súhlas s takýmto prístupom bez toho, aby príslušný vnútroštátny súd mohol vyvodíť dôsledky z prípadnej nedôvodnosti takéhoto odmietnutia súhlasu na účely preskúmania zákonnosti tohto odňatia a keď tento advokát musí zaručiť dôvernú týchto skutočností, čo znamená, že svojmu klientovi nemôže oznámiť ich obsah.

96. Vo zvyšnej časti informácie uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania neumožňujú určiť, či príslušný vnútroštátny súd má podľa slovenskej právnej úpravy právomoc overiť, či dôvody uvedené vnútroštátnymi orgánmi skutočne bránia oznámeniu všetkých alebo niektorých utajovaných skutočností, na ktorých je založené odňatie FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488, a prípadne vyvodíť dôsledky z odmietnutia sprístupniť časť týchto skutočností, ktoré by nebolo riadne odôvodnené.

97. Rovnako, hoci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že žalobkyňa vo veci samej alebo jej advokát mohli mať prístup k neutajovaným skutočnostiam a k určitým utajovaným skutočnostiam, na ktorých je založené odňatie FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488, vnútroštátny súd nespresnil, či takto oznámené skutočnosti umožnili žalobkyni vo veci samej poznať podstatu dôvodov tohto odňatia, alebo prinajmenšom podstatu dôvodu alebo dôvodov, na ktoré sa príslušný vnútroštátny orgán chcel odvolávať.

98. Vnútroštátnemu súdu teda bude prislúchať posúdiť, do akej miery vnútroštátna právna úprava a prax dotknutá vo veci samej zaručujú dodržiavanie požiadaviek vyplývajúcich z článku 47 Charty, ako vyplývajú z bodov 79 až 92 tohto rozsudku.

99. V treťom rade, pokiaľ ide o dôsledky prípadného konštatovania nezlučiteľnosti tejto právnej úpravy a tejto praxe s článkom 47 Charty, je možné, aby členské štáty vyhradili príslušnému vnútroštátnemu orgánu právomoc oznámiť alebo neoznámiť utajované dôvody alebo dôkazy, pokiaľ vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku proti odňatiu FSC v zmysle rozhodnutia 2013/488, má právomoc vyvodíť dôsledky z rozhodnutia, ktoré v tejto súvislosti napokon prijal tento orgán [pozri analogicky rozsudok z 25. apríla 2024, NW a PQ (Utajované skutočnosti), [C-420/22 a C-528/22](#), [EU:C:2024:344](#), bod 113].

100. Ak príslušný vnútroštátny orgán neodôvodnene bráni oznámeniu všetkých alebo niektorých skutočností, na ktorých je založené takéto odňatie, potom takéto riešenie môže zabezpečiť úplné dodržiavanie článku 47 Charty, keďže zaručuje, že nesplnenie príslušných procesných povinností týmto orgánom nepovedie k tomu, že súdne rozhodnutie by bolo založené na skutočnostiach

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

a dokumentoch, s ktorými sa žiadateľ nemohol oboznámiť a ku ktorým sa teda nemohol vyjadriť [pozri analogicky rozsudok z 25. apríla 2024, NW a PQ (Utajované skutočnosti), [C-420/22](#) a [C-528/22](#), [EU:C:2024:344](#), bod [114](#)].

101. V dôsledku toho sa nemožno domnievať, že na zaručenie účinnej súdnej ochrany pri posudzovaní zákonnosti odňatia FSC v zmysle [rozhodnutia 2013/488](#) je nevyhnutné, aby vnútroštátny súd rozhodujúci o opravnom prostriedku proti tomuto odňatiu mal právomoc sám sprístupniť určité utajované skutočnosti, ak sa neoznámenie týchto skutočností bývalému držiteľovi tejto FSC, prípadne prostredníctvom jeho advokáta, nejaví ako odôvodnené [pozri analogicky rozsudok z 25. apríla 2024, NW a PQ (Utajované skutočnosti), [C-420/22](#) a [C-528/22](#), [EU:C:2024:344](#), bod [115](#)].

K štvrtej prejudiciálnej otázke Súdny dvor EÚ vysvetlil:

103. Vzhľadom na odpoveď, ktorá bola poskytnutá na druhú a tretiu otázku, nie je potrebné odpovedať na štvrtú otázku.

JUDr. Martina Rosinová

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

PRÁVO UCHÁDZAČA, KTORÝ BOL NEZÁKONNE VYLÚČENÝ Z VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA, NA NÁHRADU ŠKODY Z DÔVODU STRATY PRÍLEŽITOSTI

C-547/22
INGSTEEL

Dátum podania návrhu
17. august 2022

Dátum rozsudku
6. jún 2024

Právna oblasť

- postupy preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác
- [smernica 89/665/EHS](#)
- náhrada škody priznaná uchádzačovi nezákonne vylúčenému z verejného obstarávania
- strata príležitosti (*loss of opportunity*) [nariadenie \(EÚ\) 2019/1157](#)

Pôvod prejudiciálnych otázok
Okresný súd Bratislava II na Slovensku

Záver

Náhrada škody, ktorú môžu osoby poškodené porušením práva Únie v oblasti verejného obstarávania požadovať na základe ustanovenia článku 2 ods. 1 [smernice 89/665/EHS](#) ¹ môže zahŕňať ujmu spôsobenú stratou príležitosti.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že predmetné ustanovenie smernice sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktoré zo zásady vylučujú možnosť, aby uchádzač, ktorý bol vylúčený z verejného obstarávania z dôvodu nezákonného rozhodnutia verejného obstarávateľa, získal náhradu škody spôsobenej stratou príležitosti zúčastniť sa na tomto verejnom obstarávaní s cieľom získať predmetnú zákazku.

Skutkové okolnosti prípadu

Verejný obstarávateľ, Slovenský futbalový zväz, vyhlásil v roku 2013 verejné obstarávanie na zadanie verejnej zákazky na rekonštrukciu, modernizáciu a budovanie šiestnástich futbalových štadiónov.

Uchádzajúce sa združenie, ktoré sa zúčastnilo na tomto verejnom obstarávaní bolo rozhodnutím verejného obstarávateľa z neho vylúčené z toho dôvodu, že verejný obstarávateľ sa domnieval, že toto združenie nesplnilo požiadavky oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania týkajúce sa najmä jeho finančného a ekonomického postavenia. Toto rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím žalovaného (Úradu pre verejné obstarávanie, ÚVO) vo veci samej zo dňa 9. mája 2014 a následne aj potvrdené rozhodnutím jeho Rady (Rada ÚVO) zo 7. júla 2014. Keďže Krajský súd v Bratislave zamietol žalobu proti poslednému uvedenému rozhodnutiu rozsudkom z 13. januára 2015, vylúčené združenie podalo proti tomuto rozsudku odvolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky. Najvyšší súd po tom, čo podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania, ² zrušil tieto rozhodnutia ÚVO a jeho Rady. Následne žalovaný vo veci samej prijal nové rozhodnutie, ktorým verejnému obstarávateľovi nariadil zrušiť vylúčenie uchádzajúceho sa združenia z predmetného verejného obstarávania.

Vzhľadom na tú skutočnosť, že predmetné verejné obstarávanie sa medzičasom skončilo uzavretím rámcovej dohody s jediným uchádzačom, ktorý zostal vo verejnom obstarávaní po vylúčení tohto združenia, žalobkyňa vo veci samej, spoločnosť INGSTEEL, spol. s r.o., ktorá bola súčasťou tohto združenia, podala na Okresný súd Bratislava II na Slovensku žalobu o náhradu škody, ktorá jej mala vzniknúť z dôvodu nezákonných rozhodnutí žalovaného vo veci samej a jeho Rady.

Žalobkyňa vo veci samej tvrdí, že škoda vyplýva z nezákonného vylúčenia uchádzajúceho sa združenia z predmetnej zákazky, keďže úspešný uchádzač túto zákazku získal len z dôvodu tohto vylúčenia. Domnieva sa, že ak by toto združenie nebolo vylúčené z daného verejného obstarávania, uvedené združenie by túto zákazku získalo, keďže jeho ponuka bola výhodnejšia ako ponuka úspešného uchádzača a spĺňala všetky podmienky podľa predmetného oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania.

Na strane druhej žalovaný pred vnútroštátnym súdom uviedol, že ak by sa združenie vrátilo späť do procesu tohto verejného obstarávania, nevedlo by to automaticky k zadaniu tejto zákazky tomuto

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

združeniu, keďže verejný obstarávateľ by musel ďalej a podrobnejšie vyhodnocovať jeho ponuku a najmä určiť, či cena tohto združenia nepredstavuje mimoriadne nízku ponuku. Navyše sa žalovaný domnieva, že návrh žalobkyne je výlučne hypotetický a taktiež znalecký posudok, ktorý v konaní predložila je odvodený len z hypotetickej domnienky, pričom množstvo prác by sa napokon ani nemuselo realizovať. V danej súvislosti žalobkyňa poznamenáva, že nárok, ktorý nie je z objektívnych dôvodov preukázaný s istotou, ešte nemožno označovať za hypotetický. Ušlý zisk sa podľa jej názoru na rozdiel od skutočnej škody neprejavuje zmenšením majetku poškodeného, ale stratou očakávaného prínosu, ktorý musí byť dôvodne očakávateľný s ohľadom na riadny priebeh vecí, teda nebyť predmetného protiprávneho konania. Pokiaľ ide o realizáciu samotnej zákazky, resp. jej rozsah, žalobkyňa dodáva, že verejný obstarávateľ uzavrel s úspešným uchádzačom zmluvu na všetky práce uvedené v dotknutom oznámení o vyhlásení verejného obstarávania.

Vnútroštátny súd, Okresný súd Bratislava II, sa vzhľadom na argumentáciu účastníkov konania vo veci samej obrátil na Súdny dvor s otázkou, či je možné konštatovať zlučiteľnosť § 17 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci so [smernicou 89/665/EHS](#). Ku svojej otázke uvádza, že v konaní pred ním žalobkyňa vo veci samej požadovala náhradu škody z dôvodu zmarenia šance (tzv. *loss of opportunity*), pričom použila pojem „ušlý zisk“ ako pojem najbližší k nároku na náhradu škody vyplývajúcej zo straty príležitosti, ktorú požaduje. Vnútroštátny súd uvádza, že slovenské právo nerozlišuje medzi jednotlivými kategóriami nahraditeľných škôd, v dôsledku čoho strata príležitosti patrí do kategórie ušlého zisku. Žalobkyňa vo veci samej sa taktiež odvoláva na dlhodobú a ustálenú rozhodovaciu prax Súdneho dvora, v zmysle ktorej v prípadoch nezákonného vylúčenia uchádzača z verejného obstarávania má tento uchádzač právo domáhať sa náhrady škody spôsobenej z titulu straty príležitosti (*loss of opportunity*), ktorú nie je možné stotožňovať s kategóriou ušlého zisku, a pri ktorej sa nevyžaduje až taká vysoká miera pravdepodobnosti dosiahnutia majetkového prospechu. Podľa jej názoru teda ide o kompenzáciu zmarenej príležitosti dosiahnuť zisk, nie o kompenzáciu samotného zisku.

Položenými otázkami sa vnútroštátny súd pýta, či sa má článok 2 ods. 1 písm. c) smernice 89/665 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktoré vylučujú možnosť, aby uchádzač, ktorý bol vylúčený z verejného obstarávania z dôvodu nezákonného rozhodnutia verejného obstarávateľa, získal náhradu škody spôsobenej stratou príležitosti zúčastniť sa na tomto verejnom obstarávaní s cieľom získať predmetnú zákazku.

Z predloženého návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že v konkrétnosti vnútroštátny súd žiada Súdny dvor o spresnenie, či je spomenutý článok potrebné vykladať tak, že okruh osôb, ktoré boli poškodené porušením práva Únie v oblasti verejného obstarávania a ktoré tak majú nárok na náhradu škody, zahŕňa nielen tie, ktorým bola spôsobená ujma tým, že nezískali verejnú zákazku, teda svoj ušlý zisk, ale aj tie, ktorým bola spôsobená ujma spojená so stratou príležitosti zúčastniť sa na tomto verejnom obstarávaní a dosiahnuť zisk z dôvodu takejto účasti.

Právne posúdenie veci

Súdny dvor vo svojom rozhodnutí konštatuje, že v zmysle znenia článku 2 ods. 1 písm. c) smernice 89/665/EHS sú členské štáty povinné zabezpečiť uznanie náhrady škody, ktorá poškodeným osobám vznikla porušením práva Únie v oblasti verejného obstarávania, pričom vzhľadom na absenciu rozlišovania jednotlivých kategórií ujmy sa musí vzťahovať na všetky druhy ujmy spôsobenej takýmto osobám, a teda vrátane takej, ktorá plyní zo straty príležitosti zúčastniť sa na verejnom obstarávaní.

Ďalej Súdny dvor spresňuje, že v súlade s článkom 1 ods. 3 smernice 89/665/EHS musia byť postupy preskúmania upravené smernicou prístupné prinajmenšom každému, kto má alebo mal záujem o získanie určitej zákazky a bol poškodený alebo hrozí, že bude poškodený namietaným porušením práva Únie v oblasti verejného obstarávania. Navyše, cieľom systému opravných prostriedkov, zavedeného smernicou 89/665/EHS, je zabezpečiť plné dodržiavanie práva na účinný prostriedok nápravy a prístup k nestrannému súdu v súlade s článkom 47 odsekom 1 a 2 [Charty základných práv](#).³ Smernica v tomto ohľade nestanovuje žiadnu možnosť obmedziť tento prístup. Naopak, normotvorca únie považoval žalobu o náhradu

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

škody, uvedenú v článku 2 ods. 1 písm. c) tej istej smernice, za posledný opravný prostriedok, ktorý musí zostať prístupný pre osoby poškodené porušením práva Únie, ak im bola fakticky odňatá akákoľvek možnosť využiť niektorý z ostatných opravných prostriedkov upravených smernicou. Bude tomu tak obzvlášť v prípade nezákonne vylúčeného uchádzača, ktorý sa úspešne domáhal zrušenia svojho vylúčenia z verejného obstarávania, ako je to vo veci samej, ale z dôvodu ukončenia tohto verejného obstarávania, ku ktorému medzitým došlo, už nemá možnosť využiť účinky tohto zrušenia. Hoci škoda môže vyplývať z nezískania verejnej zákazky ako takej, treba zdôrazniť, že v prípadoch, ako je ten uvedený, **je možné, že uchádzačovi, ktorý bol nezákonne vylúčený, bola spôsobená iná škoda, ktorá zodpovedá strate príležitosti zúčastniť sa na dotknutom verejnom obstarávaní s cieľom získať túto zákazku.** ⁴ Vzhľadom na úvahy už uvedené v tomto rozsudku musí byť možné takúto škodu nahradiť na základe článku 2 ods. 1 písm. c) [smernice 89/665/EHS](#).

Je potrebné zobrať do úvahy, že široký výklad článku 2 ods. 1 písm. c) smernice 89/665/EHS je podporený cieľom sledovaným touto smernicou, ktorým je nevylúčiť žiadny druh ujmy z jej pôsobnosti. Aj keď táto smernica neznamena úplnú harmonizáciu v oblasti opravných prostriedkov vo verejnom obstarávaní, vôľou normotvorcu bolo zabezpečiť, že jednotlivé postupy v členských štátoch umožnia nielen zrušenie nezákonných rozhodnutí, ale aj odškodnenie osôb poškodených porušením práva Únie. Dosiahnutie tohto cieľa by bolo ohrozené, ak by sa článok 2 ods. 1 písm. c) smernice mohol vykladať tak, že zo zásady umožňuje vylúčiť možnosť osôb, uvedených v článku 1 ods. 3 tejto smernice, získať náhradu škody za ujmu, ktorá im mala byť spôsobená porušením práva Únie v oblasti verejného obstarávania.

Súdny dvor teda uzavrel, že článok 2 ods. 1 písm. c) [smernice 89/665/EHS](#) sa preto má vykladať v tom zmysle, že **náhrada škody, ktorú môžu osoby poškodené porušením práva Únie v oblasti verejného obstarávania požadovať na základe tohto ustanovenia, môže zahŕňať ujmu spôsobenú stratou príležitosti.** Vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu prináleží, aby stanovil kritériá, na základe

ktorých je potrebné zistiť a vyčíslieť škodu vyplývajúcu zo straty príležitosti zúčastniť sa na verejnom obstarávaní s cieľom získať v ňom zákazku, pokiaľ sú dodržané zásady ekvivalencie a efektivity. ⁵

V rámci pojednávania slovenská vláda vyhlásila, že podľa ustálenej judikatúry slovenských súdov sa musí „ušlý zisk“ nahradiť vtedy, ak je vysoko pravdepodobné, či dokonca blízke istote, že vzhľadom na existujúce okolnosti daného prípadu by dotknutá osoba dosiahla zisk. V zmysle stanoviska Európskej komisie by slovenské súdy mali využiť všetky dostupné vnútroštátne prostriedky umožňujúce uchádzačovi nezákonne vylúčenému z verejného obstarávania účinne sa domáhať náhrady škody z dôvodu straty príležitosti. Slovenská vláda reagovala na toto stanovisko vyhlásením, že nič nebráni žalobcovi využiť dostupné opravné prostriedky na to, aby uplatnil svoj nárok a predložil dôkazy, ktoré ho preukazujú. V tejto súvislosti Súdny dvor pripomína, že v zmysle jeho judikatúry a za účelom zabezpečenia účinnosti všetkých ustanovení práva Únie si **zásada prednosti** vyžaduje, aby vnútroštátne súdy v čo najväčšej možnej miere vykladali svoje vnútroštátne právo spôsobom, ktorý je v súlade s právom Únie. ⁶ **Povinnosť konformného výkladu** kladie na vnútroštátne súdy požiadavku v prípade, že je to potrebné, zmeniť ustálenú judikatúru, ak táto judikatúra vychádza z takého výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s cieľmi smernice.

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

ZÁSADA PREDNOSTI PRÁVA ÚNIE VO VZŤAHU K ROZHODNUTIAM ÚSTAVNÉHO SÚDU ČLENSKÉHO ŠTÁTU

C-792/22

Energotehnica

Dátum podania návrhu

23. december 2022

Dátum rozsudku

26. september 2024

Právna oblasť

- [smernica 89/391/EHS](#)
- článok 47 [Charty základných práv Európskej únie](#)
- právo byť vypočutý
- rozhodnutie ústavného súdu, ktoré je v rozpore s právom Únie
- zásada prednosti práva Únie

Pôvod prejudiciálnych otázok

Odvolací súd Brašov v Rumunsku (*Curtea de Apel Braşov*)

Záver

Právna úprava členského štátu, podľa ktorej vnútroštátne súdy nemôžu pod hrozbou disciplinárneho konania odmietnuť uplatniť z úradnej povinnosti rozhodnutia ústavného súdu tohto členského štátu, hoci sa domnievajú, že tieto rozhodnutia s ohľadom na výklad Súdneho dvora porušujú práva, ktoré jednotlivcom vyplývajú zo [smernice 89/391/EHS](#) ⁷ nie je v súlade so zásadou prednosti práva Únie.

Vnútroštátny súd teda nie je povinný aplikovať rozhodnutia ústavného súdu daného členského štátu, ak tieto rozhodnutia porušujú právo Únie.

Skutkové okolnosti prípadu

Následkom úrazu elektrickým prúdom pri vykonávaní prác na stĺpe nízkeho napätia došlo v roku 2017 k úmrtiu zamestnanca pracujúceho pre spoločnosť SC Energotehnica SRL Sibiu (Energotehnica). Následne po tomto smrteľnom úraze boli začaté dve konania, a to jednak správne konanie, ktoré voči spoločnosti Energotehnica viedol inšpektorát práce a taktiež trestné stíhanie zodpovedného

zamestnanca spoločnosti Energotehnica, MG, za nedodržanie zákonných bezpečnostných opatrení pri práci a za usmrtenie. Tento pracovník bol v spoločnosti zodpovedný za organizáciu práce, zaškoloňovanie personálu a prijímanie opatrení na zaistenie bezpečnosti práce a ochranných prostriedkov.

Inšpektorát práce vo svojej správe zo zisťovania kvalifikoval túto udalosť ako pracovný úraz v zmysle rumunskej právnej úpravy. Spoločnosť Energotehnica sa správnou žalobou domáhala zrušenia tejto správy. Rozsudkom Vyššieho súdu Sibiu došlo k čiastočnému zrušeniu predmetnej správy a zároveň tento súd rozhodol, že udalosť prejednávaná vo veci samej nepredstavuje pracovný úraz.

V prebiehajúcom trestnom konaní vedenom voči MG si pozostalí po obeti uplatnili svoj občianskoprávny nárok, prostredníctvom ktorého sa domáhali náhrady škody od osoby MG a spoločnosti Energotehnica, ktorá niesla za MG občianskoprávnu zodpovednosť. Súd prvej inštancie rozsudkom trestné stíhanie MG zastavil a uplatnený občianskoprávny nárok pozostalých na náhradu škody zamietol s tým, že udalosť nemožno kvalifikovať ako pracovný úraz. Po podaní odvolania prokuratúry a tiež pozostalých sa vecou zaoberal Odvolací súd Brašov, ktorý je aj súdom podávajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Vnútroštátny súd v návrhu uvádza, že v súlade s rumunským právom je rozhodnutie správneho súdu záväzné pre trestný súd z dôvodu prekážky rozhodnutej veci. Tento súd zároveň zdôraznil, že rumunský Ústavný súd svojím rozhodnutím priznal občianskoprávnym rozhodnutiam v širšom zmysle absolútnu povahu prekážky rozhodnutej veci, a v tomto dôsledku je vnútroštátny súd viazaný závermi správneho súdu, ktorý odmietol kvalifikovať udalosť dotknutú vo veci samej ako pracovný úraz. Takáto prekážka rozhodnutej veci mu implicitne bráni rozhodnúť o trestnej alebo občianskoprávnej zodpovednosti obvinených, keďže táto kvalifikácia udalosti ako pracovného úrazu je znakom skutkovej podstaty trestného činu, o ktorom má v konaní rozhodnúť. Navyše vnútroštátny súd dodáva, že účastníci, ktorí si v trestnom konaní uplatnili svoj občianskoprávny nárok, neboli pred správnym súdom vypočutí, keďže v správnom

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

konaní stáli proti sebe len spoločnosť Energotehnica a inšpektorát práce. Vnútroštátny súd sa domnieva, že takáto nemožnosť rozhodnúť v danej veci, hoci sa okruh účastníkov v oboch spomenutých konaniach líši, predstavuje rozpor so zásadou zodpovednosti zamestnávateľa a taktiež zásadou ochrany pracovníkov tak ako sú ukotvené v článku 1 ods. 1 a 2 a článku 5 ods. 1 [smernice 89/391/EHS](#) v spojení s článkom 31 ods. 1 [Charty základných práv Európskej únie](#) (ďalej len „Charta“).

V kontexte uvedených skutočností Odvolací súd Brašov položil Súdnemu dvoru dve otázky. V prvom rade sa vnútroštátny súd pýtal, či je právna úprava členského štátu, tak ako je aj vyložená Ústavným súdom daného členského štátu, zlučiteľná s článkom 1 ods. 1 a 2 a článkom 5 ods. 1 smernice 89/391/EHS v spojení s článkom 31 Charty a zásadou efektivity, ak v zmysle tejto právnej úpravy právoplatný rozsudok správneho súdu, týkajúci sa kvalifikácie určitej udalosti ako pracovného úrazu, predstavuje prekážku rozhodnutej veci pred trestným súdom, pričom zároveň podľa tejto úpravy nemajú pozostalí po pracovníkovi, ktorý bol obeťou tejto udalosti, možnosť byť vypočutí v žiadnom z konaní, v ktorom sa rozhoduje o existencii takéhoto pracovného úrazu.

Svojou druhou položenou otázkou sa potom vnútroštátny súd vlastne pýta, či zásada prednosti práva Únie bráni právnej úprave členského štátu, podľa ktorej vnútroštátne všeobecné súdy nemôžu pod hrozbou disciplinárneho konania proti ich členom neuplatniť z úradnej povinnosti rozhodnutia ústavného súdu tohto členského štátu, hoci sa domnievajú, že s ohľadom na výklad podaný Súdnym dvorom tieto rozhodnutia porušujú práva, ktoré jednotlivcom vyplývajú zo smernice 89/391/EHS.

Právne posúdenie veci

V odpovedi na prvú z položených otázok Súdny dvor úvodom poznamenáva, že cieľom smernice 89/391/EHS je zaviesť preventívne opatrenia na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci a od zamestnávateľov požaduje zabezpečiť pracovníkom bezpečné pracovné prostredie po všetkých stránkach. Smernica odkazuje na zásadu zodpovednosti zamestnávateľa avšak neobsahuje žiadne osobitné ustanovenia dotýkajúce sa konkrétnych procesných podmienok súdnych prostriedkov nápravy určených na vyvede-

nie zodpovednosti voči zamestnávateľovi, ktorý svoje povinnosti porušil. Rovnako je tomu tak v prípade článku 31 Charty, na ktorý sa vnútroštátny súd odvoláva.

Súdny dvor teda konštatuje, že vzhľadom na absenciu harmonizácie postupov uplatniteľných na vznik zodpovednosti zamestnávateľa v prípade nesplnenia požiadaviek smernice je potrebné, aby takéto postupy boli určené vnútroštátnym právnym poriadkom za súčasného zachovania zásady ekvivalencie a tiež zásady efektivity. Rovnako tieto zásady musia byť dodržané v prípade stanovovania podmienok vykonávania zásady právnej sily rozhodnutej veci v národnom právnom poriadku. **8**

V konkrétnosti, pri stanovovaní a definovaní procesných podmienok súdnych prostriedkov nápravy určených na zabezpečenie ochrany práv priznaných smernicou 89/391/EHS, musia členské štáty zaručiť **dodržiavanie práva na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces** zakotveného v článku 47 Charty, ktorý predstavuje potvrdenie zásady účinnej súdnej ochrany. Medzi základné a imanentné prvky tohto práva jednoznačne patrí **právo byť vypočutý**.

Ak má teda trestný súd rozhodnúť o občiansko-právnej zodpovednosti, ktorá vznikla v dôsledku skutkov, ktoré sa obvinenému kladú za vinu, bolo by porušením práva byť vypočutý, ak by sa účastníci domáhajúci sa vyvedenia tejto zodpovednosti nemohli vyjadriť k podmienke potrebnej na vznik tejto zodpovednosti skôr ako o tejto podmienke rozhodne príslušný súd. Rovnako by to platilo v prípade, ak by o tejto podmienke rozhodoval iný súd, pred ktorým však títo účastníci konania nemohli vystúpiť a nemali žiadnu možnosť predkladať svoje argumenty.

Úlohou vnútroštátneho súdu teda bude preveriť či pozostalí po obeti udalosti, ktorí si v trestnom konaní uplatňujú občianskoprávny nárok, mali právo byť vypočutí pred správnym súdom, najmä pokiaľ ide o ustálenie kvalifikácie udalosti vo veci samej ako pracovného úrazu.

Na prvú z položených otázok teda Súdny dvor odpovedá kladne a síce, že príslušné ustanovenia smernice spolu s článkom 47 Charty bránia právnej úprave členského štátu, ako ju vykladá ústavný súd

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

tohto členského štátu, podľa ktorej právoplatný rozsudok správneho súdu týkajúci sa kvalifikácie určitej udalosti ako „pracovného úrazu“ predstavuje prekážku rozhodnutej veci pred trestným súdom, ktorý má rozhodnúť o občianskoprávnej zodpovednosti za skutky, ktoré sa obvinenému kladú za vinu, pokiaľ podľa tejto právnej úpravy nemajú pozostalí po pracovníkovi, ktorý bol obeťou tejto udalosti, možnosť byť vypočutí v žiadnom z konaní, v ktorom sa rozhoduje o existencii takéhoto pracovného úrazu.

Vo veci druhej otázky Súdny dvor s odkazom na svoju predošlú rozhodovaciu činnosť konštatuje, že v prípadoch kedy je to potrebné, musí vnútroštátny súd odmietnuť posúdenie vnútroštátneho súdu vyššieho stupňa ak sa vzhľadom na rozhodovaciu činnosť a výklad Súdneho dvora v konkrétnej otázke domnieva, že toto posúdenie je v rozpore s právom Únie. V takejto situácii vnútroštátny súd nie je povinný uplatniť vnútroštátny predpis, ktorý ho zaväzuje rešpektovať posúdenie a rozhodnutia súdu vyššieho stupňa. Takéto riešenie sa uplatní najmä v prípade viazanosti vnútroštátneho súdu rozhodnutím ústavného súdu, o ktorom sa vnútroštátny súd domnieva, že je v rozpore s právom Únie. ⁹

Súdny dvor dodáva, že **požiadavka konformného výkladu** okrem iného zahŕňa aj povinnosť vnútroštátnych súdov zmeniť, ak je to potrebné, ustálenú judikatúru, ak táto judikatúra vychádza z takého výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s cieľmi konkrétnej smernice. ¹⁰

V súvislosti s disciplinárnou zodpovednosťou vnútroštátnych sudcov Súdny dvor pripomína, že právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktoré umožňujú vznik disciplinárnej zodpovednosti vnútroštátneho sudcu z dôvodu akéhokoľvek nerešpektovania rozhodnutí vnútroštátneho ústavného súdu. ¹¹ Na druhej strane však uznáva, že ochrana nezávislosti súdov nemôže mať za následkoch vylúčenie možnosti vyvedenia disciplinárnej zodpovednosti sudcov za rozhodnutia, ktoré prijali a to vo výnimočných prípadoch, najmä v prípade vážneho a úplne neospravedlniteľného správania sa sudcov, ktoré môže spočívať v úmyselnom porušovaní pravidiel národného práva ako i práva Únie, svojvôli či odopretí spravodlivosti. ¹²

S ohľadom na zachovanie nezávislosti súdov je však nevyhnutné zamedziť vystaveniu sudcov všeobecných súdov disciplinárnemu konaniu či sankcii za to, že využijú možnosť obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou, keďže táto možnosť patrí do ich výlučnej právomoci.

JUDr. Tatiana Siranko Kanáliková, PhD.
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

Poznámky:

1 Smernica Rady z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác.

2 Tento návrh následne viedol k vyhláseniu rozsudku z 13. júla 2017, *Ingsteel a Metrostav* (C-76/16, EU:C:2017:549).

3 Pozri rozsudok zo 14. júla 2022, *EPIC Financial Consulting*, C-274/21 a C-275/21, EU:C:2022:565, bod 88, a tam citovanú judikatúru.

4 Pozri rozsudok z 21. decembra 2023, *United Parcel Service/Komisija*, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, bod 69.

5 Pozri rozsudok z 9. decembra 2010, *Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie a i.*, C-568/08, EU:C:2010:751, bod 90, ako aj citovanú judikatúru.

6 Rozsudok zo 4. marca 2020, *Bank BGŻ BNP Paribas*, C-183/18, EU:C:2020:153, bod 60 a citovaná judikatúra.

7 Smernica Rady z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci.

8 Pozri rozsudok z 24. októbra 2018, *XC a i.*, C-234/17, EU:C:2018:853, bod 21 a citovaná judikatúra.

9 Pozri rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 75, 76 a citovaná judikatúra].

10 Pozri rozsudok zo 6. novembra 2018, *Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften*, C-684/16, EU:C:2018:874, body 59 a 60 a citovaná judikatúra.

11 V tomto ohľade pozri rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 87.

12 Tamže, bod 83.

Rozhodnutia nadväzujúce na rozhodnuté predbežné otázky: apríl a jún 2024

 BULHARSKO — NAJvyšší SPRÁVNÝ SÚD

[MOMTRADE RUSE, [C-620/21](#)]

Dane – DPH – Oslobodenie – Poskytovanie služieb úzko súvisiacich so sociálnou starostlivosťou a sociálnym zabezpečením

Odvolávajúc sa na rozsudok C-620/21, Najvyšší správny súd rozhodol, že na účely uplatnenia DPH, poskytovanie sociálnych služieb fyzickej osobe s bydliskom v inom členskom štáte, ako je štát, v ktorom má poskytovateľ sídlo svojej ekonomickej činnosti, sa považuje za poskytovanie služieb na území členského štátu, v ktorom má poskytovateľ sídlo.

Skutočnosť, že takéto služby sa poskytujú v inom členskom štáte, ako je štát, v ktorom má dodávateľská spoločnosť sídlo, nemá vplyv na oslobodenie týchto služieb od DPH v zmysle článku 132 bodu 1 písm. g) [smernice o DPH](#).

Navyše, najvyšší súd upresnil, že členské štáty môžu ustanoviť rôzne pravidlá pre oslobodenie poskytovania služieb sociálnej povahy od DPH. Posúdenie povahy týchto služieb na účely určenia, či ide o služby úzko súvisiace so sociálnou starostlivosťou a sociálnym zabezpečením, sa však musí vykonať s ohľadom na bulharskú právnu úpravu týkajúcu sa DPH.

Varhoven administrativen sad, rozsudok z 5. apríla 2024, č. 4163 ([BG](#))

 GRÉCKO — ŠTÁTNA RADA

[DIMCO Dimovasili M.I.K.E., [C-499/20](#)]

Aproximácia právnych predpisov – Uvádzanie na trh tlakových zariadení – Obmedzenia, ktorých cieľom je zabezpečiť ochranu osôb

V dôsledku aplikácie rozsudku vyneseného v prejudiciálnom konaní Štátna rada zamietla žalobu o neplatnosť podanú voči ministerskému rozhodnutiu, ktoré malo za cieľ uvaliť obmedzenia na inštaláciu plynového potrubia z dôvodu vysokého rizika zemetrasenia v Grécku. Na pripomenutie, Súdny dvor rozhodol, že právna úprava [aplikovateľná] vo veci samej bola v súlade so [smernicou 97/23/ES](#), za predpokladu, že nemá za následok žiadnu modifikáciu predmetných zariadení a nepredstavuje prekážku zakázanú článkami 34 a 36 [ZFEÚ](#).

Grécky najvyšší súd, s cieľom uplatniť na prejednávajúcu vec tieto dve podmienky, interpretoval pojem „modifikácia zariadení“ a preskúmal rozsah výnimiek zo zákazu kvantitatívneho obmedzenia dovozu. Vzhľadom na uvedenú analýzu, najvyššia súdna inštitúcia potvrdila zlučiteľnosť napadnutého rozhodnutia s právom Únie.

Symvoulío tis Epikrateias, rozsudok z 29. apríla 2024, č. 608/2024 (Dostupné na vyžiadanie)

Rozhodnutia nadväzujúce na rozhodnuté predbežné otázky: apríl a jún 2024

[Omya CZ, [C-133/23](#)]

Aproximácia právnych predpisov – Zdaňovanie energetických výrobkov a elektriny – Činnosti súvisiace s ťažbou vápenca

Odvolávajúc sa na argumentáciu Súdneho dvora v rozsudku C-133/23, zrušil Najvyšší správny súd rozsudok nižšieho súdu preto, že tento súd nesprávne posúdil, že elektrina používaná na všetky činnosti spoločnosti Omya, pôsobiacej v oblasti získavania a spracovávanía vápenca, podliehala oslobodeniu od dane z elektriny.

Český najvyšší súd vykonal rozlíšenie podľa toho, či je použitie elektriny určené na mineralogické procesy alebo nie. Zdaneniu teda podlieha použitie elektriny na drvenie a mletie kameňa vedúce len k jednoduchému zmenšeniu veľkosti vápenca. Na druhej strane, využitie elektriny na pohon strojov elektrického vykurovania využívaných na získanie jemných vápencových plnív s upraveným povrchom môže podliehať oslobodeniu od dane.

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu z 28. mája 2024, sp. zn. 8 Afš 297/2021 ([CS](#))

[European Superleague Company, [C-333/21](#)]

Hospodárska súťaž – Organizovanie a komercializácia súťaží vo futbale – Zneužitie dominantného postavenia – Rozhodnutie ovplyvňujúce hospodársku súťaž

Po spustení projektu Superligy, FIFA a UEFA zaujali stanovisko, že všetky medzinárodné futbalové súťaže musia byť organizované alebo povolené subjektmi príslušnými podľa stanov FIFA a UEFA.

Súd pre obchodnoprávne spory Madrid po osvojení si argumentácie Súdneho dvora uvedenej v rozsudku C-333/21 rozhodol, že stanov FIFA a UEFA boli v rozpore s článkami 101 a 102 ZFEÚ.

Teda skutočnosť, že FIFA a UEFA prijali pravidlá umožňujúce pod hrozbou sankcie podmieniť vytvorenie novej súťaže tretím podnikom na území Únie ich predchádzajúcim povolením, a zároveň kontrolovať účasť profesionálnych futbalových klubov a hráčov v takejto súťaži, zakladá zneužitie dominantného postavenia a rozhodnutie združenia podnikov majúce za cieľ zabrániť hospodárskej súťaži.

Na podporu svojho rozhodnutia súd pre obchodnoprávne spory tiež uviedol, že tieto rôzne právomoci neboli vymedzené hmotnoprávnymi kritériami a procesnými pravidlami, ktoré by mohli zabezpečiť ich transparentnosť, objektivitu, nediskriminačnú a primeranú povahu.

Juzado de lo mercantil n° 17 de Madrid, rozsudok z 24. mája 2024, ECLI:ES:JMM:2024:25 (ES)

Rozhodnutia nadväzujúce na rozhodnuté predbežné otázky: apríl a jún 2024

 BULHARSKO — NAJvyšší SPRÁVNÝ SÚD

[Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna politsia“ pri MVR – Sofia, [C-118/22](#)]

Ochrana fyzických osôb vo vzťahu k spracúvaniu osobných údajov v trestnoprávnej oblasti – Uchovávanie údajov v policajnom registri – Povinnosť pravidelne preskúmať potrebu uchovávaní

Odvolávajúc sa na rozsudok C-118/22, najvyšší správny súd vzal do úvahy, že uchovávanie osobných údajov uvedených v policajnom registri, v ktorom sú zaznamenávané osoby stíhané za úmyselný trestný čin nemôže byť časovo neobmedzené. Bulharský súd zdôraznil, že príslušný orgán zodpovedný za toto uchovávanie je povinný pravidelne preskúmať nevyhnutnosť uchovávaní týchto údajov. Vzhľadom na kritériá, akými sú povaha a závažnosť trestného činu, okolnosti, za ktorých bol spáchaný, alebo aj minulosť alebo profil odsúdenej osoby, takéto preskúmavanie predstavuje základný prvok v rámci konania o výmaz záznamu v policajnom registri. Bulharský súd napokon zdôraznil, že účelom takéhoto preskúmavania bolo na jednej strane vyvážiť osobitný význam cieľa boja proti kriminalite a na druhej strane legitímne práva dotknutej osoby.

Върховен административен съд (Varhoven administrativen sad), rozsudok zo 4. júna 2024, č. 6578 ([BG](#))

 FÍNSKO — NAJvyšší SPRÁVNÝ SÚD

[EP (Vyhostenie osoby s dlhodobým pobytom), [C-752/22](#)]

Právne postavenie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom – Smernica 2003/109/CE – Zvýšená ochrana proti vyhosteniu

V predmetnej veci bol ruský štátny príslušník ako osoba s povolením na dlhodobý pobyt v Estónsku viackrát vyhostený z Fínska do Estónska. Rozhodnutím fínskeho imigračného úradu bol zmienený štátny príslušník nakoniec vyhostený z Fínska do krajiny pôvodu z dôvodu, že ohrozoval verejný poriadok a verejnú bezpečnosť vo Fínsku.

Najvyšší správny súd po osvojení si vysvetlenia Súdneho dvora vo veci C-752/22 rozhodol, že uvedený štátny príslušník tretej krajiny mal nárok na zvýšenú ochranu proti vyhosteniu v zmysle [smernice 2003/109/ES](#). Okrem toho [správny súd] považoval rôzne podmienky a záruky predpokladané ustanoveniami smernice za bezpodmienečné a dostatočne presné, a bolo možné sa ich dovolávať vo vzťahu k fínskym úradom, a to aj v prípade, že transpozícia smernice bola neúplná. Príslušné úrady neposúdili jeho situáciu vo svetle ustanovení smernice, rozhodnutie teda nebolo v súlade so zákonom.

Korkein hallinto-oikeus, rozsudok z 5. júna 2024, [ECLI:FI:KHO:2024:82](#), ([FI](#)) ([SV](#))

Rozhodnutia nadväzujúce na rozhodnuté predbežné otázky: apríl a jún 2024

 NEMECKO — SPOLKOVÝ PRACOVNPRÁVNÝ SÚD

[Krankenversicherung Nordrhein, [C-667/21](#)]

Ochrana osobných údajov – Spracúvanie údajov týkajúcich sa zdravia – Pracovný vzťah – Lekárska služba – Právo na náhradu škody

V tomto prípade poisťovňa poskytujúca povinné zdravotné poistenie, v ktorej bol žalobca poistený, požiadala o vypracovanie znaleckého posudku týkajúceho sa jeho práceneschopnosti.

Odvolávajúc sa na rozsudok C- 667/21 a na predpoklad, že predmetný znalecký posudok predstavuje spracúvanie osobných údajov týkajúcich sa zdravia, spolkový pracovný súd rozhodol, že takéto spracúvanie lekárskou službou zdravotného poistenia bolo prípustné na základe článku 9 ods. 2 písm. h) [všeobecného nariadenia o ochrane údajov](#) („GDPR“), a to aj v prípade, že poistenec bol zamestnancom tejto lekárskej služby.

Taktiež, organizácia lekárskeho dohľadu, ktorá spracúva osobné údaje týkajúce sa zdravia jedného zo svojich zamestnancov nie v postavení zamestnávateľa ale lekárskej služby, nie je povinná zabezpečiť, aby žiadny iný zo zamestnancov nemal prístup k týmto údajom.

Vzhľadom na rozsudok C-667/21, najvyššia nemecká súdna inšancia nepovažovala spracúvanie uvedených osobných údajov za také, ktoré by porušovalo ustanovenia GDPR a bolo spôsobilé založiť právo na náhradu škody na základe článku 82 ods. 1 GDPR.

Bundesgerichtshof, rozsudok z 20. júna 2024, 8 AZR 253/20 ([DE](#)), Tlačová správa ([DE](#))

SKORŠIE ROZHODNUTIE:

 ŠPANIELSKO — VYŠŠÍ SÚD MADRID

[Consejería de Presidencia, Justicia e Interior de la Comunidad de Madrid a i., [C-59/22](#), [C-110/22](#) a [C-159/22](#)]

Sociálna politika – Opatrenia zamerané na predchádzanie zneužívania opakovane uzatváraných zmlúv na dobu určitú vo verejnom sektore

Odvolávajúc sa na rozsudok Súdneho dvora C-59/22, ktorým tento súd vyslovil, že prekvalifikovanie sporných zmlúv by v tomto prípade mohlo byť primeraným opatrením, Vyšší súd, zdôrazniac, že Súdny dvor nenariadil toto prekvalifikovanie, odmietol žalobcom prekvalifikovanie ich netrvalej pracovnej zmluvy na dobu neurčitú na pracovnú zmluvu na dobu určitú. Vyšší súd pripomenul, že stabilita pre zamestnanca vo verejnom sektore nemôže byť zabezpečená inak ako s ohľadom na zachovanie zásad rovnosti, zásluh a spôsobilosti, ktoré môžu byť zabezpečené iba v náležitom výberovom konaní.

Na pripomenutie, Súdny dvor vo svojom rozsudku C-59/22 naznačil, že netrvalý zamestnanec na dobu neurčitú by mal byť považovaný za zamestnanca na dobu určitú v zmysle rámcovej dohody o práci na dobu určitú, ktorú uzavreli ETUC, UNICE a CEEP. Súdny dvor sa tiež vyjadril, že uvedená rámcová dohoda bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje zorganizovanie postupov na premenu dočasných pracovných miest na stále pracovné miesta prostredníctvom vyhlásenia výberových konaní na obsadenie pracovných miest, na ktorých pracujú dočasní zamestnanci, medzi ktorých patria aj netrvalí zamestnanci na dobu neurčitú.

Nakoniec Súdny dvor uviedol, že zmena týchto po sebe nasledujúcich zmlúv na dobu určitú na zmluvy na dobu neurčitú mohla predstavovať „primerané“ opatrenie na predchádzanie a prípadné sankcionovanie zneužívania vyplývajúceho z využívania opakovaného uzatvárania zmlúv na dobu určitú.

Rozhodnutia nadväzujúce na rozhodnuté predbežné otázky: apríl a jún 2024

Čeliac pochybnostiam týkajúcich sa významu rozsudku C-59/22, Najvyšší súd sa rozhodol prerušiť konanie a položiť novú prejudiciálnu otázku s cieľom objasnenia (C-418/24).

Preklad:

JUDr. Mária Matisová,
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:

Flash News Monitoring of Preliminary Rulings 3/24 [online]. Luxemburg : Súdny dvor Európskej únie, 2024 [cit. 2024-06-26]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2024-08/flash-suivi-3-2024_en.pdf.

Monitorovanie na pracovisku

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Preklad prehľadu judikatúry (tzv. *factsheet*) — materiálu, ktorý zostavilo Tlačové oddelenie ESLP.

Článok 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie)
Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd stanovuje, že:

„1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie.

2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinom, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.“

Na to, aby určil, či bol zásah orgánov do súkromného života alebo korešpondencie sťažovateľov nevyhnutný v demokratickej spoločnosti, a či bola dosiahnutá spravodlivá rovnováha medzi rôznymi dotknutými záujmami, Európsky súd pre ľudské práva skúma, či bol zásah v súlade so zákonom, sledoval legítimný cieľ alebo ciele a bol primeraný sledovanému cieľu (resp. cieľom).

MONITOROVANIE POUŽÍVANIA TELEFÓNU A INTERNETU

Halfordová proti Spojenému kráľovstvu

25. jún 1997 (rozsudok)

Sťažovateľka, ktorá bola príslušníčkou policajného zboru s najvyššou hodnosťou v Spojenom kráľovstve, podala návrh na začatie konania vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania potom, ako ju sedem rokov odmietali povýšiť na zástupkyňu riaditeľa. Pred Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) predovšetkým tvrdila, že jej telefonické hovory v kancelárii a doma odpočúvali s cieľom získať informácie, ktoré by mohli použiť proti nej v priebehu konania.

ESLP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pokiaľ išlo o odpočúvanie hovorov uskutočnených na služobných telefónoch v sťažovateľkinej kancelárii. Najprv konštatoval, že hovory, ktoré sťažovateľka uskutočňovala na služobných telefónoch v kancelárii, spadajú do rámca pojmov „súkromný život“ a „korešpondencia“, a preto sa na túto časť sťažnosti vzťahuje článok 8 dohovoru.

ESLP ďalej uviedol, že bolo možné rozumne predpokladať, že hovory, ktoré sťažovateľka uskutočňovala z kancelárie polície odpočúvala s primárnym cieľom zhromaždiť materiál, ktorý by pomohol

pri obhajobe v konaní o návrhu na začatie konania vo veci súvisiacej s porušením zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu pohlavia podanej proti nej. Toto odpočúvanie predstavovalo zásah štátneho orgánu do výkonu sťažovateľkinho práva na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie.

ESLP napokon poznamenal, že zákon o odpočúvaní z roku 1985 sa nevzťahoval na [použitie informačno-technických prostriedkov vo] vnútorných komunikačných systémoch prevádzkovaných štátnymi orgánmi a že žiadne iné ustanovenie vnútroštátneho práva neupravovalo odpočúvanie telefonických hovorov uskutočnených prostredníctvom takých systémov. Nebolo preto možné povedať, že zásah bol „v súlade so zákonom“, keďže vnútroštátne právo sťažovateľku primerane nechránilo pred zásahmi polície do jej práva na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie.

V tomto prípade ESLP tiež rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 13** dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy), keďže sťažovateľka sa v súvislosti so sťažnosťou týkajúcou sa [odpočúvania] služobných telefónov v kancelárii nemohla domáhať nápravy na vnútroštátnej úrovni. ESLP na druhej strane rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8 a nedošlo [ani] k porušeniu článku 13** dohovoru, pokiaľ išlo o hovory uskutočňované z domu sťažovateľky, keďže najmä nepovažoval za preukázané, že by k zásahu do danej komunikácie došlo.

Monitorovanie na pracovisku

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Coplandová proti Spojenému kráľovstvu

3. apríl 2007 (rozsudok)

Sťažovateľku zamestnávala [vysoká škola] Carmarthenshire College, inštitúcia zriadená na základe zákona, spravovaná štátom. V roku 1995 sa stala osobnou asistentkou rektora a musela úzko spolupracovať s novovymenovaným prorektorom. Pred ESLP namietala, že počas toho, ako pracovala na vysokej škole, bol na podnet prorektora monitorovaný spôsob, akým používala telefón, e-mail a internet.

ESLP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** dohovoru. Pripomenul najmä, že podľa jeho judikatúry sa pojmy „súkromný život“ a „korešpondencia“ prima facie vzťahujú na telefonické hovory [uskutočňované] z obchodných priestorov. Logicky z toho vyplývalo, že podobnú ochranu by mali požívať emaily odoslané z práce, ako aj informácie získané monitorovaním používania internetu na súkromné účely. Pokiaľ ide o sťažovateľku, táto nebola upozornená na to, že jej hovory môžu byť monitorované, a preto dôvodne očakávala, že jej hovory uskutočňované z pracovného telefónu sú dôverné. Rovnaké očakávanie by sa malo vzťahovať [aj] na používanie emailu a internetu.

ESLP tiež uviedol, že samotná skutočnosť, že vysoká škola mohla údaje oprávnene získať vo forme účtov za telefón, nebránila konštatovaniu, že došlo k zásahu [do práv]. Dôležité nebolo ani to, že údaje nesprístupnili tretím osobám, ani nepoužili proti sťažovateľke v disciplinárnom alebo inom konaní. ESLP preto konštatoval, že získavanie a uchovávanie osobných informácií o používaní telefónu, emailu a internetu sťažovateľkou bez jej vedomia, predstavoval zásah do jej práva na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie.

Hoci ESLP v prejednávanej veci ponechal otvorenú otázku, či sa monitorovanie používania telefónu, emailu alebo internetu zamestnancom na pracovisku môže za určitých okolností považovať za „nevyhnutné v demokratickej spoločnosti“, ak sleduje legitímny cieľ, dospel k záveru, že ak neexistoval vnútroštátny právny predpis, ktorý by v rozhodnom čase upravoval monitorovanie [zamestnancov na pracovisku], zásah [do práv] nebol „v súlade so zákonom“.

ESLP napokon, so zreteľom na svoje rozhodnutie týkajúce sa článku 8 dohovoru, nepovažoval v tomto prípade za potrebné skúmať sťažovateľkinu sťažnosť aj z hľadiska [porušení] článku 13 dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy).

Bărbulescu proti Rumunsku

5. september 2017 (veľká komora – rozsudok)

V tomto prípade sa súkromná spoločnosť rozhodla prepustiť zamestnanca – sťažovateľa potom, ako monitorovala jeho elektronickú komunikáciu a získala prístup k jej obsahu. Sťažovateľ namietal, že zamestnávateľovo rozhodnutie sa zakladalo na porušení jeho súkromia a že vnútroštátne súdy nezabezpečili ochranu jeho práva na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie.

Veľká komora rozhodla, jedenástimi hlasmi k šiestim, že došlo k **porušeniu článku 8** dohovoru, keďže rumunské orgány nezabezpečili riadnu ochranu sťažovateľovho práva na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie. V dôsledku toho nedokázali dosiahnuť spravodlivú rovnováhu medzi dotknutými záujmami. Vnútroštátne súdy predovšetkým ne[dostatočne] preskúmali, či zamestnávateľ sťažovateľa vopred upozornil na možnosť monitorovania jeho komunikácie, nezohľadnili skutočnosť, že ho neinformovali o povahe ani o rozsahu monitorovania a nevzali ani do úvahy mieru zásahu do súkromného života a korešpondencie. Navyše, vnútroštátne súdy neposúdili, po prvé, konkrétne dôvody odôvodňujúce zavedenie monitorovania, po druhé, či zamestnávateľ mohol použiť prostriedky, ktoré by v menšej miere zasahovali do sťažovateľovho súkromného života a korešpondencie a po tretie, či bolo možné získať prístup ku komunikácii [aj] bez sťažovateľovho vedomia.

Monitorovanie na pracovisku

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Adomaitis proti Litve

18. január 2022 (rozsudok)

Tento prípad sa týkal trestného vyšetrovania vedeného proti sťažovateľovi (riaditeľovi ústavu na výkon trestu odňatia slobody) pre podozrenie, že odsúdeným za odplatu poskytoval lepšie podmienky a že im tiež udeľoval [disciplinárne] odmeny. Po dobu jedného roka bol jeho telefón monitorovaný a odpočúvaný, po čom bolo trestné spravodajské vyšetrovanie zastavené pre nedostatok usvedčujúcich dôkazov. Použitie zhromaždených informácií však povolili v disciplinárnom konaní, ktoré v konečnom dôsledku viedlo k jeho prepusteniu [zo zamestnania].

ESLP rozhodol, že v prejednávacom prípade **nedošlo k porušeniu článku 8** dohovoru, keďže zásah do sťažovateľovho práva na rešpektovanie súkromného života, a to konkrétne odpočúvanie jeho telefonických rozhovorov, uchovávanie predmetných informácií a ich sprístupnenie v disciplinárnom konaní, ktoré v konečnom dôsledku viedlo k jeho prepusteniu, bolo možné považovať za nevyhnutné a primerané. ESLP prikladal dôležitosť najmä sťažovateľovmu postaveniu riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody a závažnosť skutku, ktorý bol predmetom vyšetrovania.

OTVORENIE OSOBNÝCH SÚBOROV ULOŽENÝCH V PRACOVNOM POČÍTAČI

Libert proti Francúzsku

22. február 2018 (rozsudok)

V tomto prípade prepustili zamestnanca SNCF (Francúzskej národnej železničnej spoločnosti) potom, ako sa na jeho odňatom pracovnom počítači našli uložené pornografické súbory a falšované potvrdenia vyhotovené pre tretie osoby. Sťažovateľ najmä namietal, že zamestnávateľ v jeho neprítomnosti otvoril osobné súbory uložené na pevnom disku v jeho pracovnom počítači.

ESLP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8** dohovoru, keďže v prejednávacom prípade francúzske orgány neprekročili im priznanú mieru voľnej úvahy. ESLP predovšetkým uviedol, že sťažovateľov zamestnávateľ otvorením súborov sledoval legitímny cieľ ochrany svojich práv ako zamestnávateľa, ktorý sa môže legitímne chcieť uistiť, že zamestnanec používa zverený počítač v súlade s povinnosťami vyplývajúcimi z [pracovnej] zmluvy a platných predpisov. ESLP tiež poznamenal, že francúzske právo upravovalo mechanizmus na ochranu súkromia, ktorý zamestnávateľovi umožňoval otvárať pracovné súbory, hoci zamestnávateľ nemohol tajne otvárať súbory označené za osobné. Súbory označené za osobné mohol zamestnávateľ otvoriť len v prítomnosti zamestnanca. Vnútroštátne súdy rozhodli, že predmetný mechanizmus by zamestnávateľovi nebránil otvoriť dotknuté súbory, keďže neboli riadne označené ako súkromné. ESLP bol napokon toho názoru, že vnútroštátne súdy sa náležite vysporiadali so sťažovateľovým tvrdením, že došlo k porušeniu jeho práva na rešpektovanie súkromného života, a že sa príslušné súdne rozhodnutia zakladali na relevantných a dostatočných dôvodoch.

Monitorovanie na pracovisku

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

MONITOROVANIE KAMEROVÝM SYSTÉMOM

Köpkeová proti Nemecku

5. október 2010 (rozhodnutie o prijateľnosti)

So sťažovateľkou, pokladníčkou v supermarkete, okamžite skončili pracovný pomer pre krádež potom, ako ju zamestnávateľ tajne monitoroval kamerovým systémom za pomoci súkromnej detektívnej agentúry. [Okamžité] skončenie pracovného pomeru neúspešne napadla na pracovnom súde. Jej ústavná sťažnosť tiež bola zamietnutá.

ESLP vyhlásil sťažovateľkinu sťažnosť na [porušenie] článku 8 dohovoru za **neprijateľnú**, z dôvodu, že bola zjavne nepodložená, pretože vnútroštátne orgány dosiahli spravodlivú rovnováhu medzi právom zamestnankyne na rešpektovanie súkromného života, záujmom jej zamestnávateľa chrániť svoje majetkové práva a verejným záujmom na riadnom výkone spravodlivosti. ESLP najmä uviedol, že opatrenie, ktoré bolo predmetom sťažnosti, bolo časovo ohrozené ([na] dva týždne) a vzťahovalo sa iba na priestor okolo pokladne prístupný verejnosti. Vyhotovený obrazový záznam spracovával obmedzený počet osôb pracujúcich pre detektívnu agentúru a zamestnanci [žalovaného] zamestnávateľa. Záznam sa použil iba v súvislosti so skončením pracovného pomeru sťažovateľky a s konaním pred pracovným súdom. [ESLP] preto dospel k záveru, že zásah do sťažovateľkinho súkromného života sa obmedzoval na to, čo bolo nevyhnutné na dosiahnutie cieľov, ktoré sa monitorovaním kamerovým systémom sledovali.

ESLP však v tomto prípade poznamenal, že dotknutým protichodným záujmom môže v budúcnosti pripísať inú váhu so zreteľom na rozsah, v akom nové, čoraz sofistikovanejšie technológie, umožňujú zasahovať do súkromného života.

Antovićová a Mirković proti Čiernej Hore

28. november 2017 (rozsudok)

Tento prípad sa týkal sťažnosti na narušenie súkromia, ktorú podali dvaja profesori na Fakulte matematiky Univerzity v Čiernej hore potom, ako bolo nainštalované monitorovanie kamerovým systémom v priestoroch, kde vyučovali. Uviedli, že nemali

efektívnu kontrolu nad zhromažďovanými informáciami a že monitorovanie bolo nezákonné. Vnútroštátne súdy však zamietli žalobu na náhradu škody, keďže otázka súkromného života nebola sporná, vzhľadom na to, že auditória, kde sťažovatelia vyučovali, boli verejnými priestormi.

ESLP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** dohovoru, pretože monitorovanie kamerovým systémom nebolo v súlade so zákonom. Najprv odmietol argument vlády, že sťažnosť je neprijateľná, pretože sa netýkala narušenia súkromia, vzhľadom na to, že monitorovaný priestor bol verejným pracovným priestorom. V tejto súvislosti ESLP predovšetkým uviedol, že v minulosti [už] konštatoval, že súkromný život môže zahŕňať pracovnú činnosť a bol toho názoru, že je to tak aj v prípade [aktuálnych] sťažovateľov. Článok 8 preto bolo možné uplatniť. ESLP vo veci samej následne rozhodol, že monitorovanie kamerovým systémom predstavovalo zásah do práva sťažovateľov na súkromie a že dôkazy preukázali, že monitorovanie bolo v rozpore s ustanoveniami vnútroštátnych právnych predpisov. Vnútroštátne súdy sa skutočne ani len nezamysleli nad právnym dôvodom monitorovania, keďže hneď na začiatku rozhodli, že nedošlo k narušeniu súkromia.

Lópezová Ribaldová a ďalšie proti Španielsku

17. október 2019 (veľká komora)

Tento prípad sa týkal tajného monitorovania zamestnankýň kamerovým systémom, ktoré viedlo k ich prepusteniu. Sťažovateľky namietali tajné monitorovanie kamerovým systémom a to, že španielske súdy vyhotovené záznamy použili na to, aby rozhodli, že ich prepustenie [z pracovného pomeru] bolo korektné. Sťažovateľky, ktoré podpísali dohody [o urovaní], tiež namietali, že dohody uzavreli pod nátlakom kvôli obrazovým záznamom, pričom tieto nemali byť pripustené ako dôkazy o tom, že prepustenie bolo korektné.

Veľká komora rozhodla, že vo vzťahu k piatim sťažovateľkám **nedošlo k porušeniu článku 8** dohovoru. Konštatovala najmä, že španielske súdy starostlivo vyvážili práva sťažovateľiek, zamestnankýň supermarketu podozrivých z krádeže, voči právam zamestnávateľa a dôkladne preskúmali opodstatnenosť monitorovania kamerovým systé-

Monitorovanie na pracovisku

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

mom. Kľúčovým argumentom sťažovateľiek bolo, že napriek zákonnej požiadavke neboli vopred informované o monitorovaní, EŠLP však rozhodol, že monitorovanie bolo jasne opodstatnené vzhľadom na dôvodné podozrenie z vážneho porušenia pracovnej disciplíny a vzniknuté straty, berúc do úvahy rozsah a následky tohto monitorovania. Vnútroštátne súdy preto v prejednávanej veci neprekročili svoju diskrečnú právomoc („mieru voľnej úvahy“), keď rozhodli, že monitorovanie bolo legitímne a primerané.

EŠLP tiež rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1** dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie), pričom najmä uviedol, že použitie obrazového záznamu ako dôkazu nenarušilo spravodlivosť súdneho konania.

SYSTÉM GPS

Florindo de Almeida Vasconcelos Gramaxo proti Portugalsku

13. december 2022 (rozsudok) **1**

V tejto veci sťažovateľa prepustili [z pracovného pomeru] na základe údajov získaných z geolokačného systému namontovaného v aute, ktoré zamestnávateľ poskytol sťažovateľovi na výkon práce lekárskeho zástupcu [farmaceutickej spoločnosti]. Sťažovateľ uviedol, že spracovaním geolokačných údajov získaných zo systému GPS namontovaného v služobnom vozidle a ich použitím ako základu pre jeho prepustenie [z pracovného pomeru] došlo k porušeniu jeho práva na rešpektovanie súkromného života. Namietal tiež konanie vedené pred vnútroštátnymi súdmi nebolo spravodlivé, keďže rozhodnutia súdov sa zakladali takmer výlučne na nezákonných dôkazoch získaných prostredníctvom systému GPS namontovaného v jeho služobnom vozidle.

EŠLP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8** dohovoru, keďže si vnútroštátne orgány splnili pozitívny záväzok chrániť sťažovateľovo právo na rešpektovanie súkromného života. Hneď v úvode uviedol, že sťažovateľ vedel o tom, že spoločnosť do jeho vozidla namontovala systém GPS s cieľom monitorovať vzdialenosti, ktoré precestuje pri výkone práce a prípadne pri súkromných cestách. Poznamenal tiež, že tým, že odvolací súd zohľadnil len geolokačné údaje o precestovaných vzdialenostiach, zmenšil rozsah zásahu do sťažovateľovho súkromného života na to, čo bolo nevyhnutne potrebné na dosiahnutie sledovaného legitímneho cieľa, a to monitorovať firemné výdavky. EŠLP bol v sťažovateľovom prípade toho názoru, že odvolací súd starostlivo vyvážil sťažovateľovo právo na rešpektovanie súkromného života a právo jeho zamestnávateľa na zabezpečenie plynulého chodu spoločnosti, berúc do úvahy legitímny cieľ, ktorý spoločnosť sledovala, a to monitorovanie svojich výdavkov. Štát preto v prejednanom prípade neprekročil mieru voľnej úvahy.

EŠLP tiež rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1** dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie), pričom konštatoval, že použitie geolokačných údajov o vzdialenostiach, ktoré sťažovateľ v služobnom vozidle prešiel, ako dôkazov v prejednanom prípade nenarušilo spravodlivosť konania.

Monitorovanie na pracovisku

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

ĎALŠIE ČÍTANIE

Pozri najmä:

- prehľad [Ochrana osobných údajov](#), vypracovaný Tlačovým oddelením ESLP,
- [Príručku o európskom práve v oblasti ochrany údajov](#), [ktorú vydala] Agentúra Európskej únie pre základné práva / Rada Európy v roku 2014,
- [webovú stránku](#) Rady Európy o ochrane údajov.

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Poznámky:

1 Tento rozsudok sa stane právoplatným podľa podmienok stanovených v článku 44 ods. 2 (právoplatnosť rozsudkov) [Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#) [pozn. prekl. rozsudok nadobudol účinnosť 3. apríla 2023].

Zdroj:

Factsheet – Surveillance at workplace [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2022 [cit. 2024-11-08]. Dostupné na: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/FS_Workplace_surveillance_ENG.

Právna istota a nejednotná judikatúra

Príručka k čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Preklad výňatku, strán 56 – 57, z Príručky [judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva] k článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (z trestnoprávneho hľadiska).

8. Právna istota a nejednotná judikatúra

280. Princíp právnej istoty vyžaduje od vnútroštátnych orgánov, aby rešpektovali záväznú povahu právoplatných súdnych rozhodnutí. Ochrana pred zdvojením trestného konania je jednou z osobitných záruk spojených so všeobecnou zárukou spravodlivého prejednanía veci v trestnom konaní podľa článku 6 (*Brat'akin proti Rusku* (rozhodnutie), 2006).

281. Požiadavky právnej istoty však nie sú absolútne. V trestných veciach musia byť posudzované napríklad z hľadiska článku 4 ods. 2 protokolu č. 7, ktorý výslovne umožňuje štátu obnoviť konanie, ak sa objavia nové skutočnosti alebo ak je zistená podstatná chyba v predchádzajúcom konaní, ktoré mohli ovplyvniť rozhodnutie vo veci. Napriek tomu súlad s článkom 4 protokolu č. 7 sám osebe nepostačuje na konštatovanie súladu s požiadavkami spravodlivého súdneho konania podľa článku 6 (*Nikitin proti Rusku*, 2004, ods. 56).

282. Určité osobitné okolnosti prípadu môžu odhaliť, že spôsob, akým bola využitá obnova konania, narušil samotnú podstatu spravodlivého súdneho konania. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) musí najmä posúdiť, či v danom prípade bola právomoc začať a viesť takéto konanie uplatňovaná orgánmi tak, aby sa v maximálnej možnej miere dosiahla spravodlivá rovnováha medzi záujmom jednotlivca a potrebou zabezpečiť efektívnosť systému trestného súdnictva (*tamže*, ods. 57).

283. Princíp právnej istoty tiež zaručuje stabilitu v právnych vzťahoch a prispieva k dôvere verejnosti v súdnu moc. Opakujúce sa protichodné súdne rozhodnutia môžu na druhej strane vytvárať stav právnej neistoty, ktorý má predpoklad znižovať dôveru verejnosti v súdny systém, pričom táto dôvera je jednoznačne jednou zo základných súčastí právneho štátu. Požiadavky právnej istoty a ochrana legitímnej dôvery verejnosti však nepriznávajú nadobudnuté právo na konzistentnosť judikatúry a vývoj judikatúry nie je sám o sebe v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti, keďže odklon

od dynamického a inovatívneho prístupu by mohol brániť reformám alebo zlepšeniam (*Borg proti Malte*, 2016, ods. 107).

284. Pri posudzovaní, či sú protichodné rozhodnutia vnútroštátnych súdov vyššieho stupňa v rozpore s požiadavkou spravodlivého súdneho konania zakotvenou v článku 6 ods. 1, ESLP uplatňuje test, ktorý bol po prvýkrát vypracovaný v občianskoprávných prípadoch (*Nejdet Şahin a Perihan Şahinová proti Turecku* [VK], 2011, ods. 53), ktorý spočíva v zisťovaní, či v judikatúre najvyššieho súdu existujú „dlhodobé a závažné“ rozdiely, či vnútroštátne právo poskytuje nástroje na prekonanie týchto rozdielov, či boli tieto nástroje uplatnené a prípadne s akým účinkom (*Borg proti Malte*, 2016, ods. 108).

285. Napokon, otázka právnej istoty môže vzniknúť aj v prípade legislatívneho zásahu do prebiehajúceho trestného konania. [V rozsudku] vo veci *Chimová a Przywieczerski proti Poľsku* z roku 2018, ods. 199 — 207, opierajúc sa o svoju judikatúru podľa článku 7 dohovoru, **1** ESLP konštatoval, že nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 pokiaľ ide o legislatívne zmeny, ktorými boli predĺžené premlčacie lehoty v prípade vedenom proti sťažovateľovi.

286. V rozsudku veľkej komory vo veci *Vegotex International S.A. proti Belgicku* z roku 2022, ods. 92 — 124, ESLP, v súvislosti so zásahom zákonodarného orgánu s cieľom zmeniť judikatúrne stanovisko vnútroštátnych súdov, ktoré ovplyvnilo výsledok súdneho sporu týkajúceho sa daňových nedoplatkov, zdôraznil, že len [dostatočne] presvedčivé dôvody všeobecného záujmu môžu odôvodňovať zásah zákonodarného orgánu do výkonu spravodlivosti, ktorého cieľom je ovplyvnenie rozhodovania v súdnom spore. V tejto súvislosti síce ESLP uviedol, že finančný záujem štátu sám osebe v princípe neospravedlňuje retroaktívne uplatnenie právneho predpisu, nevylúčil ale relevanciu otázky, či bola ohrozená finančná stabilita štátu (v tomto prípade však takéto ohrozenie nebolo zjavné). Po druhé, ESLP zdôraznil, že iniciatívy

Právna istota a nejednotná judikatúra

Príručka k čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

zákonodarného orgánu z povahy veci upravujú situácie všeobecne a abstraktne, takže dôvody, ktoré [k takémuto konaniu] zákonodarný orgán viedli, nestrácajú svoju legitimitu len preto, že nemusia byť relevantné vo vzťahu ku všetkým dotknutým osobám. Po tretie, ESĽP potvrdil, že v právnom štáte môže zákonodarný orgán zmeniť právne predpisy s cieľom upraviť výklad práva podaný súdnymi orgánmi, ale len za podmienky dodržania právnych noriem a princípov, ktoré sú záväzné aj pre samotný zákonodarný orgán. V tejto súvislosti ESĽP predovšetkým pripomenul, že za výnimočných okolností môže byť retroaktívne [uplatňovanie] právnych predpisov prípustné, osobitne ak ide o výklad alebo objasnenie staršieho zákonného ustanovenia, vyplnenie právneho vakuu alebo o kompenzáciu dopadov novej judikatúrnej línie. Na základe skutkových okolností prejednávaného prípadu, ESĽP uznal ciele, týkajúce sa boja proti rozsiahlym daňovým podvodom, či zabráneniu svojoľnej diskriminácii medzi daňovníkmi a obnovy právnej istoty, prostredníctvom kompenzácie dopadov relevantnej vnútroštátnej judikatúry, ako aj obnovenia ustálenej administratívnej praxe, za relevantné. ESĽP tiež osobitne prihliadol na skutočnosť, že predmetná otázka sa netýka tvrdého jadra trestného práva (pozri kapitolu I. A [tejto príručky]) a usúdil, že zásah zákonodarného orgánu bol predvídateľný a odôvodnený závažnými dôvodmi všeobecného záujmu.

Poznámky:

1 Pozri ďalej [Príručku k článku 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#).

Zdroj:

Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (criminal limb) [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2024 [cit. 2024-10-24]. Dostupné na: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng.

Preklad:

JUDr. Vladimír Benčo

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Vplyv médií na rozhodovanie súdu

Príručka k čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Preklad výňatku, strán 57 – 58, z Príručky [judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva] k článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (z trestnoprávneho hľadiska).

9. Vplyv médií na rozhodovaciu činnosť súdu

285. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) konštatoval, že štvavá mediálna kampaň môže mať nepriaznivý vplyv na spravodlivosť súdneho konania tým, že ovplyvní verejnú mienku a následne aj porotcov, ktorí majú rozhodovať o vine obvineného (*Akay proti Turecku* (rozhodnutie), 2002; *Craxi proti Taliansku (č. 1)*, 2002, ods. 98; *Beggs proti Spojenému kráľovstvu* (rozhodnutie), 2012, ods. 123). Štvavá mediálna kampaň tak môže mať vplyv na nestrannosť súdu podľa článku 6 ods. 1, ako aj na prezumpciu nevinu ustanovenú v článku 6 ods. 2 (*Ninn-Hansen proti Dánsku* (rozhodnutie), 1999; *Angelov proti Bulharsku* (rozhodnutie), 2004). ¹

286. Poskytovanie spravodajstva o aktuálnych udalostiach je však zároveň výkonom slobody prejavu, ktorá je zaručená článkom 10 dohovoru (*Bédat proti Švajčiarsku* [VK], 2016, ods. 51). Ak je okolo súdneho konania vedená štvavá mediálna kampaň, tak nie sú rozhodujúce subjektívne obavy podozrivého týkajúce sa nezaujatosti vo veci konajúceho súdu, nech sú akokoľvek pochopiteľné, ale [rozhodujúce je] to, či za konkrétnych okolností prípadu možno jeho obavy považovať za objektívne odôvodnené (*Włoch proti Poľsku* (rozhodnutie), 2000; *Daktaras proti Litve* (rozhodnutie), 2000; *Priebke proti Taliansku* (rozhodnutie), 2001; *Butkevičius proti Litve* (rozhodnutie), 2002; *G. C. P. proti Rumunsku*, 2011, ods. 46; *Mustafa (Abu Hamza) proti Spojenému kráľovstvu* (rozhodnutie), 2011, ods. 37 – 40).

287. Medzi niektoré z faktorov, ktoré judikatúra označuje ako relevantné pre posudzovanie vplyvu takejto [mediálnej] kampane na spravodlivosť súdneho konania patria: čas, ktorý uplynul medzi mediálnou kampaňou a začatím súdneho konania, a osobitne [čas medzi mediálnou kampaňou] a určením zloženia senátu [respektíve určením samosudcu]; či sporné tlačové správy boli pripísateľné orgánom štátu, alebo či informácie [v nich obsiahnuté] pochádzali od orgánov štátu; a či tlačové správy ovplyvnili sudcov alebo porotu, a tým

predurčili výsledok konania (*Beggs proti Spojenému kráľovstvu* (rozhodnutie), 2012, ods. 124; *Abdulla Ali proti Spojenému kráľovstvu*, 2015, ods. 87 – 91; *Paulikas proti Litve*, 2017, ods. 59).

288. Okrem toho je v kontexte pojednávania pred porotou relevantným faktorom aj obsah akéhokoľvek usmernenia poroty (*Beggs proti Spojenému kráľovstvu* (rozhodnutie), 2012, ods. 124). Vnútroštátne súdy, ktoré sú zložené výlučne z profesionálnych sudcov, majú vo všeobecnosti, a na rozdiel od členov poroty, primerané skúsenosti a vzdelanie, ktoré im umožňujú odolať akýmkoľvek vonkajším vplyvom (*Craxi proti Taliansku (č. 1)*, 2002, ods. 104; *Mirceová proti Rumunsku*, 2007, ods. 75).

Preklad:

JUDr. Vladimír Benčo

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Poznámky:

¹ Pozri kapitolu Nepriaznivá mediálna kampaň.

Zdroj:

Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (criminal limb) [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2024 [cit. 2024-10-29]. Dostupné na: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng.

Povinnosť odôvodniť zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ

Preklad kľúčovej témy (tzv. *Key theme*) — materiálu Európskeho súdu pre ľudské práva.

ÚVOD

Článok 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby vnútroštátny súd odôvodnil svoje rozhodnutie. Z toho vyplýva, že vnútroštátny súd je povinný so zreteľom na uplatniteľné právo odôvodniť každé rozhodnutie, ktorým zamietla návrh na začatie konania o predbežnej otázke pred iným vnútroštátnym alebo medzinárodným orgánom (rozsudok vo veci [Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku](#) z roku 2011, ods. 60).

Ak sa v členskom štáte Európskej únie (ďalej len „EÚ“) v konaní pred vnútroštátnym súdom položí otázka týkajúca sa najmä výkladu [zakladajúcich] zmlúv, Charty základných práv EÚ alebo aktu prijatého inštitúciou EÚ, tento súd sa môže obrátiť na Súdny dvor EÚ (ďalej aj „SD EÚ“) s návrhom na začatie prejudiciálneho konania. Ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdom poslednej inštancie, tento súd je *povinný* obrátiť sa na SD EÚ s návrhom na začatie prejudiciálneho konania podľa [článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie](#).

Táto povinnosť súdov poslednej inštancie podľa práva EÚ však nie je absolútna. SD EÚ v rozsudku vo veci [Cilfit](#) ¹ objasnil, že vnútroštátny súd nie je povinný položiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru EÚ:

- ak skonštatuje, že položená otázka nie je relevantná,
- ak SD EÚ už podal výklad sporného ustanovenia práva EÚ, alebo
- ak je správne uplatnenie práva Európskeho spoločenstva také jednoznačné, že o tom neexistujú nijaké rozumné pochybnosti.

ZÁSADY VYVODENÉ Z AKTUÁLNEJ JUDIKATÚRY

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) ako taký nezaručuje právo na podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania, z ktorého by vnútroštátnemu súdu vyplývala povinnosť obrátiť sa na SD EÚ (rozsudky vo veciach [Ullens de Schooten a Rezabek proti](#)

[Belgicku](#) z roku 2011, ods. 57; [Baydar proti Holandsku](#) z roku 2018, ods. 39 a [Sanofi Pasteur proti Francúzsku](#) z roku 2020, ods. 69).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) však nevylučuje možnosť, aby zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania [vnútroštátnym] súdom mohlo za určitých okolností narušiť spravodlivosť konania. To isté platí, ak sa zamietnutie ukáže byť arbitrárnym, teda ak došlo k zamietnutiu napriek tomu, že platné normy nepovoľujú žiadnu výnimku zo zásady začať prejudiciálne konanie ani alternatívu k nej, ak sa zamietnutie zakladá na iných dôvodoch, ako sú dôvody stanovené v [platných] normách, a ak zamietnutie nie je riadne odôvodnené v súlade s danými normami (rozsudok vo veci [Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku](#) z roku 2011, ods. 59).

To znamená, že vnútroštátny súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je podľa vnútroštátneho práva prípustný opravný prostriedok, ktorý zamietne návrh na predloženie prejudiciálnej otázky týkajúcej sa výkladu práva Európskej únie položenej v konaní pred ním Súdnemu dvoru Európskej únie, je povinný takéto zamietnutie odôvodniť so zreteľom na výnimky stanovené v judikatúre SD EÚ (rozsudky vo veciach [Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku](#) z roku 2011, ods. 62 a [Sanofi Pasteur proti Francúzsku](#) z roku 2020, ods. 70).

Keď ESLP pojednáva sťažnosť na porušenie článku 6 ods. 1 na tomto základe, jeho úlohou je uistiť sa, že namietané zamietnutie [návrhu na začatie prejudiciálneho konania] bolo takýmto spôsobom riadne odôvodnené. Hoci sa toto musí dôkladne overiť, predsa len nie je úlohou ESLP skúmať akékoľvek chyby, ktorých sa mohol vnútroštátny súd dopustiť pri výklade alebo aplikácii príslušnej právnej úpravy (rozsudky vo veciach [Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku](#) z roku 2011, ods. 60 – 61 a [Sanofi Pasteur proti Francúzsku](#) z roku 2020, ods. 69).

Otázku, či vnútroštátny súd dodržal povinnosť odôvodniť [rozhodnutie] alebo nie, možno posudzovať len s ohľadom na okolnosti prípadu (rozsudok vo veci [Baydar proti Holandsku](#) z roku 2018,

Povinnosť odôvodniť zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ

ods. 40) s prihliadnutím na účel povinnosti uložené článkom 6 ods. 1 dohovoru a berúc do úvahy konanie ako celok (rozsudok vo veci [Harisch proti Nemecku](#) z roku 2019, ods. 42).

Ak teda vnútroštátny vyšší súd návrh [na začatie prejudiciálneho konania] zamietol so stručným odôvodnením, pretože návrh nenastolil žiadnu zásadnú právnu otázku alebo nebolo rozumné predpokladať, že bude úspešný, je prijateľné, aby sa príslušný súd návrhom na začatie prejudiciálneho konania podaným v danom kontexte výslovne nezaoberal (rozsudok vo veci [Baydar proti Holandsku](#) z roku 2018, ods. 42). To isté platí, ak bol návrh odmietnutý pre nesplnenie podmienok prípustnosti (rozhodnutie vo veci [Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon a Karagiorgos proti Grécku](#) z roku 2017, ods. 47), alebo ak návrh na začatie prejudiciálneho konania nie je náležité odôvodnený alebo je formulovaný iba vágne alebo všeobecne (rozhodnutie vo veci [John proti Nemecku](#) z roku 2007). V takýchto prípadoch by odpovede na predpokladané otázky nemali žiadny vplyv na výsledok konania (rozhodnutie vo veci [Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon a Karagiorgos proti Grécku](#) z roku 2017, ods. 47).

Dôvody pre zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa kritérií [v zmysle rozsudku SD EÚ vo veci] [Cilfit](#) možno vyvodiť z odôvodnenia zvyšnej časti rozhodnutia prijatého predmetným súdom (rozhodnutie vo veci [Krikorian proti Francúzsku](#) z roku 2013, ods. 97 – 99) alebo z dôvodov, ktoré uviedli súdy nižšieho stupňa (rozsudok vo veci [Harisch proti Nemecku](#) z roku 2019, ods. 37 – 42).

POZORUHODNÉ PRÍKLADY

- [John proti Nemecku](#) (rozhodnutie) z roku 2007: povinnosť sťažovateľa výslovne a presne odôvodniť návrh na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ.
- [Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku](#) z roku 2011: zásada, že vnútroštátny súd je povinný so zreteľom na platné právo odôvodniť každé rozhodnutie, ktorým zamieta návrh na začatie konania o predbežnej otázke pred SD EÚ.

- [Vergauwen a ďalší proti Belgicku](#) (rozhodnutie) z roku 2012: príklad toho, keď vnútroštátne súdy dodržali povinnosť odôvodniť zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ.
- [Baydar proti Holandsku](#) z roku 2018: prípustnosť zamietnutia návrhu so stručným odôvodnením bez toho, aby sa [vnútroštátny súd] výslovne zaoberal návrhom na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ.
- [Harisch proti Nemecku](#) z roku 2019: náležite sa zohľadnil účel povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie a [účel] konania ako celku; dôvod zamietnutia návrhu na začatie prejudiciálneho konania možno vyvodiť z odôvodnení rozhodnutí súdov nižšieho stupňa.
- [Sanofi Pasteur proti Francúzsku](#) z roku 2020: povinnosť vnútroštátneho súdu, so zreteľom na okolnosti prípadu, výslovne poukázať na jednu z troch situácií ustanovených v rozsudku SD EÚ vo veci [Cilfit](#) za predpokladu, že návrh na začatie prejudiciálneho konania bol formulovaný veľmi presne v súlade s požiadavkami vnútroštátnej právnej úpravy, a že dovolanie nebolo odmietnuté ako neprípustné alebo zamietnuté ako nedôvodné.

ZHRNUTIE VŠEOBECNÝCH ZÁSAD

Všeobecné zásady: rozsudky vo veciach [Baydar proti Holandsku](#) z roku 2018, ods. 39 – 44 a [Sanofi Pasteur proti Francúzsku](#) z roku 2020, ods. 68 – 71.

ĎALŠIE ODKAZY

Príručky

- [Príručka o práve Európskej únie v rozhodovacej činnosti ESĽP](#)
- [Príručka k článku 6 \(civilné hľadisko\) – Právo na spravodlivé súdne konanie](#)

Povinnosť odôvodniť zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ

ODKAZY NA KĹÚČOVÉ ROZHODNUTIA

HLAVNÉ PRÍPADY

- Rozsudok vo veci [Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku](#) z 20. septembra 2011, sťažnosti č. 3989/07 a 38353/07 (nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- Rozsudok vo veci [Baydar proti Holandsku](#) z 24. apríla 2018, sťažnosť č. 55385/14, (nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- Rozhodnutie vo veci [Sanofi Pasteur proti Francúzsku](#) z 13. február 2020, sťažnosť č. 25137/16 (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1).

INÉ PRÍPADY PODĽA ČLÁNKU 6 ODS. 1

- Rozhodnutie vo veci [Moosbrugger proti Rakúsku](#) z 25. januára 2000, sťažnosť č. 44861/98 ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- Rozhodnutie vo veci [John proti Nemecku](#) z 13. februára 2007, sťažnosť č. 15073/03 ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- Rozhodnutie vo veci [Vergauwen a ďalší proti Belgicku](#) (rozhodnutie) z 10. apríla 2012, sťažnosť č. 4832/04 ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- Rozhodnutie vo veci [Stichting Mothers of Srebrenica a ďalšie proti Belgicku](#) z 11. júna 2013, sťažnosť č. 65542/12 ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- Rozhodnutie vo veci [Ryon a ďalší proti Francúzsku](#) z 15. októbra 2013, sťažnosť č. 33014/08 a 5 ďalších ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- Rozhodnutie vo veci [Krikorian proti Francúzsku](#) z 26. novembra 2013, sťažnosť č. 6459/07 ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).

- Rozsudok vo veci [Dhahbi proti Taliansku](#) z 8. apríla 2014, sťažnosť č. 17120/09 (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- Rozsudok vo veci [Schipani a ďalší proti Taliansku](#), sťažnosť č. 38369/09, 21. júl 2015 (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- Rozhodnutie vo veci [Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon a Karagiorgos proti Grécku](#) z 9. mája 2017, sťažnosti č. 29382/16 a 489/17 ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- Rozsudok vo veci [Somorjai proti Maďarsku](#) z 28. augusta 2018, sťažnosť č. 60934/13 ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- Rozsudok vo veci [Harisch proti Nemecku](#) z 11. apríla 2019, sťažnosť č. 50053/16 (nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- Rozsudok vo veci [Baltic Master LTD proti Litve](#) [Výbor ministrov] z 16. apríla 2019, sťažnosť č. 55092/16 (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- Rozhodnutie vo veci [Ogieriakhi proti Írsku](#) [Výbor ministrov] z 30. apríla 2019, sťažnosť č. 57551/17 ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- Rozsudok vo veci [Repcevirág Szövetkezet proti Maďarsku](#) z 30. apríla 2019, sťažnosť č. 70750/14 (nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- Rozhodnutie vo veci [Bley proti Nemecku](#) z 25. júna 2019, sťažnosť č. 68475/10 ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- Rozhodnutie vo veci [Quintanelová a ďalší proti Francúzsku](#) [Výbor ministrov] zo 17. júna 2021, sťažnosť č. 12528/17 a 14 ďalších ([ESLP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- Rozsudok vo veci [Bio Farmland Betriebs S.R.L. proti Rumunsku](#) z 13. júla 2021, sťažnosť č. 43639/17 (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1).

Povinnosť odôvodniť zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ

- Rozsudok vo veci [Rutar a Rutar Marketing d.o.o. proti Slovinsku](#) z 15. decembra 2022, sťažnosť č. 21164/20 (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- Rozsudok vo veci [Georgiou proti Grécku](#) zo 14. marca 2023, sťažnosť č. 57378/18 (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1).

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Poznámky:

1 Rozsudok Súdneho dvora zo 6. októbra 1982 vo veci [CILFIT proti Ministero della Sanità](#), C-283/81, EU:C:1982:335; pozri tiež rozsudok veľkej komory SD EÚ zo 6. októbra 2021 vo veci [Conorzio Italian Management a Catania Multiservizi](#), C-561/19, EU:C:2021:799.

Zdroj:

KEY THEME — Article 6 (civil) — The obligation to give reasons for a refusal to make a preliminary reference to the Court of Justice of the European Union [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2024 [cit. 2024-11-22]. Dostupné na: <https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/refusals-to-request-a-preliminary-reference-to-the-cjeu>.